

Capitula Provincialia Circariae
Sueviae (1578-1688) uitgegeven door
Vincent VAN GENECHTEN. O. Praem.

ANALECTA PRAEMONSTRATENTIA
DEEL II

[Amifule 2]

27. PROVINCIAAL KAPITTEL TE ROGGENBURG 11 OCTOBER 1655

Bl. 390

// RECESSUS CAPITULI PROVINCIALIS ANNO 1655 AB 11 OCTOBRIS IN CÆNOBIO ROGGENBURGENSI CELEBRATI

Adm. R. D. Ludovicus Abbas Rothensis, Circariae Suevicae Vicarius Generalis etc. annum Provinciae sibi commissae Capitulum, autoritate Rmi. D. D. Augustini le Scellier Canonici Ordinis Capituli ac Reformatoris Generalis etc. indixit, conventumque est vespera diei 1 mensis Octobris etc.

Sequentis vero mane diei, qui erat S. P. N. Augustini Translationis, decantato primum horae sextae officio solemni, per ipsum Adm. R. D. Praesidem, caeteris partim privatim sacrificantibus, partim officio assistentibus in locum futuro Capitulo designatum se, quotquot aderant, intulerunt.

Erant autem praesentes :

Adm. R. D. Ludovicus Rothensis Abbas (1), Capituli Praeses etc. cum Priore suo P. Casparo Schönkind.

A. R. D. Matheus Abbas Urspergensis (2).

A. R. D. Fredericus Roggenburgensis (3) cum Priore suo Georgio Heberlin.

A. R. D. Bartholomaeus Minoraugiensis (4), cum Priore suo P. Norberto Schaller (5).

(1) Deel I, bl. 217, nota 2.

(2) Deel I, bl. 207, nota 1.

(3) Deel I, bl. 199, nota 7.

(4) Bartholomaeus Eberlin. Hij ontving door toedoen van den toenmaligen Nuntius te Luzern, Felix Paradisi, later Kardinaal en Aartsbisschop van Milaan, het lichaam van den H. Saturninus martelaar. Eberlin overleed in 1681. Hugo, o. c., bd. II, kol. 292.

(5) Norbertus Schaller werd na een priorschap van 21 jaren, pastoor van S. Josse te Ravensburg. Hij werd tot abt van Minderau gekozen den 9 Mei 1681. Chap. Suev. (Anal. Præm., V. 1929: 1)

A. R. D. Mathias, Abbas Sorethi (1).

Rj. 391 A. R. D. Conradi Marchtallensis nomine R. P. // Godefridus Dorner ejusdem ecclesiae Prior.

A. R. D. Joannes Abbas ecclesiae S. Lucii Curiensis (2).

A. R. D. Georgius Abbas Adelbergeniss (3).

Implorata igitur pro more S. Spiritus assistentia, praemissaque a D. Praeside in illa verba *Simile est regnum caelorum homini regi* exhortatione super bono regimine Praelatorum, excusationes absentium partim oretenus per Procuratorem, ut A. R. D. Conradi Marchtallensis, allegata corporis infirmitate impediti, partim per litteras, ut A. R. P. Anasii Praepositi Cellae Omnium Sanctorum (4), cujus epistolae tenor hic inseritur :

Copia epistolae ad Praesidem Capituli Provincialis Circariae Suevicae, Rme. Dne. Amplissime Praesul, Pater observandissime.

BL. 392 Cum ad indictorum Provincialium congressum (a) Capitulum me praepeditum sentiam, ego S. Ordinis Statutorum legi satisfactorus, Rmae. Paternitatae Vestrae caeterisque R. Rmis. D. D. Praelatis capitulantibus, omni qua decet submissione et humilitate absentiam seu emansionem meam, ejusdemque causam hisce intimandam duxi geminam, quarum altera est, jam nunc praesens vindemialis collecturae sumptuosa et laboriosa nimis occupatio, ex qua tota peuperculae nostrae Cellae in temporalibus dependet salus, quae etiam me aut pauculos equos, quorum quatuor tantum ad vecturam, ad equitaturam vero habeo unicum, domo nunc abesse plane haud patitur. Altera vero est, lis odiosa et monasterio nostro non modicum damnosa, ratione decimarum ex vineis in districtu Turbacensi provenientium, quam recens nuper commovit baro de Orscelor a Rauffenberg et alii de statu equestri Nobilitatis Ortenaviae, tum Argentinenses. Nobiles, tum Doctores, alique Domini in decimationis nostrae terminis vineas possidentes. Super eadem re non solum elapsa superiore septimana mihi adfuere Dnus. Cancellarius Episcopatus et ipse Syndicus Nobilium Ortenaviae, sed insuper cum ipsis litigantibus, proxime, scilicet eodem duraturi Capituli nostri vel itineris tempore congrredi aut etiam ipsum Prin-

(a) Hs. : congressu.

nam zijn ontslag den 18 Nov. 1684 en stierf den 9 October 1688. Goovaerts, o. c., bd. IV, bl. 315.

(1) Deel I, bl. 199, nota 3.

(2) Deel I, bl. 211, nota 2.

(3) Deel I, bl. 197, nota 1.

(4) Deel I, bl. 292, nota 1.

cipem Datensem Marchionem, utpote territorii illius Dominum accedere oportebit. Cum igitur absque damno emergente pauper-
culae nostrae Cellae in temporalibus et sine praejudicio jurium
nostrorum, ne forsitan via facti contra jura nostra procedatur, domo
pro nunc abesse nequeam, spero de mea emansione facillime dan-
dam veniam, quam denuo precor humiliter alias Rmae P. Vrae.
atque S. Ordinis auctoritati semper et ubivis pariturus ad nutum.

Bl. 393

Vestro paterno // atque totius venerandae Congregationis patro-
cinio ac tutelae me totamque Cellam nostram cum incolis suis tota-
liter devoveo submissime.

Oberkyrchii ex Praepositura, die 29 Septembris

Rmae. Dominationis et Paternitatis Vestrae
Servus et filius in Christo devinctus

F. Anastasius, Praepositus Cellae Omnium Sanctorum.

Auditae, examinatae et (licet creditum sit debuisse apud dictum
D. Praepositum praeponderasse privatis negotiis allegatis bonum
Ordinis publicum et Rmi. D. Generalis voluntatem specialiter ex-
pressam) admissae tamen sunt. A. R. D. Milonis Praepositi ad S.
Nicolaum Hagenoviensem (a) excusatoriae, soluto jam Capitulo,
ad manus Adm. R. D. Praesidis delatae, eidem visae sunt pro tem-
poris ratione sufficientes.

Tenor autem earum est talis.

Copia epistolae ad D. Praesidem Capituli Provincialis Circariae
Suevicae a D. Milone Praeposito ad S. Nicolaum Hagenoviensem.

Rme., Amplme., Observandissime Domine etc.

Bl. 394

Quae Capitulum Provinciale die 10 Octobris Roggenburgi cele-
brandum nomine Rmae P. Vrae de dato 5 Septembris denuntiarunt,
eae 10 ejusdem in manus gratissimae // venerunt, quibus lubens
volensque parendo dicto die et designato loco memet obedienter
sisterem, si sine notabili meae novellae et adhuc tenerae planta-
tionis damno (b) fieri posset. Cum enim vindemiae (hoc anno pos-
tridie S. Michaelis inchoandae) in his partibus opportunum et ne-
cessarium tempus sint colligendae (c), ita ut quidquid toto anno
a rusticis extorqueri non potest nunc ex torculari et physice et
moraliter exprimi necesse sit, et qui nunc colligendo non laborat,
toto anno non manducet necque bibat, nisi sustentatione necessaria
carere velim in emendicandis potius quam coacervandis pauperculis
meis redditibus, nunc necessario et opportune laborare cogor, spe

(a) Hs. : S. Nicolai Hagenoviensis.

(b) Hs. : domo.

(c) Hs. : colligendi.

certa fretus hanc rationem tum a Rma P. Vra. tum a Venerabili R. R. D. D. Praelatorum Congregatione minime improbandam, sed loco debitae et submissae excusationis acceptandam.

Quidquid autem Venerabili Congregationi communi votorum calculo decretum placuerit, id mihi quoque ratum et gratum erit.

Atque hisce me Rmae. P. Vrae. humillime commendo.

Hagenoviae, 15 Septembris 1655.

Rmae. Dominationis Vestrae

Filius et Servus paratissimus

Milo.

Deinde communi votorum omnium suffragio eligitur in Secretarium Capituli pro ista vice P. Norbertus Schaller Mnoraugiensis ecclesiae Prior, juramento ad silentii fidem servandam authoratus. //

Bl. 395

Porro ut facilior et expeditior esset Capituli progressus, praesertim cum unus et alter D. D. Abbatum justa causa sic impellente celeriore abitu urgerent, visum fuit R. A. D. Praesidi singulos R. R. Abbates eorumque particulares necessitates audire et in consultationem producere.

Ubi A. R. D. Abbas Minoraugiae breviter exposuit miserabilem illam confusionem exortam ex amotione a a) Prioratu P. Wilhelmi Kaisers, indeque consecutis scandalosis turbationibus, risistentiis et inobedientiis, Capituli consilium et auxilium implorando. Stomachantibus igitur super insolentissima refractariorum P. videlicet Wilhelmi et assecharum agendi ratione, temeritate, et audacia et praetensione restitutionis in integrum, visus est casus iste nimis exoticus ad Rmi. P. Generalis determinationem specialius pertinere. Proindeque cum sufficiente status causae descriptione ad eundem (revocato interim ad monasterium P. Wilhelmo cum asseclis, ut juxta Statutorum tenorem ibidem in pace usque ad litis decisionem retineanter) transmittendum ut vel per se vel per commissarios in partibus deputandos cum praevia partium informatione et causae discussione decernat, quod ad castigandas pessimi exempli exorbitantias et praevenienda ulteriora scandala expedire in Domino videbitur. Expensis si quae faciendae erunt in ipsum monasterium redundantibus.

Bl. 396

Succedit quaestio an in defuncti D. Abbatis Minoraugiensis locum alius sit Capituli Definitor substituendus? Et quis? Ubi visum est D. Praesidi et plerisque Capitularibus, cum pauci sint hujus Ca-

pituli et Circariae Abbates, inhaerendum observantiae priorum temporum, negotioque per suffragia singulorum secundum pluralitatem resolvendo et ab novitate, anno 1639 recenter introducta, eligendi scilicet Definitores abstinendum.

Sessio secunda.

Hora prima circiter pomeridiana Adm. R. D. Praeses iterum cuilibet liberum fecit proponere, si quid haberet. Quare A. R. D. Lucii Curiensis consultandum proposuit causam monasterii seu parochiae potius Curwaldensis in extremo jam propter insidias haereticorum discrimine luctantem. In quem finem etiam lectae fuerunt litterae administratoris auxilium implorantis. Attamen deliberatione habita propter res hujus Circariae, magis quam unquam credi possit, accisas, praeter compassionem et condolentiam nihil aliud responsi tulit nisi quod negotium hoc et extremum excidii periculum ad Rmum. P. Generalem pro remedio sit remittendum, ut ipse pro sua vigilantia, zelo et prudentia dispiciat an, unde et per quos possit debeatque animarum hinc dependentium et Ordinis indemnitati provideri.

Decessum (a) est deinceps ad faciendam reformationem quinque recessuum Capitulum praecedentium annorum secundum notas et censuras Rmi. P. Generalis. Ubi cum praeterito anno voluntate Capituli negotium hoc eatenus D. Abbati Roggenburgensi commendatum fuerit, quatenus *Elucidationes* praeteritorum recessuum in chartam digereret, prout // digessit, aliqui credebant hujusmodi elucidationibus inhaerendum, eosque, nonnulla styli correctione praemissa, ad Rmum. P. Generalem assensu transmittendos. Attamen praevaluit votorum pluralitas in contrarium, plerisque opinantibus praedictos recessus Capitulares secundum notas a Rmo. P. Generale transmissas esse refigendos, et contestandum ipso facto promptam Rmo. P. Generali obtemperandi voluntatem dandumque subditis nostris obedientiae Superioribus debitae exemplum, A. R. D. Praeside in his omnibus exemplo praeunte.

Ne tamen mutua charitas et confidentia, concordia et quies communis turbaretur et aliqui conqueri possent sese gravatos esse, consensu totius Capituli conventum ut in favorem eorum, qui elucidationibus illis inhaerebant, una cum praedicta correctione plurium suffragio nixa, ipsae quoque elucidationes ad Rmum. P. Generalem transmitterentur, ejusque arbitrio relinquerentur, ut negotium hoc

(a) Hs. : *Decensum*.

vel secundum correctionem adhibitam vel, visis elucidatorum rationibus secundum elucidationes resolveret.

Denique cum exemptioni et privilegiis Ordinis Ordinariorum Vicarii Generales insidiari ac citationibus et processibus nos impetere non desinant, Capituli auctoritate injunctum est omnibus nostri Ordinis professoribus hujus Circariae, ne ad similes citationes et processus unquam compareant aut sese submittant, sed negotium ad A. R. D. Vicarium Circariae referant, ut ejus vel communi Capituli Provincialis consilio statuatur // quod indemnitati jurium conducibilius videbitur.

Die 12, celebratis Sacris, convenere Capituli Patres loco consueto, et adhibita a R. P. D. Praeside exhortatione breviuscula praemissa confessione absolutionem consuetam acceperunt.

Atque hunc recessum, suis manibus et sigillis expeditum, ad Rmi. P. Generalis approbationem submiserunt die et anno supra dictis.

P. Ludovicus Abbas Rothensis.

28. PROVINCIAAL KAPITTEL TE MARCHTALL
18 OCTOBER 1660

Bl. 475

// RECESSUS CAPITULI PROVINCIALIS ANNO 1660 IN
AULA MARCHTALLENSI, 18 OCTOBRIS CELEBRATI (1)

Indicto Capitulo Provinciali per Adm. R. DD. Augustinum ecclesie Sorethensis Abbatem, Circariae Sueviae Vicarium Generalem et Visitatorem, ad diem 18 Octobris Marchtalli celebrando convenerunt :

Adm. R. D. Augustinus (2), Capituli Praeses.

Adm. R. D. Mathaeus (3), Abbas Urspergensis, cum R. P. Joanne Feld, canonico Ilbenstatensi pro tunc Urspergae commorante.

A. R. D. Bonaventura (4) Roggenburgensis.

A. R. D. Barthoomaeus (5) Minoraugiensis, cum R. P. Norberto Schaller (6), Priore suo.

A. R. D. Godefridus (7) Marchtallensis cum R. P. Nicolao Wi-

(1) Zooals we op bladz. 216, nota 1, gezegd hebben, werd de groep provinciale Kapittels van 1639 tot 1655 door den compilerator als één geheel opgevat. En met reden. Immers, zooals blijkt uit de *Confirmatio et Correctio* van den Generaal, dd. 1654, waren ze gekenmerkt door een ongematigd streven naar onafhankelijkheid en naar een stelselmatige afwijking van de gemeenzame ordesgebruiken. Het ingrijpen van den Generaal in 1654 had een heilzaam gevolg. Immers van dan af zullen de besluiten der provinciale Kapittels geregeld ter bekrachtiging aan Prémontré onderworpen worden. Deze kapittels vormen, naar onze meening, het derde deel van het Handschrift. Trouwens, ze zijn een bewijs van onderlinge verstandhouding tusschen Zwaben en Prémontré.

(2) Deel I, bl. 250, nota 1.

(3) Deel I, bl. 207, nota 1.

(4) Wordt door Hugo niet vernoemd.

(5) Deel I, bl. 297, nota 4.

(6) Deel I, bl. 297, nota 5.

(7) Godefridus Dornez bestuurde slechts 8 maanden zijne abdij. Hugo, o. c., bd. II, kol. 144. — Opvallend is dat zijn voorganger, Conradus Kneer, volgens

rieth (1) Subpriore suo, SS. Theologiae et SS. Canonum licentiatius et R. P. Georgio Kiene (2), SS. Theologiae Doctor et paroco in Kirchbierlingen.

A. R. D. Anastasius (3), Abbas Omnium Sanctorum et Provinciae Circator, cum Priore suo R. P. Godefrido Kistner (4).

A. R. D. Milo (5) Praepositus Hagenoviensis.

Loco A. R. D. Ludovici (6), Abbatis Rothensis comparuit R. P. ridericus Rommelius, Prior ibidem. //

Decantato itaque constituta die post Horam Sextam solemniter officio ab ipso A. R. D. Praeside, caeteris interea Sacris privatim operantibus, invocata postmodum, ut moris est, Spiritus Sancti assistentia, ingressisque ad locum Capituli Patribus Capitularibus, lecta fuerunt diplomata collatae in ultimo Capitulo Generali potestatis seu obedientiae Adm. RR. DD. Vicarii Generalis et Circatoris Provinciae, etc. Qui initium primae sessionis per eruditam valde exhortationem super occurrentis Evangelii verba Luc. 10 c. *Designavit Dominus et alios septuaginta duos et misit illos etc.* Qua terminata per secretorum pluralitatem suffragiorum electi sunt pro praesenti Capitulo in Definidores (a) A. RR. DD. Abbates Mathaeus Urspergensis et Bartholomaeus Minoraugiensis. In Secretarium vero F. Norbertus Schaller, qui excusatorias legit absentium Adm. RR. DD. Abbatum Rothensis et Adelbergensis (quarum incipit altera : *Quando nuper advocatus fui ad Conventum Provinciale,* etc. Sub dato 16 Octobris ; et altera : *Collatis cum praesenti caeli inclementia,* etc. Sub dato 15 Octobris, allegantium corporis imbecillitatem, virescuae itineri omnino impares). Examinata et admissa fuit excusatio utriusque.

Post haec legenda dedit et explicavit D. Praeses decreta

(a) Hs. : *Diffinitores.*

Hugo, in 1661 overleed en dat Dornez reeds als abt op het prov. Kap. van 1660 aanwezig is. Overigens spreekt Hugo van geen ontslagname.

(1) Nikolaas Wirieth, 50ste abt van Marchtall, werd geboren den 15 Oct. 1634. Na zijne studien voltrokken te hebben te Dillingen, trad hij op 17 jarigen ouderdom in de abdij van Marchtall. Op 27 jarigen ouderdom werd hij tot abt gekozen. Zie verder over hem bij Goovaerts, o. c., bd. II, bl. 402. Zijn graf-schrift bij Hugo, o. c., bd. II, kol. 144.

(2) Deel I, bl. 208, nota 1.

(3) Deel I, bl. 292, nota 1.

(4) Deel I, bl. 287, nota 2.

(5) Deel I, bl. 292, nota 2.

(6) Deel I, bl. 217, nota 2.

Bl. 477

Capituli Generalis, quorum lectionem prosecutus est Secretarius in pomeridiana sessione secunda. Ubi in seriam consultationis trutinam venit, quae tandem ineundi via, ut pro observantia debita Rmo. Dno. Generali et Capitulo Generali et habita insuper ratione studiorum et religiosorum adhuc penuriae, constans in omnibus uniformitas introducatur //, ne quid fiat quod cujusquam offendant aspectum, sed quod nostram deceat sanctitatem et obsequium.

Atque ideo vigore sui diplomatis praecepit Adm. R. D. Praeses, ut ubivis monasteriorum ex Missalibus et Breviariis Ordinis res divinae peragentur, Statuta Ordinis et Ordinarius re assumerentur et observarentur. Attento tamen, quod non eadem sit in omnibus ecclesiis pro caeremoniis commoditas et idem ac sufficiens numerus religiosorum, justum est antiquas inquirere Provinciae Constitutiones, easque singulis locis ad limam revocanda accomodare, quas deinceps non liceat praevaricari.

Distributionis temporis et Exercitiorum Spiritualium eadem ubique servetur aequalitas.

Matutinae, ubi studia vigent, juxta dispensationem Capituli Generalis anno 1657 convocati (1), ad sonitum horae quartae antemeridianaе mox incipiantur.

Capitulum immediate antecedit Tertiam et examen particulare prandium.

Ad Vesperas detur hora tertia signum.

Introitus non triplicetur, nisi tantum in Triplicibus, prout decretum est in Capitulo Generali anno 1660.

Bireta portentur in Festo Triplicibus et Duplicibus.

Sub cultu tantum divino et superpell'cea strictioris manicae ab omnibus etiam conversis ad altare inservituris adhibeantur (a).

Cultus reliquus divinus observetur ad praescriptum Constitutionum Ordinis, quantum possibile est.

Denique suae quodlibet monasterium diocesis Sanctos et festa principaliora colat, etiam ad instar Duplicis si feriae agantur in foro //.

Bl. 478

Patroni filialium ecclesiarum non nisi in filialibus ipsis ecclesiis et non a Matre ecclesia celebrentur.

(a) *adhibeantur* ontbreekt in *Hs.*

(1) Tekst van het besluit genomen in dit Alg. Kap.: *Superiores possunt religiosos suos in majoribus ordinibus non constitutos actualiter studiis incumbentes a recitatione Officii Bmae. V., Defunctorum et septem psalmorum paenitentialium eximere. Item et a recitatione Officii Canonici.* Arch. Tong.

Circa rasuram barbae et verticis observentur ea quae praescribunt Statuta, dist. 1, c. 24.

In sessione sequentis diei 19 Octobris memoria indicit calamitati illius praeteritorum bellorum temporis, adeo a virtute, a bonis artibus, ab omni recte vivendi ordine alieni, ut strages, quam plerisque Circariae conventibus invexit, vix aliter quam conjunctis viribus possit reparari. Quocirca constitutum est, pro honore Summi Numinis promovendo, pro reducendo decore et incremento Ordinis ac Circariae, pro coarctanda animorum concordia (qua languescente, sicut res magnae facile attenuantur, ita res parvae brevi compendio crescunt) necessarias esse mutuas inter sese manus auxiliatrices, ita ut Superioribus grave non esse debeat, religiosum sibi subditum, cujus opera in suo monasterio non admodum indiget, egenti alterae ecclesiae ad tempus in levamen atque subsidium concedere; nec tali subdito renitendo displicere debeat sui copiam et usum prompte, quo postulatur seu mittitur, commodare, nisi subsistente causa vere rationabili ac relevante.

Invigiletur omni labore ut exemptio et privilegia Ordinis a Summis Pontificibus impertita contra insidiantium conatus sarta tecta conserventur; paenitus dissimulando decretum S. Congregationis Rituum superiore anno emanatum de limitato usu Pontificalium, maxime cum non videatur nostras partes aut Ordinem obligare velle //.

Bl. 479

Atque ideo decernitur juramentum fidelitatis et professionem posthac non amplius decanis ruralibus praestandum esse a parochis nostris expositis, sic etiam sentiente ipsomet R. D. Fiscali Curiae Constantiensis, hisce formalibus, quae perscripsit ad Adm. R. D. Praesidem Abbatem Sorethensem: *Finaliter*, ait, *notandum ex mente Celsitudinis* (id est Illustrissimi ac Reverendissimi Principis Episcopi Constantiensis (a)) *juramentum fidelitatis in expositione religiosorum ad parochias propter curam animarum susceptam omitti non posse, excepta periodo, si sint ad nutum DD. Abbatum ex concordatis amovibiles*. Attamen ne videantur parochi nostri plus sibi arrogare velle quam oportet, monendos duxit Capitulum quatenus ab administratione sacramenti maxime matrimonii, communi theologorum judicio, abstineant in iis locis, ad quae ipsorum jurisdictio se non extendit.

Caeterum ut parochi nostri, tot plerumque domesticis in quaerendo pane occupationibus alienis nonnumquam a sua dignitate

(a) Deze parenthesis was in de marge door dezelfde hand bijgevoegd.

distracti, liberius deinceps Deo, sibimetipsis, necnon commissis animabus vacare valeant, voluerunt D.D. Capitulares liberos eos reddi ab hac cura et, facta a D.D. Abbatibus provisione, ixa ac certa illis sustentationibus media suppeditari, ubi et quantum fiet absque dispendio monasterii.

In dispensatione impetrata a (a) Rmo. Generali circa susceptionem novitiorum post unum tyrocinii annum et completo aetatis anno decimo sexto censum est peragendum esse usque ad futurum Capitulum Provinciale.

Afflictum periclitantis ecclesiae Bellelagiensis statum non sine doloris sensu consideravit venerabile Capitulum. Sed cum non apparerent impendentibus malis occurrendi remedia, par fuit // rem committere Rmo. Dno. Generali, ut qui alias ecclesiam illam in suam curam suscepit.

Verum ut ecclesiarum S. Lucii et Churwaldiae necessitatibus succurratur, pro hac promiserunt septem D.D. Abbates subministrare loco charitativi subsidii 150 florenos (1).

Dno autem Abbati S. Lucii assiduo quasi certamine cum morte prae senio conflictanti coadjutorem quantocius assignandum esse decrevit.

Adm. R. D. Abbas Minoraugiensis impetravit a venerabili Capitulo commendatitias ad Illmum. et Rmum. Nuncium Lucernensem pro feliciori successu suae controversiae, quam habet cum nonnullis suorum conventualium.

(a) Hs. : ab.

(1) In het algemeen Kapittel, dd. 25 April 1660, werden door verschillende abten toelagen verleend tot ondersteuning van Churwalden. Ziehier de lijst, vermeld in de sessio 13: *Rev. D. Soretanus Sueviae Circator rationem suarum visitationum reddidit et Churwaldiam esse in deplorando paupertatis statu et Sanctum Lucium non multo meliori loco esse et conclusit ut dignetur Capitulum Pecuniario subsidio succurrere Curwaldiae. Capitulum concessit Curwaldiae duas tallias et statim, R. D. Parchensi dicente se pro sua parte daturum centum florenos Brabanticos, alii ad ejus imitationem obtulerunt hanc quae sequitur summam: R. D. Dommartinensis dabet florenos seu libras Turonenses quinquaginta, Grimborgensis quinquaginta, R. D. Floreffiensis 50, Heylissemensis 28, S. Michaelis 50, Belli Reditus 20, Leffiensis 18, Hinsbergensis 20, Buceliensis 22, Mussipontanus 8, Valliserende 29, S. Andraeae in Nemore 30, Wiltinensis 100, Wadegotiensis decem, Cuissiacensis 20, Bonespei. ., Priores vere Branensis 20, Steinfeldensis duas tallias, Camerefontis decem libras, Cartovorensis decem, S. Joannis Ambianensis decem, S. Petri Selincurtensis 20, Belli Portus 20, Dei locus 20, Locus Restauratus decem, Valli Gaudii 20, Tenoliensis 20, P. Petrus Avelerie pastor Cortorii decem, Perrodium unam talliam, Lisquensis 20 libras, Septem Fontium in Therasea decem libras. Arch. Averb., Sect. I, Reg. 281, fol. 30°.*

Die 29 currentis mensis, celebratis Sacris, convenere Patres Capituli loco consueto statuentes post annum conciendum esse Capitulum ad insignem ecclesiam Roggenburgensem, commoditate, qua fieri potest, proxima post collectionem messis.

Annuunt praeterea D. Praepositi Hagenoensis precibus, ut intuitu valetudinis minus firmae, viarum prolixitatis, tenuiorumque ecclesiae suae proventuum altero saltem anno (si singulis non possit) in conventibus annuis citatus compareat, ita tamen ut impossibilitatem suam litteris pro more commonstrare non intermittat.

Ultimo differentia illa, quam circa praecedentiam sessionis in invicem praetendebant Adm. R. D. Roggenburgensis et R. P. Prior Rothensis nomine A. R. D. sui Abbatis ob rationum utrinque allatarum debilitatem rejecta est // ad Capitulum proximo venturum. Bl. 481 exquisitis intereat partibus firmiores et convincentiores demonstrationes ad decernendum.

Quibus sic peractis et adhibita ab Adm. R. D. Praeside exhortatione breviuscula, praemissa confessione generali, absolutionem et benedictionem acceperunt, sua quilibet manu praeter appressionem sigilli subscribentes die et anno locoque, quibus supra

Concordat cum suo originali, ita est

fr. Norbertus Schaller (1)
Capituli Secretarius.

(1) Deel 1, bl. 297, nota 5.

29. BEKRACHTIGING VAN HET PROVINCIAAL KAPITTEL VAN 1660 DOOR DEN GENERAAL

Bl. 483

// CONFIRMATIO RECESSUS CAPITULI PROVINCIALIS ANNI 1660.

Frater Augustinus Le Scellier (1) Dei Patientia Praemonstrati Abbas, Praemonstratensis Ordinis Caput ac Reformator Generalis, Christianissimi Francorum Regis Consiliarius et Eleemosynarius Rdo. Adm. D.D. Augustino Abbati Sorethano, nostro per Sueviam Vicario Generali, RR. DD. Abbatibus, Praepositis, Canonicis, Conversis et caeteris nostrae per Circariam Suevicae professionis salutem et paternum affectum.

Pro parte vestra exhibitus est nobis, nostroque examini recessus Capituli vestri Provincialis anno 1660 in aula Marchtallensi, 18 Octobris celebrati, cujus originale in nostris et Ordinis archivis conservandum retinuimus. Ejus autem tenor, paucis per nos circumscriptis et correctis, est ut sequitur (2).

Bl. 489

// Quem Capituli Provincialis recessum a Nobis examinatum,

(1) Deel I, bl. 245, nota 1.

(2) Ingezien de weinige veranderingen, welke aan de Recessus werden toegevoegd, achten wij het overbodig deze hier te herhalen. Het verschil ligt hierin: De zinssnede der Recessus onderaan op bl. 476, Hs., *et habita insuper ratione studiorum et religiosorum adhuc penuriae*, werd in de Confirmatio weggelaten. Eveneens het woord *principaliora*, dat onderaan op bl. 477, Hs., bij *testa* stond. Nog de zinssnede onderaan op bl. 478, Hs., *penitus dissimulando decretum SS. Congregationis Rituum superiore anno emanatum de limitato usu pontificalium, maxime cum non videatur nostras partes aut Ordinem obligare velle*. De Confirmatio verbetert den datum die *29 currentis mensis*, in de Recessus bl. 480, Hs., opgegeven in *die vigesima currentis mensis*. Bovendien geeft de Confirmatio — wat de Recessus niet doet, — de namen der abten die onderteeekenden: *Signatum: Augustinus, Abbas Sorethensis, Vicarius Generalis, cum sigillo; Mathaeus, Abbas Urspergensis, Capituli Definitor cum sigillo; Bartholomaeus Minorangiensis, Capituli Definitor, cum sigillo. Et infra, F. Norbertus Schaller, Prior Minorangiensis et Capituli Secretarius.*

authoritate nostra confirmavimus et tenore praesentium confirmamus, mandantes omnibus et singulis ecclesiarum Circariae praedictae Praelatis ut eum quisque in sua ecclesia promulget, promulgatum observet et observari faciat, dantes etiam specialem dicto nostro Vicario Generali facultatem Rdo. D. Abbati S. Lucii, servatis servandis, coadjutorem dandi. Reservata semper Nobis, successoribus nostris et Capitulo Generali praedicti recessus decreta mutandi, tollendi, limitandi et augendi facultate (a), prout pro ratione temporum et personarum discretio suggesserit et salus postulaverit subditorum.

Datum in nostro collegio Parisiensi die 21 mensis Martii, anno 1661.

In quorum fidem praesentes manu propria et Secretarii nostri subscriptas sigilli nostri appressionem jussimus communiri.

F. Augustinus Le Scellier Abbas Praemonstratensis et Generalis.

De mandato Rmi. D.D. mei Abbatis Praemonstratensis et Generalis,

F. Gregorius du Crocq (1). Secretarius.

(a) Ontbreekt in Hs.

(1) Deel I, bl. 249, nota 1.

29. PROVINCIAAL KAPITTEL TE ROGGENBURG 7 MEI 1662.

Bl. 491

// RECESSUS CAPITULI PROVINCIALIS ANNO 1662 IN AULA ROGGENBURGENSI 7 MAII CELEBRATI

Indicto Capitulo Provinciali per Adm. R. D. Augustinum ecclesiae Sorethensis Abbatem, Circariae Sueviae Vicarium Generalem et Visitatorem ad diem 7 Maii, anno millesimo sexentesimo sexagesimo secundo Roggenburgi celebrando, convenerunt:

Adm. R. D. Augustinus (1) Capituli Praeses cum R. P. Bernardo Hennelin (2) canonico Sorethensi et pastore in Stafflangen.

Adm. R. D. Mathaeus (3) Abbas Urspergensis cum R. P. Georgio Loher (4) seniore et pro tempore vicario in Bullenhausen.

Adm. R. D. Franciscus (5) Abbas Roggenburgensis cum R. P. Joachimo Hoenegger, Priore.

Adm. R. D. Ludovicus (6) Abbas Rothensis cum R. P. Friderico Romelio, Priore.

Adm. R. D. Bartholomaeus (7), Abbas Minoraugiensis, solus.

(1) Deel I bl. 250, nota 1.

(2) Bernard Henlin, 36ste abt van Schüssenried 1666-4 Mei 1673. Na krijgsmoezenier te zijn geweest te Milaan, keerde hij naar zijn abdij weer en werd pastoor te Stafflangen. Werd prelaat gekozen in 1666. Goovaerts, o. c., bd. IV, bl. 101.

(3) Hooger, bl. 207, nota 1.

(4) Joris Loher was een geleerd religieus van Ursperg, die zijn abdij groote diensten bewees. Opvolgenlijk was hij sacrist, circator, pastoor en professor van philosophie en Theologie. Goovaerts, o. c., bd. I, bl. 531.

(5) Frans Rogin. Hugo verhaalt van hem dat hij door een soldaat aan een boom opgeknoopt op wonderbare wijze door de H. Maagd verlost werd, tot wie hij van in zijn prille jeugd een ware godsvrucht had. Hugo, o. c., bd. II, kol. 687.

(6) Deel I, bl. 217, nota 2.

(7) Deel I, bl. 297, nota 4.

Cap. Suev. (Anal. Præm. V. 1929: 1)

Adm. R. D. Nicolaus (1), Abbas Marchtallensis cum R. P. Norberto Keil, Priore.

Adm. R. D. Georgius (2), Abbas Adelbergensis, solus.

Adm. R. D. Anastasius (3) Abbas Omnium Sanctorum et Provinciae Circator cum R. P. Adalberto Rauscher (4), pastore in Nusbach.

Decantato itaque constituta die post Horam Nonam per Adm. R. D. Augustinum, Capituli Praesidem de Spiritu Sancto solemnii officio, caeteris interea privatim Sacris operantibus, invocataque postmodum de more Spiritus Sancti assistentia, ingressisque ad locum Capituli Patribus Capitularibus, exhibita est perquam insignis exhortatio ab Adm. R. D. Praeside super iis Christi verbis : *Spiritus Sanctus cum venerit docebit vos omnem veritatem*. Joan. 16.

Primae sessioni initium datum praedicta die 7 Maii, hora 2^a pomeridiana (a).

Bl. 492 In praesenti Capitulo per plura Adm. R.R. D.D. Praelatorum reliquorumque R. Patrum vota in Secretarium electus est P. // Georgius Loher canonicus Urspergensis loco absentis ordinarii Secretarii R. P. Norberti Schaller (5), Prioris Minoraugiensis subitaneo morbo correpti.

Definitores vero Capituli per secretorum suffragiorum pluralitatem electi sunt Adm. R. R. D. D. Abbates Ludovicus Rothensis et Georgius Adelbergensis (b).

Dein lecta fuerunt decreta proximi ante annum celebrati Capituli Provincialis a Rmo. D. Generali confirmata.

Excusatio absentiae Adm. R. Domini Milonis (6) Praepositi Hagenviensiis et Adm. D. Florini (7), Administratoris S. Lucii admissa est et approbata.

(a) We laten hier *ubi* wegvallen

(b) Hs. : *Adalbergensis*.

(1) Deel I, bl. 304, nota 1.

(2) Deel I, bl. 197, nota 1.

(3) Deel I, bl. 292, nota 1.

(4) Adalbertus Rauscher was religieus van Allerheiligen, waar hij de ambten van prior, novicenmeester en professor van theologie en filosofie waarnam. Op verzoek der religieuzen van Roggenburg, kreeg hij van de Ordeoversten vergunning om dezelfde ambten te bedienen in deze abdij, waar hij in 1677 tot abt verkozen werd. Hij nam ontslag den 8 Febr. 1694 en stierf den 25 Aug. 1711.

(5) Deel I, bl. 297, nota 5.

(6) Deel I, bl. 266, nota 8.

(7) Florinus Zarn werd in dit Provinciaal Kapittel, zooals trouwens verder

Controversia praecedentiae et sessionis in Capitulo Provinciali inter Adm. RR. DD. Abbates Roggenburgensem et Rothensem ad ulteriorem consultationem et deliberationem ob fundatas rationes et considerationes dilata est, utraque interim pars sua pro se argumenta et fundamenta firmitiora diligentissime in — et conquirat futuro Capitulo Provinciali in scriptis tradenda.

In consultationem venit quonam modo et via constans uniformitas in particularibus quibusdam caeremoniis maxime ante, in et post mensam observandis introducenda? Optimus modus visus est, qui statuitur in Statutis Ordinis nostri a deputatis ad id excerptus

In puncto Privilegiorum tuendorum Ordinis nostri contra Episcopales in 2da sessione, octava Maii habita, conclusum est per Adm. R. D. Vicarium, per litteras informandum esse Rmum. Dnum. Generalem, qui R. D. Procuratorem Ordinis Romae commorantem serio commonefaciat officii sui de Privilegiis Ordinis ferventius deinceps tuendis. Interim Adm. R. D. Georgius Abbas Adelbergensis pro labore in hac causa requisitus, annuit is quidem, sed non sine difficultate variis in medium prolati considerationibus non vanis.

Tum in considerationem venit administratio S. Lucii. Per maiora decretum est Adm. R. D. Florinum modo Administratorem virum gentis, loci professum, pum, doctum, Illmo. Principi ac Dominis Canonicis pergratum acceptumque, necnon oeconomum industrium in Praelatum esse eligendum.

Bl. 493

In sessione tertia eadem die 8a Maii hora 2da pomeridiana // agebatur de gravamine Adm. R. D. Abbatis Marchtallensis super anniversario persolvendo, de quo tamen tenues admodum reditus et stipendium perexiguum porrigitur. Visum est Adm. RR. Patribus Capitularibus, ut quantum et quatenus fieri potest, praefatus anniversarius persolvatur, donec quid de reductionibus Capitulum Generale decernat, videatur.

Ad quaestionem an ob venerationem Venerabilis Sacramenti per Octavam ejusdem Festi, intuitu etiam Sanctissimi Patriarchae nostri Norberti, acerrimi Venerabilis Sacramenti Propugnatoris, Matutine circa vesperam decantari possint et expediat id fieri? Responsum est id laudabilissime fieri adeoque in praxim deducendum.

Pro subsidio charitativo et contributione ecclesiae Curwaldiensi facienda, Adm. RR. DD. Capitulares pro hac adhuc vice consensere,

blijkt, tot de abtelijke waardigheid verheven. Hij neemt zijn ontslag in 1689 in 't Prov. Kap. van Oberkirchen, waar besloten wordt de abdij van St-Luzi bij een der Zwabische abdijen in te lijven, nam. bij de moeder-abdij Roggenburg. Hugo, o.c., bd. II, kol. 109.

a qua immunis factus est Adm. R. D. Abbas Minoraugiensis, ob ingentia damna monasterio illata.

Dubitatur quisnam feria sexta in Capitulo disciplinam corporalem distribuere debeat? Censum est officium id esse Prioris.

Monentur insuper Superiores ne faciles sint in concedendis recreationibus suis religiosi ad loca remota et civitates ob scandala et confusiones evitandas.

Ultimo comparuit coram Rmo. Capitulo Frater Severinus fugitivus ille, gravissimi erroris et fugae culpam humiliter et flebiliter in genua provolutus fassus est. Cui Adm. R. D. Vicarius Generalis paenas Statutorum fugitivis decretas praelegit, eundemque eisdem cum misericordissima tamen moderatione ad intercessionem Adm. RR. DD. Abbatum subiecit, quas frater paenitens cum humillima resignatione suscepit pro exhibita gratia ingentes gratias referens.

Quibus omnibus peractis et exhibita ab Adm. R. D. Praeside exhortatione breviuscula, praemissa confessione, absolutionem et benedictionem acceperunt, sua quilibet manu praeter appressionem sigilli Capituli Provincialis, subscribentes die, anno et loco, quibus supra.

Sic signatum. Augustinus, Abbas Sorethensis, Vicarius Generalis, etc; Mathaeus, Abbas Urspergensis; Ludovicus, Abbas Rothenensis; Franciscus, Abbas Roggenburgensis; Bartholomaeus, Abbas Minoraugiensis; Nicolaus, Abbas Marchtallensis; Georgius, Abbas Adelbergensis; Anatasius, Abbas Omnium Sanctorum.

31. BEKRACHTIGING VAN HET PROVINCIAAL KAPITTEL VAN 1662 DOOR DEN GENERAAL

Bl. 494

// CONFIRMATIO PRAECEDENTIS RECESSUS

F. Augustinus Le Scellier (1) Praemonstrati Abbas, ac Praemonstratensis Ordinis Caput ac Reformatore Generalis, R. D. Confratribus nostris DD. Circariae Sueviae Abbatibus, Praepositis, Prioribus, Officialibus, Conventualibus et Beneficiatis salutem.

Visas Capituli Provincialis in cœnobio Roggenburgensi, die 7a et sequentibus mensis Maii praesentis anni 1662, praesidente R. Adm. D. Confratre D. Augustino Sorethensi Abbate, Vicario nostro Generali, editas definitiones (a), quarum originale penes nos in Ordinis secretaria conservandum retinuimus, copia vero earum supra exscripta jacet, per nos lectas et examinatas approbavimus et praesentium tenore approbamus et confirmamus, excepto articulo qui incipit : *In puncto Privilegiorum tuendorum*, usque ad verba : *deinceps tuendis*, in quo articulo carpitur non auditus Procurator Romanus, quem in proximo nostro Generali Capitulo anno 1663 in Dominica *Cantate* Praemonstrati celebrando et indicto desuper audiendum decernimus.

Ad articulum autem qui incipit : *Dubitatur quisnam feria sexta* etc., vocabulum *Prioris* deleatur et pro eo substituaturs *Superioris Capitulo praesentis*. Siquidem non solus est Prioris communem disciplinam corporaliter infligere sed et Abbatis, Subprioris et Circatoris, dum Capitulo praesunt.

Caetera igitur dicti Capituli Provincialis decreta et istud de corporali disciplina, prout a nobis est explicatum, ab omnibus volumus et praecipimus observari.

Datum in nostro cœnobio S. Evodii de Brana die nona mensis Julii anni millesimi sexcentissimi sexagesimi secundi.

(a) Hs. : *diffinitiones*.

(1) Deel I, bl. 245, nota 1.

In quorum fidem praesentes manu propria et Secretarii nostri
subscribentes, sigilli nostri appensione jussimus communiri.

F. Augustinus Le Scellier, Abbas Praemonstratensis et Generalis.

De mandato Rmi. Dni. mei Dni. Abbatis

Praemonstratensis Generalis.

Georgius du Crocq (1).

(1) Deel I, bl. 429, nota 1.

32. PROVINCIAAL KAPITTEL TE SCHÜSSENRIED 19 AUGUSTUS 1663.

Bl. 495

// RECESSUS CAPITULI PROVINCIALIS IN AULA SORE- THENSI ANNO 1663, DIE 19 AUGUSTI ET SEQUENTIBUS CELEBRATI

Augustinus (1) Dei gratia Sorethensis B. M. V. et S. Magni ecclesiae Abbas, atque Rmi. D. D. Augustini Le Scellier sacri totius Praemonstratensis Ordinis canonici Generalis etc. per Circariam Sueviae Vicarius ac Visitator, serenata nonnihil coeli, qua usque et usque teterrima intemperie Provincialem indixit Congregationem in suo monasterio noviter exaedificato, die 19 Augusti celebrandam, cui juxta ipsummet Adm. R. D. Praesidem interfuere :

Adm. R. D. Urspergensis D. Mathaeus (2).

Adm. R. D. Ludovicus (3) Rothensis cum suo Priore R. P. Frederico Romelio.

Adm. R. D. Franciscus (4) Roggenburgensis.

Adm. R. D. Bartholomaeus (5) Weissenawiensis cum suo Priore R. P. Norberto Schaller (6), Secretarius Capituli.

Adm. R. D. Nicolaus (7) Marchtallensis cum suo P. Subpriore R. P. Dominico Miller.

Adm. R. D. Anastasius (8) Omnium Sanctorum cum R. P. Fridrico Lang, paroko in Eberweiler.

Qui omnes, habita prius intra monasterii septa processione et

(1) Nog steeds Augustinus Arzet, hooger bl. 250, nota 1.

(2) Deel I, bl. 207, nota 1.

(3) Deel I, bl. 217, nota 2.

(4) Deel I, bl. 311, nota 5.

(5) Deel I, bl. 297, nota 4.

(6) Deel I, bl. 297, nota 5.

(7) Deel I, bl. 304, nota 1.

(8) Deel I, bl. 292, nota 1.

decantato per Adm. R. D. Praesidem solemniter officio, caeteris privatim eo mane celebrantibus, in aula Capituli, Spiritus Divini gratiam, consueto more, amplius invocaturi convenerunt, ubi idem ipse A. R. D. Capituli Praeses, sumpto aliquo occurrentis eo die Evangelii themate, de pretio ac bono regimine animarum paraeneticum (a), pro sua eloquentia, eleganter praesens Capitulum inchoaturus instituit.

Ea propter in sessione prima coepta post horam meridiei secundam pro instanti Capitulo in Definidores electi sunt AA. RR. DD. Abbates Rothensis et Cellae Omnium Sancorum.

Bl. 496 Lectae postmodum litterae excusatoriae AA. RR. DD. Abbatum // Adelbergensis (1) et ecclesiae S. Lucii (2), tenoris sequentis: Dignabuntur procul dubio etc., de dato... Constantiae, et: Litteras Rmae Paternitatis vestrae, 31 Julii, accepi etc. de dato in ecclesia ad S. Lucium 16 Augusti. Quarum hae, consideratis considerandis, legitimae et revelantes, illae vero minus sufficientes habitae fuerunt, id quod per epistolam visum fuit insinuari debere eidem absenti D. Abbati Adelbergensi.

Adm. R. D. Praepositus Hagenoviensis (3) fractus invaletudine coeptum iter proseguere non potuit.

In perlectione decretorum Capituli Generalis novissimi judicantur DD. Capitulares, caeteroque in omne obsequium et observantiam Rmo Dno Generali et Capitulo Generali, uti decet, praestandam parati, supplicandum esse eidem Rmo. D. Generali (b) ut suam Circariam continuis alias bellorum motibus concussam, necnon quotidianis paene exactionibus, collectis sive contributionibus, metu imprimis incendii turcici, quod exitu jam dubio lambere Romanum caepit imperium, gravatam et magis magisque gravandam, sublevare ac liberare dignetur ab nova et earum saltem talliarum impositione, quae assignatae sunt loco refusionis expensarum A. R. D. Abbati Ninoviensi (4). Alias autem tres tallias ad promotionem canonisationis Martyrum Gorcomiensium pro praemoti affectu ultro offerunt exhibendas, quam primum intelligent esse eas ad hunc effectum necessarias.

(a) Hs.: *paraeniticum*.

(b) *uti decet... Rmo D. Generali stond in de marge geschreven.*

(1) Deel I, bl. 197, nota 1.

(2) Deel I, bl. 312, nota 7.

(3) Deel I, bl. 266, nota 8.

(4) Jan de Neve, algemeen Circator der Orde, overleed den 4 Maart 1685. Hugo, o. c., bd. II, kol. 378.

Similiter admodum se gravatos esse sentiunt DD. Capitulares, ex decreto anno 1657 emanato et hoc anno 1663 confirmato, quod dicit: Prior ecclesiae Praemonstratensis, Procurator item Ordinis in Curia Romana et Praeses collegii Praemonstratensis Parisiis siti possunt deputari ad canonicè visitanda omnia monasteria etiam ea, quibus praesunt Abbates regulares, sicut ab antiquo. Talis visitatio per eum, qui inferioris est conditionis ac dignitatis quam sit Abbas, facta, cum directe cederet in sui et ecclesiarum suarum certissimum vilipendium, essetque contra omnem in his partibus aliorum ordinum et patriae morem, sperant Rmum. D. Generalem hoc decretum circa potissimum Sacri Romani imperii Status moderaturum et penitus deleturum esse, benigneque interpretaturum, si in illud consentire et acceptare detrectent.

Bl: 497 In secunda sessione antemeridiana sequentis diei, qui est vigesimus mensis Augusti, constitutum est nullum deinceps etiam Ordinis religiosum ad suas Congregationes annuas admittere, nisi sacerdos sit et hujus Circariae professor, ne consultationes de rebus Ordinis, quae in secreto teneri debent, incautius forte et ante tempus efferantur, assumpturis secum DD. Abbatibus ad Capitula proficiscentibus in suum comitem, quoad fieri potest, Priorem, quod Statutis nostris et mandatis Capituli Generalis // novissimi conforme est, vel in ejus defectu Subpriorem aut alium ex suis patribus maturum atque prudentem.

Caeterum cum divina officia praescripto antiquitus tempore celebrari debeant, Preces matutinae media nocte, juxta vetustissimum et probatissimum S. Ordinis nostri morem ab omnibus incorporatis Provinciae hujatis conventibus dehinc jam, etiam uniformitatis amore, peragentur, excepta ecclesia Omnium Sanctorum, quam veteribus juxta et novis indultis exemerunt diversi ipsi R. Rmi. DD. Generales.

Verumtamen per solemnem Octavam SS. Corporis Christi, in gratiam populi tunc confluentis, decantentur hora 7a vespertina, cum expositione Agni Divini, non minus ac in Sacro Summo et in Vesperis quotidie cum iis caeremoniis et ritibus, quos Ordinarius docebit.

Saluberrima illa consuetudo annuatim vota renovandi in Solemnitate S. P. N. Norberti servetur, ubi viget, et introducatur denuo, ubi exolevit.

Super agitata in aliquot retro congressibus controversia praecedentiae RR. DD. Abbates Rothensem inter (a) et Roggenburgen-

(a) Ontbreekt in Hs.

sem, visis et examinatis utriusque partis informationibus, declarat Capitulum ecclesiam Rothensem utpote (uti constat ex variis et antiquissimis monumentis tam Ursperga, Soretha, Minoraugia, Marchtallo et Adelberga productis) fundatione priorem merito praecedere ecclesiae Roggenburgensi.

Et quoniam longi temporis experientia compertum est necessarium esse Provinciae favorem et operam Nunciaturae Apostolicae pro defensione jurium ac immunitatum monasteriorum et Ordinis contra tot insidiatores ac turbatores, e re bonoque fore, creditum est, novo cuilibet Nuncio Apostolico ad has partes adventanti, ad exempla aliorum omnium Ordinum gratulari semper adventum et privilegia Ordinis Provinciamque ipsam commendare.

Quoniam etiam salus et perfectio hominis religiosi potissimum consistit in Meditatione, hinc mandatur omnibus Circariae professoribus in prandio pariter et cœna vel juxta temporis rationem in collatione nocturna ita se expedire ut, simul ac puncta Meditationis a mensae lectore ad nutum Praesidis in conventu incipiant, omnes se ab ultiore cibo et potu temperent et quiete ac modeste, manibus jam sub scapulari compositis, suas cogitationes ad ea solum convertant, quae in crastinum praeleguntur //.

Bl. 498

Et ne novis denuo fœtoribus ac turbis afficiatur Provincia nostra, jussus Adm. R. D. Abbas Urspergensis F. Wilhelmum Mayer ecclesiae suae professum, hominem suametipsa infelicitate infeliciorem infinitisque et plus quam cognoscat miseriis involutum, ex Cella Omnium Sanctorum, ubi modo autoritate Eminentissimi D. Cardinalis Protectoris moratur, ad domum suae professionis evocare, ubi in imminente et jam indicta Visitatione ipsius quas contra suum A. R. D. Abbatem praetendit, querimoniae audientur, juxta viam juris et Ordinis examinentur et juste super allegatis et probatis, quod in Domino visum fuerit, statuetur.

Ne porro in Visitationibus annuis unus Adm. RR. DD. Abbatum visitandorum majoribus altero gravetur impensis, refundendis juxta Statuta Ordinis AA. RR. DD. Visitoribus, consultum fuit hoc anno experiri majorem in dandis sumptibus aequalitatem, si non in ipso statim cursu Visitationis, sed potius exhibita ab AA. RR. DD. Visitoribus ratione in Provincialibus Capitulis, itineris expensae in AA. RR. DD. Abbates aequaliter dividerentur.

Denique locus pro futuro Capitulo Provinciali post annum sub vel post festum S. P. Augustini celebrando nominata est ecclesia Urspergensis.

Quibus sic peractis et adhibita ab Adm. R. D. Capituli Praeside

exhortatiuncula, praemissa item confessione, absolutionem et benedictionem acceperunt AA. RR. DD. Capitulares, sua quilibet manu subscribentes actis hujus recessus, sigillisque suis munientes, die anno, loco, quibus supra.

Signatum : F. Augustinus, Abbas Sorethanus, cum parapho et sigillo.

F. Matthaeus, Abbas Urspergensis, cum parapho et sigillo.

F. Ludovicus, Abbas Rothensis, cum parapho et sigillo.

F. Franciscus, Abbas Roggenburgensis, cum parapho et sigillo.

F. Bartholomaeus, Abbas Minoraugiensis, cum parapho et sigillo.

F. Nicolaus, Abbas Marchtallensis, cum parapho et sigillo.

F. Anastasius, Abbas Omnium Sanctorum, cum parapho et sigillo.

Et infra : F. Norbertus Schaller praesentis Capituli Secretarius, cum parapho.

33. BEKRACHTIGING VAN HET PROVINCIAAL KAPITTEL VAN 1663 DOOR DEN GENERAAL

Bl. 499

// CONFIRMATIO PRAEDICTI RECESSUS

Visis per Nos P. Augustinum Le Scellier (1) Dei et Apostolicae Sedis gratia Praemonstrati Abbatem, totius ejusdem Canonici Ordinis Generalem, etc., Capituli Suevici anno 1663 mensis Augusti die 19 et sequentibus, in florentissimo Sorethensi cœnobio celebrati actibus seu decretis supra scriptis R. A. Confratris nostri D. Augustini (2) Abbatis Sorethani nostri in praefata Sueviae Circaria Vicarii Generalis, ejusdemque AA. RR. DD. Comprovincialium (qui huic praesentes exstiterē) manu et sigillo respective munitis, eorundemque litteris requisitoriis, ut dicta decreta, nostra ordinaria potestate, grata habere et confirmare vellemus, nostri Ordinis in praefata Circaria professoribus promulganda. Eorum justis desideriis grato concurrentes assensu, antedicta decreta ad juris et Statutorum trutinam per Nos aequa lance librata, nostra, qua in totum Praemonstratensem Ordinem valemus auctoritate, grata habemus et approbamus et confirmamus et per praesentes approbata et confirmata declaramus, exceptis Sessionis primae duobus articulis, quorum primo de talliis extraordinariis R. A. D. Ninoviensi solvendis, altero de RR. PP. Prioris Praemonstratensis, Procuratoris Generalis Ordinis in Cura Romana et Collegii Praemonstratensis Parisiis siti Praesidis ad visitanda etiam ea monasteria quibus praesunt Abbates regulares habilitate agitur, super quibus praefatos DD. supplicantes ad primum celebrandum nostrum Generale Capitulum remittimus.

Ad primum item 2dae sessionis articulum post verba *et hujus Circariae professus* haec addenda judicamus : *aut forte a D. Praemonstratensi vel Capitulo Generali delegatus existat, caeteris in suo robore permansuris.*

(1) Deel I, bl. 245, nota 1.

(2) Deel I, bl. 250, nota 1.

Mandantes supra memorato nostro Generali Vicario ut subscripta decreta a nobis, prout jacent, approbata et confirmata sine mora promulget eaque ab omnibus Nobis in dicta Sueviae Circaria subditis religiose observari faciat.

Datum Parisiis in nostro Praemonstratensi Collegio die 20 mensis Martii, anno Domini millesimo sexcentesimo sexagesimo quarto. In quorum fidem praesentes a Nobis et Secretario nostro subscriptas sigilli nostri majoris impressione jussimus communiri.

F. Augustinus Le Scellier.

Abbas Praemonstratensis Generalis.

De mandato Rmi. D. D. mei Abbatis
Praemonstratensis totius Ordinis Generalis.
Fr. Franciscus Buyrette (1) Secretarius.

(1) Frans Buyrette, religieus van Prémontré, werd secretaris van den Abt-Generaal in 1662. Hij was eveneens secretaris van de algemeene Kapittels van 1666 en 1670. Na procurator der Orde te zijn geweest, werd hij door den Paus prelaat van Jandeures genoemd en als dusdanig aangesteld den 21 Jan. 1675. Van 1681 tot 1685 stond hij aan 't hoofd van de saamgevoegde abdijen St. Jean de la Castelle en Sarrance. Hij stierf een plotselingen dood te Parijs in 1685. Buyrette redigeerde de decreten van de Algem. Kap. van 1666 en 1670. Goo-vaerts, o. c., bd. I, bl. 96.

34. PROVINCIAAL KAPITTEL TE URSBERG 30 AUGUSTUS 1664.

Bl, 500

// RECESSUS CAPITULI PROVINCIALIS IN AULA URS- PERGENSI ANNO 1664, DIE 30 AUGUSTI ET SEQUENTIBUS CELEBRATI

Etsi dubium plane esse non debet Summam Sapientiam et Bonitatem Dei Creatoris nostri ac Domini hunc nostrum Ordinem sacramentum gubernaturam, conservaturam semper atque in suo sancto servitio promoturam, quem dignata est inchoare. Quia tamen suavis dispositio Livinae Providentiae suarum creaturarum cooperationem exigit, voluntas Majorum jubet et exempla sic docent. Quia deinde varia per hunc annum non levis sane momenti negotia, partim totum sacrum Ordinem nostrum, partim istam provinciam sive particulares ejus ecclesias concernentia emergerunt, hinc visum fuit Adm. R. et Amplissimo Domino Augustino (1) imperialis Sorethensis B. V. Mariae et S. Magni ecclesiae Abbati, Rmi. D. D. Nostri Augustini Le Scellier (2) totius Canonici Ordinis Praemonstratensis Capituli ac Reformatoris Vicario Generali atque per Sueviae Circariam Visitori ad diem 30 Augusti conventum provinciale edicendo, omnes et singulos creditae sibi provinciae AA. RR. DD. Abbates juxta superioris anni factum in ultimo Capitulo decretum, in hanc insignissimam respective, novo vetustissimam ecclesiam Urspergensensem humanissima invitatione convocare, cum convocatis rerum difficultates communicare, consultare desuper ac in Domino decidere, prout in suis ipsi personis statum diem, pro suo in incrementum Ordinis zelo obierunt juxta bene memoratum Adm. R. D. Augustinum praesentis Capituli Praesidem cum R. P. Marco Paumfelder canonico Sorethensi.

(1) Nog steeds Augustinus Arzet. Deel I, bl. 250, nota 1.

(2) Deel I, bl. 245, nota 1.

Adm. R. D. Mathaeus (1) Abbas Urspergensis cum RR. PP. Georgio Loher (2) suo Priore et Maximiliano Endgrueber (a) (3) ad S. Crucem in Zell pastore.

Adm. R. D. Franciscus (4) Abbas Roggenburgensis cum R. P. Carolo Bühel, Priore suo, alias canonico et professo Marchtallensi.

Adm. R. D. Bartholomaeus (5), Abbas Minoraugiensis cum R. P. Norberto Schaller (6) Priore suo ac praesentis Capituli Secretario.

Adm. R. D. Nicolaus (7) Abbas Marchtallensis cum R. P. Norberto Keil Priore suo //.

Adm. R. D. Anastasius (8) Abbas Omnium Sanctorum et provinciae Circator cum R. P. Alberto Schlek (9) canonico ejusdem ecclesiae.

Loco et nomine A. R. D. Ludovici (10) Abbatis Rothensis, legitime absentis, comparuit R. P. Fridericus Romelius Prior Rothensis.

Postridie, qui fuit ultimus Augusti primum inter initia principatum in hoc opere merito tenere, finita jam processione, sacrosancta de Spiritu Sancto Missae solemnia ab ipsomet R. D. Praeside decantata, caeteris, qui aderant, pro sua cujuslibet commoditate rem divinam privatim conficientibus.

Inde posteaquam in destinatum Capitulo locum discessum erat, ope ad felicem successum Supremi Numinis per antiphonam Ecclesiae *Veni Sancte Spiritus* consuetam, devote implorata. Actum instantem auspiciata est fecunda (b) admodum et perfecte absoluta supralaudati Adm. R. D. Praesidis exhortatio super verba : *Pascite*,

(a) Hs. : *Enigrueber*.

(b) Hs. : *fœcunda, fœcundae*.

(1) Deel I, bl. 207, nota 1.

(2) Deel II, bl. 311, nota 4.

(3) Maximilianus Endgrueber, 15e gemijterde abt van Ursperg, werd geboren te Salzburg. Hij was opvolgenlijk pastoor te Mindelzell en prior in zijn abdij. Hij gaf zijn ontslag in 1681 en stierf in 1686, 56 jaar oud. Goovaerts, o.c., bd. I, bl. 240.

(4) Deel I, bl. 311, nota 5.

(5) Deel I, bl. 297, nota 4.

(6) Deel I, bl. 297, nota 5.

(7) Deel I, bl. 304, nota 1.

(8) Deel I, bl. 292, nota 1.

(9) Albert Schleck, religieus van Allerheiligen, werd nog jong priester zijnde, door zijn prelaat, die Visitator extraordinarius was, naar Corneux gezonden om er de tucht te herstellen. Hij bleef daar drie jaar, waarna hij pastoor werd te Durbuk gedurende 27 jaar. In 1691, prelaat gekozen, nam hij ontslag in 1700. Vermoedelijk overlijdensjaar 1707. Goovaerts, o.c., bd. II, 146.

(10) Deel I, bl. 217, nota 2.

qui in vobis est, gregem Dei, non ut dominantes in cleris, sed forma facti gregis ex animo. I Petri V ; innato eloquentiae studio, in medium producendo rationes fortissimas, quibus persuaderi possunt et permoveri debent Superiores ut super gregem non tam suum quam Domini suae tamen cujuslibet sollicitudini concreditum, vigiles semper excubias agere non intermittant, quo Norbertinae Oviculae, bonorum operum fecundae (a) cœlestem Agnum sequantur, quocumque ierit.

His itaque immediate a divinissimo cultu et ante prandium e more S. Ordinis rite praemissis, hora una vel altera post sumptionem prandii :

In sessione prima votis secretioribus pro praesenti Capitulo in Definitores (b) electi sunt AA. RR. DD. Mathaeus Abbas Urspergae et Nicolaus Abbas Marchtalli.

Porro jussus est Secretarius litteras excusatorias AA. RR. DD. absentium Abbatum Adelbergensis (1) et S. Lucii (2) itemque Adm. R. D. Praepositi Hagenoensis (3) recitare, quae, ponderatis respective rationibus ex urgenti corporis invalitudine et cœpta cura ex gravi senio, ex viarum longitudine cœlive intemperie, communiter acceptae et approbatae fuerunt, iis solum rationibus non admissis, quas Adm. R. D. Abbas S. Lucii in suis allegavit ut propterea visum necesse fuerit per litteras eundem deinceps ad majorem Ordinis observantiam et obsequium, ni luere velit, exhortari, cum praesertim hac vice nonnulla occurrerunt // suam ipsius personam suumque monasterium cumprimis concernentia. A. R. D. Adelbergensis excusatoria de 23 Augusti Constantia data sic infit : Etsi mihi nihil gratius foret quam Rmo. et Amplmo. caetui vestro me praesentem sistere et Capitulo interesse, quia tamen, etc.. Altera D. Abbatis S. Lucii de dato Curiae 28 Augusti sic : Paucis diebus post discessum Rmae Dignitatis Vestrae, infortunium passus sum, nam, etc.. Et demum tertia A. R. D. Praepositi Hagenoviensis de dato Griesbach 15 Augusti sic : Convocationem RR. DD. Praelatorum ad Capitulum Provinciale die 24 hujus instituendum mihi de dato 1 Augusti insinuatam, 15 ejusdem in aediculis Griesbacensibus rite accepi, etc..

Successit ea approbationis praelectio, qua Rmus. Dnus. Generalis confirmat pleraque acta Capituli Provincialis anni 1663 religiosa

(a) Hs. : *fecundae*.

(b) Hs. : *Diffinitores*.

(1) Deel I, bl. 197, nota 1.

(2) Deel I, bl. 312, nota 7.

(3) Deel I, bl. 266, nota 8.

observantia ab omnibus istius Circariae religiosiis in actum ipsum quantocius Superiorem studio redigenda.

Mox in seriae deliberationis objectum recipitur illud grave negotium quod A. R. D. Abbas Dompmartinensis (1) dolenter admodum huic Circariae notificari fecit per Adm. R. D. Steingadensem (2) quodque apud omnes DD. Capitulares ad tantum animi dolorem taliter et succurrendi desiderium exstimulavit ut plane mentes omnium in hac tunc una cogitatione defixi circumspexerint, qua tandem via modoque vires suas piorum aliorum S. Ordinis membrorum conatibus jungerent, atque ejusdem exemptionem et immunitatem tanto nostris Majoribus constantem a violentis adversariorum irruptionibus in libertatem vindicarent. Sed cum in partibus nostris non esset vel unicus princeps apud quem an satius esset hoc magni consilii regi sacramentum abscondere quam revelare, id demum duntaxat consilii animos subibat opera P. Procuratoris Generalis, cujus officii id est cum Eminentissimo Protectore Ordinis vel etiam, ubi videretur, alibi in Romana Curia hoc super injusto gravamine agere, et nullibi quam ibi fortius urgere ut ad cohibenda Illmi. Episcopi Laudunensis contra privilegia Ordinis attentata saltem tantisper inhibitorium impetretur, dum alia cum tempore fortassis persanando huic vulneri medicina sese offerat. Hunc in finem Dni. Capitulares opem omnem, // consilium et quidquid demum ipsorum est copiae uti paratissimo ita plane submississimo et animo intimo pro sua virili, uti filios genuinos decet, pro bono communi volunt.

Bl. 503

In secunda sessione provisus est F. Henrico Sartorio ecclesiae S. Lucii in Rhoetia professo locus a monasterio Roggenburgensi dependens, ubi tamdiu commoretur donec successu temporis certiora (quae nunc dubia sunt (a)) seu firmae seu infirmae valetudinis indicia, adhibito etiam medicorum consilio, si opus sit, appareant.

F. Clemens Scheck vero ob praeterita eaque gravissima notoria, probata et ore proprio in pleno Dominorum Capitularium concessu iterum confessa delicta fugae, enormium diffamationum, minarum, proterviae et incorrigibilitatis, mediante decreto, oleum misericordiae vino justitiae permiscendo, ad unius anni carceres damnatus

(a) Hs. : est.

(1) Deel I vermeld, bl. 286, nota 1.

(2) Augustinus Bonomayr, Vicaris-Generaal voor Beieren in 1653. Bracht in 1669 de abdij van Speinshardt, welke door de Lutheranen was ingenomen, aan de Orde terug. In het Alg. Kap. van 1674 werd hij uit zijn ambt van Vicaris-Generaal ontslagen wegens ouderdom en stierf in 1677. Hugo, o. c., bd. II, kol. 882. Cap. Suev. (Anal. Praem. V. 1929. 2)

est, in jejunio et paenitentia ibidem, ad normam Statutorum, Dist. 3. cap. 13, probandus.

Dehinc conclusum est, quo afflicta Churwaldia in colligendis et conquirendis censibus fundi necessario ad id auxilio destituta adjuvetur, per litteras intercessionales implorare autoritatis opem Illustrissimorum DD. Episcopi Curiensis et Oratoris Hispanici.

In sessione tertia judicatum est F. Wilhelmum Thomam professum Osterhoviensem e suo monasterio fugitivum ad Provinciam suam reducendum ejusdemque Vicarii Generalis Adm. R. D. Abbatis Steingadensis ordinationibus merito subjiciendum esse.

Porro consentit Capitulum in preces Adm. R. D. Abbatis Minoraugiensis, quibus petit humiliter submoneri Rmum. D. Generalem pro accomodatione aliqua in Ordine nostro ad intentionem et voluntatem S. Congregationis Episcoporum et Regum, quam voluntatem ipse Illmus. et Rmus. D. Nuncius Apostolicus Lucernensis, de 13 Martii anni currentis, dicitur per authenticum exemplar opera et directione Adm. R. D. Abbatis Minoraugiensis transmississe, licet nihil interea Praemonstrati receptum fuerit. Sumptus Visitationum in itinere expendendi etiam hac vice tempore Capituli Provincialis post annum in Minoraugia celebrandi communi ecclesiarum in ista Circaria sitarum impensis refundantur //.

Bl. 504

Quibus sic ad felicem exitum deductis, praemissa item confessione, absolutionem consuetam et benedictionem acceperunt AA. RR. DD. Capitulares, sua singuli manu subscribentes et secretis sui abbatialis officii sigillis munientes.

Urspergae, 2a die Septembris, anno 1664.

Signatum :

F. Augustinus, Abbas Sorethanus cum parapho.

F. Mathaeus, Abbas Urspergensis cum parapho.

F. Franciscus, Abbas Roggenburgensis cum parapho.

F. Bartholomaeus, Abbas Minoraugiensis cum parapho.

F. Nicolaus, Abbas Marchtallensis cum parapho.

F. Anastasius, Abbas Omnium Sanctorum cum parapho.

Et infra in cera rubra (quam hispanicam vocant) impressa sunt praenominatorum AA. RR. DD. sex Praelatorum sigilla et inferius subscriptum, ut sequitur :

Nomine Adm. R. D. Praelati Sui F. Fridericus Romelius, Prior Rothensis.

F. Norbertus Schaller hoc tempore Secretarius
cum parapho.

35. BEKRACHTIGING VAN HET PROVINCIAAL
KAPITTEL VAN 1664 DOOR DEN GENERAAL
23 DECEMBER 1664

bl. 504

// CONFIRMATIO PRAECEDENTIS RECESSUS

F. Augustinus Le Scellier Dei et Apostolicae Sedis gratia Praemonstrati Abbas, totius ejusdem Canonici Ordinis caput et reformator generalis, regi christianissimo a consiliis Reverendis admodum Confratribus nostris Augustino Sorethensi nostro Generali Vicario, universisque Circariae Suevicae Praelatis salutem in Domino.

bl. 505

Annui vestri recessus Acta Capitularia Rdorum. adm. confratrum nostrorum Augustini Sorethensis Vicarii nostri, aliorumque qui huic praesentes extitere Praelatorum, signis manualibus sigillisque minoribus in cera rubra hispanica impressis munita, vidimus, legimus et exacte discussimus, quae cum nihil omnino contineant quod bonis moribus, canonicis sanctionibus, Ordinis nostri Statutis ejusdemque Capitulorum Generalium responsis seu decretis adversetur // seu tantillum repugnet, ea, prout praesentibus ex originalibus de more in secretaria nostra retinendis et asservandis, per Secretarium nostrum fideliter exscripta sunt, nostrisque signo manuali et sigillo majori munita, grata et rata habemus, approbamus et confirmamus et per praesentes grata, rata, approbata et confirmata ordinaria nostra in totum Ordinem potestate declaramus, mandantes supra bene memorato nostro Generali Vicario ut ea, prout a nobis approbata sunt et confirmata sine mora promulget et ab omnibus Ordinem nostrum in dicta Circaria professis stricte sub paenis juris et Statutorum observari faciat.

Datum in archicœnobio nostro Praemonstratensi die vigesima tertia Decembris anno Domini millesimo sexcentesimo sexagesimo quarto.

In quorum fidem et robur praesentes manu nostra et Secretarii nostri subscriptas sigilli nostri majoris in cera rubra hispanica impressione jussimus communiri

F. Augustinus Le Scellier,
Abbas Praemonstratensis
et Generalis.

De mandato Rmi. Dni. mei Dni. Abbatis
Praemonstratenssis totius ejusdem Ordinis
Generalis.

F. Franciscus Buyrette (1), Secretarius.

(1) Deel II, bl. 29, nota 1

36. PROVINCIAAL KAPITTEL TE MINDERAU.
25 AUGUSTUS 1665.

bl. 506

// *RECESSUS CAPITULI PROVINCIALIS DIE 25 AUGUSTI
ANNO 1665 IN AUGIA CANDIDA CELEBRATI*

Notum sit omnibus quorum interest quod Rdus Adm. et Ampl. Dominus Augustinus (1) Imperialis S. Dei Genetricis Mariae et B. Magni Sorethensis ecclesiae Abbas atque per Suevae Circariam Vicarius Generalis ac Visitor annuum de more S. Ordinis Provinciale Capitulum indixerit ad 24 Augusti currentis anni 1665 in Augia Candida.

Praefixo itaque tempore personaliter comparuerunt praeter antedictum A. R. D. Praesidem, AA. RR. et Ampl. DD. Praesules ecclesiarum et ordine qui sequitur :

Adm. R. D. Ludovicus Rothensis (2) cum P. Priore suo Frederico Romelio.

Adm. R. D. Franciscus (3) Roggenburgensis cum R. P. Subpriore Gabriele Fabro.

A. R. D. Bartholomaeus (4) Minoraugiensis cum R. P. Priore suo Norberto Schaller (5) p. t. Secretario.

A. R. D. Nicolaus (6) Abbas Marchtallensis cum R. P. Priore Norberto Keil.

A. R. D. Georgius (7) Adelbergensis.

A. R. D. Anastasius (8) Omnium Sanctorum et Provinciae istius Circator cum R. P. Priore Kistner (9).

(1) Deel I, bl. 250, nota 1.

(2) Deel I, bl. 217, nota 1.

(3) Deel II, bl. 17, nota 5.

(4) Deel II, bl. 3, nota 4.

(5) Deel II, bl. 3, nota 5.

(6) Deel II, bl. 10, nota 1.

(7) Deel I, bl. 197, nota 1.

(8) Deel I, bl. 292, nota 1.

(9) Deel I, bl. 287, nota 2.

Nomine A. R. D. Abbatis sui Urspergensis (1) comparuit ejusdem ecclesiae Subprior et p. t. SS. Theologiae lector, Mathaeus Manz.

Loco sui A. R. D. Praepositi Hagenoviensis (2) se stetit R. P. Hugo Signot, ibidem Prior.

Die sequenti, qui ipse erat vigesimus quartus, AA. RR. DD. Ab-bates sua singuli praesentia suisque infulis, cum non mediocri hinc et illinc, immensi numero, populi concurrentis applausu, collustrarunt solemnem translationem venerandorum ossium sive corporis S. Mar-
 tyris Saturnini anno praeterito Roma Lucernam, et inde in // dictam Augiam, cui id donatum est, deportati.

Postridie autem hora 7^a post invocationem Divi Spiritus et exhibitam ab A. R. D. Praeside insignem exhortationem super verba psalmi Davidici 81 : *Deus stetit in synagoga Deorum ; in medio autem* etc, collecta secreto suffragia Definitores hujus Capituli fecerunt AA. RR. DD. Rothensem et Adelbergensem.

Litterae autem excusatoriae AA. RR. DD. Urspergensis per subitam invaletudinem, et S. Lucensis per metum seditionis inibi orthodoxos inter et haereticos exortae, necnon Hagenoviensis per corporis etiam indispositionem et carnificinam podagrae impeditorum, tanquam legitimae et justae approbatae fuerunt.

Dehinc praelecta publicitus Capituli Generalis indictione, suffragiorum pluralitas favit A. R. D. Abbati Marchtallensi qui Circariae vices partesque (ita tamen manente, ut nunc est, et non mutato rerum interea ac temporis statu) Praemonstrati in eo Capitulo sua praesentia exhibeat potestate ad id muneris necessaria, aliisque, quae ad rem pertinent, sufficienter instructus.

Ecclesiae Bellelagiensi in temporalibus aequae ac spiritualibus culpa unius ejus loci male administrantis Abbatis et episcopi insidiantis periclitanti judicatum est non subtrahendam esse opem hujus Provinciae quam unice implorant. Sed omnibus viis ac mediis possibilibus, quaeque arripi pro tempore possunt, convenientissimis successoris et imminenti etiamnum majorum ruinae, si is D. Abbas senex jam capularis obiret, occurrendum merito esse. Non minus quam celeberrimae caeteroquin ecclesiae Omnium Sanctorum adversus injustas et nullo retro tempore postulas impetentis episcopi Argentinensis exactiones pecuniarias, mediantibus intercessionali-bus ad illum principem.

Censum est praeterea P. Clementem Roggenburgi professum eadem Ven. Capituli Prov. autoritate ac potestate ex monasterio

(1) Mathaeus Hochenrieder. Deel I, bl. 207, nota 1.

(2) Milo. Deel I, bl. 266, nota 8.

Griphensi, quo ex carceribus violenter effractis auffugit, revocandum et ad subeundum meritas atque impositas ipsi paenas cogendum esse, qua ante annum in inclyta et imperiali ecclesia Urspergensi jure fuit damnatus.

Conclusum denique est non indecorum et Circariae in emergentibus forte necessitatibus proficuum fore, si Illmus. et Rmus. Nuncius // Apostolicus abiturientis alterius locum Lucernae obtenturus per gratulationem et salutationem exciperetur, adnexastrarum majorem partem in ipsius Nunciatura sitarum commendatione.

Acta, praelecta, subscripta et signata sunt haec in aula Augiae Candidae anno et die quibus supra. Signatum :

F. Augustinus Abbas Sorethanus Vicarius Generalis cum sigillo ejusdem.

F. Ludovicus Abbas Rothensis cum sigillo.

F. Franciscus Abbas Roggenburgensis.

F. Bartholomaeus Abbas Minoraugiensis.

F. Nicolaus Abbas Marchtallensis.

F. Georgius Abbas Adelbergensis.

F. Anastasius Abbas Omnium Sanctorum.

Nomine Rmi. Dni. mei Abbatis Urspergensis. F. Mathaeus Manzeg (a) Subprior ibidem.

Nomine Rmi. Dni. mei Praepositi Hagenoensis F. Hugo Synoth (b) Prior.

F. Norbertus Schaller, Prior Minoraugiensis et hoc tempore Secretarius.

(a) en (b) Zie de verschillende schrijfwijze dezer namen. Hooger, bl. 38.

37. BEKRACHTIGING VAN HET PROVINCIAAL KAPITTEL VAN 1665 DOOR DEN GENERAAL

bl. 508

// CONFIRMATIO PRAECEDENTIS CAPITULI

F. Augustinus Le Scellier Dei et Apostolicae Sedis gratia Praemonstrati Abbas, totius ejusdem Ordinis caput et Generalis, regi christianissimo a consiliis etc. Rdo Adm. Confratri nostro Augustino Imperialis ecclesiae Sorethensis Abbati, nostro per Sueviam Vicario Generali, universis ejusdem Circariae Rdis. Adm. Dnis. Praelatis ac subditis filiis nostris in Christo charissimis salutem.

bl. 509

Capituli vestri Provincialis anno currente in Augia Candida Deo optimo auspice celebrati Acta seu Decreta, paginis tribus comprehensa, DD. Capitularium subscriptionibus eorundemque sigillis minoribus in cera (quam anglicanam vocant) impressis munita, in nullo nostra animadversione digna reperimus, quin potius ea, uti S. Ordinis nostri // institutis conformia laudanda, approbanda et confirmanda censuimus ac per praesentes laudamus, approbamus et confirmamus. Mandantes supra bene memorato nostro Generali Vicario ut illa per Secretarium nostrum fideli manu, ex eorundem originalibus de more in secretaria nostra retentis, exscripta, sine mora promulget et ab omnibus in dicta Circaria Ordinem nostrum professis stricte sub paenis juris et Statutorum nostrorum observari faciat.

Datum Praemonstrati die 5 Novembris anno Dni. 1665. In quorum fidem praesentes manu nostra et Secretarii nostri subscriptas, sigilli nostri majoris in cera hispania rubra impressione jussimus communiri.

F. Augustinus Le Scellier Abbas Praemonstratensis et Generalis.
De mandato Rmi. Dni. mei Abbatis Praemonstratensis
et Generalis.

F. Franciscus Buyrette (1), Secretarius.

(1) Deel II, bl. 29, nota 1.

38. VERGADERING DER HOOGWAARDIGE
HEEREN PRELATEN VAN ZWABEN TE ROTH.
19 JANUARI 1668.

bl. 509 // *RECESSUS CONFERENTIAE RMORUM. DD. ABBATUM
PROVINCIAE SUEVIAE DIE 19 JANUarii ANNI 1668 ROTHII
CELEBRATAE*

Omnibus quibus interest, salutem in Domino nostro sempiternam.

Et sit notum quod postquam Rmi. DD. Sueviae Provinciae Ab-
bates ex nonnullis per Galliam ad has partes emissis litteris, lugu-
brem hodie Praemonstratensis ecclesiae faciem dissidentiumque inibi
animorum ab invicem distractionem, occasione cujus controversiae
inter cedentem seu resignantem D. Le Scellier ex una et electum
Dnum. Colbert ex altera partibus exortae, non sine vehementi con-
dolentis animi mœrore contemplati fuissent, nihil sane, quod quidem
partium suarum hic esse poterat videri, intermiserunt, in eximio
Rothensium cœnobio, maturo inter se consilio, diebus 18 et 19
bl. 510 Januarii currentis anni, deliberantes quibus // ipsi possent aggeri-
bus obniti violento huic torrenti sua fortassis inundatione toti Ordini
facile graviterque nocituro.

Erant vero in persona propria (suum tamen ad hoc quoque calcu-
lum eminus adjiciente Rmo. D. Abbate (1) Omnium Sanctorum
Provinciae Circatore) tunc praesentes :

R. D. Mathaeus (2) Urspergensis, senior.

R. D. Fridericus (3) Rothensis.

(1) Anastasius Schlecht, Deel I, bl. 292, nota 1.

(2) Deel I, bl. 207, nota 1.

(3) Fredericus Rommel werd prelaat in 1667. Hij was een man van weten-
schap en godsvrucht, maar bezat een wankel gezondheid. Hij stierf reeds in
1672. Hugo, o. c., bd. II, kol. 705.

R. D. Franciscus (1) Roggenburgensis.

R. D. Bartholomaeus (2) Minoraugiensis.

R. D. Bernardus (3) Sorethensis.

R. D. Nicolaus (4) Marchtallensis.

R. D. Georgius (5) Adelbergensis.

Die igitur ipsa 18 Januarii re divina pro veteri more ad aram per singulos absoluta, gratia Paracliti coelitus implorata, adhibito denique in secretariatus officium R. P. Norberto Schaller Priore Minoraugiensi, ab Rmo. Dno. seniore post causam conventionis oretenus explicatam, litterae Praemonstratense negotium concernentes producuntur in medium, quae brevi examine, formaque sigilli pariter ac subscriptione accurata inspectione, cumque aliis aliisque epistolis collatione, ab omnibus judicatae sunt suspectae, supposititiae atque effictae ab iis, qui conantur veritatem per cuniculos subvertere, intricare et obscurare statum causae et arte simoniaca calida potius miscere incendia quam extinguere, et vel ideo inidoneae quibus stabiliatur atque firmetur certa resolutio seu responsio antequam cum remotioribus aequae vicinioribus Provinciis consilia communicentur, imprimis vero cum Rmo. Dno. Abbate Steinfeldensi (6), ut a quo Praemonstratenses litterae in hac Provincia directae sunt; pro ipsomet etiam responsoriae a Rmo. D. Adelbergensi ad hoc requisito formandae atque a singulis postea DD. Abbatibus subscribendae ad Rdum. Adm. Collegii Parisiensis Priorem transmittantur.

Post hoc ne, si vacante Generalatu vel quasi itemque Vicariatu in ista Provincia, episcopalibus aliisve in Regularium jura ac privilegia infringenda proin censoribus fenestra aut rima etiam aperiatur ad audendum insolita, utque suus ubique vigor et honor disciplinae regulari sine marcore integer persistat, visum fuit RRmis. DD. Circariae Abbatibus unum in vim ejusdem Bullae Urbani VIII, die 8 Martii anno 1641 emanatae, eligere qui rationem visitationis et auctoritatem ac potestatem // pleno jure habeat in omnibus ac singulis quae alioquin ordinarie habere solent Vicarii Generales, ita ut prioribus duobus annis ecclesias visitet pater domus in his partibus destitutas, alias autem solum primo anno absque substituendi seu subdelegandi potestate, nisi necessitas aliud requirat, quo casu

bl. 511

(1) Deel II, bl. 17, nota 5.

(2) Deel II, bl. 3, nota 4.

(3) Deel II, bl. 17, nota 2.

(4) Deel II, bl. 10, nota 1.

(5) Deel I, bl. 197, nota 1.

(6) Joannes Luckenrath. Cfr. Hugo, o. c., bd. II, kol. 364. Graftschrift, *Ibid.*, kol. 365.

praemoneri debeant locorum visitandorum DD. Abbates. Confirmandus autem is erit sive Roma, sive ex Praemonstrato communibus Provinciae impendiis et adversus quosvis impugnatores manutenendus communibus etiam viribus Circariae.

His ita decretis, electus est collectione secretorum suffragiorum Rmus. D. Abbas Marchtallensis, in sui etiam electionem libere modestequē tandem consentiens. Cujus ecclesiam secundo quoque anno vi sequentis etiam per vota secreta electionis visitandi potestatem obtinuit Rmus. D. Abbas Rothensis, salvo ubique jure et respectu Rmi. D. Circatores reliquorumque DD. Capitularium, quibus haec et alia istius sic dictae conferentiae acta et decreta merito communia fieri proxime debent.

In benedictionibus DD. Abbatum, dum sic ab episcopis interrogantur (a) : habetis mandatum ? respondeatur : habemus privilegium et instrumentum electionis. Necesse proinde erit vel alterum eorum vel utrumque Notarii, ubi originale deficit, auctoritate firmitatem habere in promptu.

Acta, quae ad communem Rei istius publicae seu Provinciae gubernationem pertinent, ut Recessus approbati transire semper debeant ab uno ad alium supremum Provinciae moderatorem, penesque ipsum pro tempore asservari. Ea vero Acta, quae particularia et privata sunt ut Protocolla, Charta, Scheda aut Relicta visitationum et quaevis aliae id genus litterae, tabulae tanquam infamiae nonnunquam ac denigrationis monita periculo ad posteros certe nonnunquam ac denigrationis monita aboleantur et comburantur ut quae absque peccati periculo ad posteros certe transmitti non possunt.

De Missa Majori et Missa Defunctorum simul eodem die concurrentibus docebit Ordinarius decretumque Capituli Generalis anno 1660, sess. 28.

Ubi actuale studium viget, Visitoris deinceps officium erit discernere quae, quot (an omnes etiam singulae minores canonicae horae recitari duntaxat in choro) cantari possint ac debeant, cum uniformitas in difformibus circumstantiis non possit ubique et aequaliter observari.

Actum Rothi, anno Incarnationis Dni. 1668, die 19 Januarii.

Norbertus Schaller (1) tunc Secretarius.

(a) Hs. : *ab episcopis benedicuntur*. Maar boven *benedicuntur* staat *interrogantur*. Waarschijnlijk vergat de kopiist *benedicuntur* door te halen.

39. PROVINCIAAL KAPITTEL TE MARCHTALL.
11 NOVEMBER 1668.

bl. 512

// *RECESSUS CAPITULI PROVINCIALIS IN CELEBERRIMA
ECCLESIA MARCHTALLENSI ANNO DOMINI 1668 CELE-
BRATI*

Sicut in mari magno et spatioso ad quosvis ventorum motus et impetus vela frequenter debent obliquari, ita consilia temporis ac continuæ rerum in humanis vicissitudini atque mutationi sunt obnoxia.

Scivit hoc et vidit Adm. R. D. Abbas Marchtallensis nuper ab Adm. RR. istius Provinciae DD. Abbatibus, pendente scilicet causa Generalatus, secundum dispositionem Urbani VIII propter urgentissimasque gravissimasque rationes, gratulatoriis ipsorum litteris, quas ad Rmum ac Illmum. Dnum. modernum Generalem Michaëlem Colbertum direxerunt, specialius insertas, in Visitatorem electus, ut ea propter Adm. RR. suis Comprovincialibus Capitulum quoddam Provinciale in sua ipsius ecclesia celebrandum indixerit. Ubi die 10 Novembris currentis anni convenerent et sequenti die 11 ejusdem in aula Capitulo destinata personaliter comparuerunt.

Adm. R. D. Nicolaus (1) Abbas Marchtallensis, Praeses Capituli cum RR. PP. Milone Lang, Priore suo, et Dominico Miller Subpriore.

Adm. R. D. Mathaeus (2) Urspergensis cum R. P. Priore suo Mathaeo Manzio.

Adm. R. D. Fridericus (3) Rothensis cum R. P. Priore suo Hieronymo Trestenhammer.

Adm. R. D. Franciscus (4) Roggenburgensis cum R. P. Conrado Gerer parochi in Wissenbach.

(1) Deel II, bl. 10, nota 1.

(2) Deel I, bl. 207, nota 1.

(3) Deel II, bl. 41, nota 3.

(4) Deel II, bl. 17, nota 5.

Adm. R. D. Bartholomaeus (1) Minoraugiensis cum R. P. Norberto Schaller (2), Priore suo et praesentis Capituli Secretario.

Adm. R. D. Bernardus (3) Sorethensis cum R. P. Subpriore suo Magno Thüer (4).

Adm. R. D. Georgius (5) Abbas Adelbergensis.

Adm. R. D. Anastasius (6) Abbas Omnium Sanctorum cum R. P. Godefrido Kistner (7).

Implorato igitur, ut moris ac pietatis est, auxilio S. Spiritus, terminata item exhortatione auditorio accomodata, super verba Evangelii Mathaei 13: *cum dormirent homines, venit inimicus ejus et superseminavit zizania*, aliis insuper praeliminaribus jam praemissis, Provinciae Secretarius confirmatur, tractandas ordine materias diligenti calamo excepturus. //

bl. 513

Per votorum pluralitatem eliguntur in Definitores RR. DD. Abbates Urspergensis et Adelbergensis. Porro AA. RR. DD. S. Lucii Abbas in Grisonia (8) et Hagenoviensis Praepositus (9) Adm. R. D. Praesidi suam absentiam excusarunt tenore qui sequitur:

Copia epistolae Adm. R. D. Abbatis S. Lucii ad Adm. R. D. Abbatem Marchtallensem.

Litteras Rmae. Dignitatis Vestrae ad me datas, fraterni affectus deliciis plenissimas a meo tabellario 13 Octobris reduce, non sine uberrimo animi mei gaudio recepi, ex quibus colligere mihi licuit quanta benevolentia erga meam exiguum personam feratur, pro qua infinitas grates dico.

Utinam morbi mei tenacissimae reliquiae in me assidue non insultarent, haberem saltem hac occasione veniendi ad Capitulum Provinciale ejusdemque salutandi spem. Sed quia tempus autumnale febricitantibus valde periculosum jam ingruit et viarum longinquus tractus corpus alias infirmum valde comminuit ac debilitat. Ideo a Rmae. Paternitatis Vestrae uti omnium Praelatorum fraterna

(1) Deel II, bl. 3, nota 4.

(2) Deel II, bl. 3, nota 5.

(3) Deel II, bl. 17, nota 2.

(4) Magnus Thüer of Thuor, werd geboren den 30 Maart 1638, trad in de abdij van Schüssenried waar hij de kloosterbeloften aflegde den 26 Nov. 1657. Hij werd priester gewijd in 1661; stierf den 27 Mei 1698. Goovaerts, o.c., bd. II, bl. 244.

(5) Deel I, bl. 197, nota 1.

(6) Deel I, bl. 292, nota 1.

(7) Deel I, bl. 287, nota 2.

(8) Florinus Zarn. Deel II, bl. 18, nota 7.

(9) Milo. Deel I, bl. 292, nota 2.

clementia veniam exoro et ut excusationem meam veritate innixam approbent oro.

Beneduri, die 23 Octobris 1668.

Rmae. et Amplmae. Paternitatis Vestrae

paratissimus in Christo Servus
Florinus Abbas.

Copia epistolae A. R. D. Praepositi Hagenoviensis.

Rme. et Amplme. Praesul, Honorandissime Domine,

Citationi pro Capitulo Provinciali mihi legitime et mature insinuatæ lubentissime parerem et tali Ven. Congregationi interesse gauderem nisi imbecillitas corporis, quæ me equitare prohibet et prolixiori difficilique huic itineri ineptum reddit, memet impediret. Spero Rmam. Dominationem Vestram cum reliquis RR. DD. Praelatis me excusatum habituram, cui me nosque omnes Divinae protectioni humillime commendatos exopto.

F. S. Nicolao Hagenoae, 31 Octobris 1668.

Rmae Dominationis Vestrae

Servus paratissimus

Milo Praepositus. //

bl. 514

Capitulum utriusque excusationem legitimam et justam approbavit.

Recitationem vero istarum excusationum comitatus et recessus ultimi Capituli Provincialis in Augia Candida anno 1665 instituti cum sua approbatione.

Hanc excepit conclusum supplicandum nimirum proxime Rmo. D. Generali pro confirmatione Adm. R. D. Abbatis Marchtallensis in suo officio; eidemque insuper Rmo. Generali, ne ista Provincia ad declarandam contestandamque observantiam debitam suis partibus quoquo modo deesse videretur, communi omnium voce et calamo congratulandum.

Cum deinde circa institutionem Capituli Generalis, anno proxime sequenti, vix dubitari possit, ad instantiam novam AA. RR. DD. Abbatum Comprovincialium denuo factum iter illuc et illam Provinciam in se suscepit A. R. D. Abbas Marchtallensis, adjuncto socio, communibus Circariae sumptibus, credentialibus et aliis, quæ ad rem pertinent, instructionibus satis provisos, quæ sint omnium ac singulorum DD. Abbatum manu et sigillo cujusvis communita.

Tallias A. R. D. Abbati Niniviensi (1) assignatas colliget et ac-

(1) Deel II, bl. 24, nota 4.

cipiet in cursu instantis Visitationis suae A. R. D. Circator, Abbas Omnium Sanctorum.

Chartae et quaevis originalia scripta communitatem Circariae istius concernentia D. Visitatori tradantur ad manus. Ipse vero tria desuper inventaria fieri curet et subscribat ne quid ex eis pereat aut deperdatur.

bl. 515 Cum denique AA. RR. DD. Abbates Urspergensis, Roggenburgensis et Omnium Sanctorum in suis juribus, licet in diverso genere attamen non modico cum gravamine turbentur ab eorumdem locorum Ordinariis, sperant unitas vires fortiores fore quam dispersas, facile fuit Capitulo acquiescere istorum precibus et desideriis in impertiendis intercessionalibus ad cujusvis territorii episcopum nomine totius Capituli expediendis, eo fine ac // intentione, si possibile est, ab insolitis attentatis invasores deducendi atque ad aequiora consilia disponendi.

Tandem decernit Capitulum dehinc jam annuatim pro majori singulorum DD. Abbatum commoditate Capitula Provincialia circa festum S. P. Augustini et proximum, quod post annum habebitur, in monasterio Roggenburgensi celebrandum, et finito ipso Capitulo Visitationem instituendam esse.

His ita peractis, praemissa confessione, finem imposuit absolutio et D. Praesidis benedictio, die et anno quibus supra.

F. Nicolaus, Abbas Marchtallensis.

F. Mathaeus, Abbas Urspergensis.

F. Fridericus, Abbas Rothensis.

F. Bartholomaeus, Abbas Minoraugiensis.

F. Bernardus, Abbas Sorethensis.

F. Georgius, Abbas in Adelbergia.

F. Anastasius, Abbas Omnium Sanctorum.

F. Norbertus Schaller, Prior Minoraugiensis et Capituli Secretarius.

40. PROVINCIAAL KAPITTEL TE ROGGENBURG.
16 MAART 1670.

bl. 516

// *RECESSUS CAPITULI PROVINCIALIS IN ROGGENBURG,
ANNO DOMINI 1670 MENSE MARTIO CELEBRATI*

Ad laudem et gloriam Omnipotentis Dei, in aedificationem et spirituale emolumentum S. et Canonici per Provinciam Sueviae Ordinis Praemonstratensis inque omnium quorum interest memoriam.

Cum salutaribus commotus rationibus R. Adm. atque Amplmus. D. Nicolaus (1) S. R. I. Praelatus atque SS. Apostolorum Petri et Pauli ecclesiae Marchtallensis Abbās, necnon Rmi atque Illmi. D. D. Michaëlis Kolbert Abbatis Praemonstratensis ac totius ejusdem Sacri Ordinis Generalis per Circariam Sueviae Vicarius Generalis ac Visitator, acceptam a Secretaro Ordinis Rmi Capituli Generalis indictionem in copiis ad singula Circariae Sueviae monasteria dirigens ut eidem Rmi. et Illmi. D. Generalis convocationi ac Rmi. Capituli Generalis indictioni plenius satisfaceret, Capitulum Provinciale in insigni ecclesia Roggenburgensi ad Dominicam *Laetare*, quae fuit 16 Martii currentis anni celebrandum indixerit. Ideoque susceptis perardius licet atque permolestis itineribus Adm. RR. atque Amplmi. DD. Praesules et Abbates caeterique subjecto catalogo comprehensi, 13 praedicti mensis inibi sibi comparendum duxerunt, praeter praefatum R. Adm. et Amplmum. D. Vicarium Generalem et Capituli Praesidem ejusdemque conventualem P. Ferdinandum Ziegler pastorem in Neuburg,

Adm. R. D. Mathaeus (2) S. R. I. Praelatus et Abbas Urspergensis cum R. P. Georgio Loher (3), pastore in Zell.

Adm. R. D. Fridericus (4) S. R. I. Praelatus et Abbas Rothensis cum R. P. Priore suo Hieronymo Trestenhammer.

(1) Deel II, bl. 10, nota 1.

(2) Deel I, bl. 207, nota 1.

(3) Deel II, bl. 17, nota 4.

(4) Deel II, bl. 41, nota 3.

Adm. R. D. Franciscus (1) S. R. I. Praelatus et Abbas Roggenburgensis cum R. P. Priore suo Andrea Burckh.

Adm. R. D. Bartholomaeus (2) S. R. I. Praelatus et Abbas Minorauigiensis; licet finem Capituli exspectare non potuerit propter R. P. Priorem suum Norbertum Schaller (3), in hoc itinere repentina apoplexia tactum ac in oppido Memminga // relictum.

Adm. R. D. Anastasius (4) Cellae Omnium Sanctorum Abbas atque Provinciae Circator cum R. P. Joachimo Haug, pastore in Acheren.

Adm. R. D. Bernardus (5) S. R. I. Praelatus et Abbas Sorethanus, vocem et suffragium suum ad omnia proponenda conferendum arbitrio Adm. R. D. Abbatis Minoraugiensis, per litteras ad Adm. R. D. Capituli Praesidem ipsumque Ven. Capitulum datas commisit, misitque qui praesentem se stitit R. P. Priorem suum Magnum Thüer (6).

Praefixo itaque auspicandi Capituli die, mane ad implorandum ac promerendum divini Spiritus gratiam, ipse Adm. R. D. Capituli Praeses solemne officium de Spiritu Sancto in pontificalibus decantavit, cui singuli in Capitulo interfuturi AA. RR. DD. Praesules caeterique praesentes, praecelebratis sacrificiis, divinarum Sedium assistricem Sapientiam sedula precatione mereri intenderunt. Quibus ad finem perductis, initium Capituli factum est per doctam exhortationem latino idiomate ab Adm. R. D. Praeside super illa S. Evangelii verba: *Unde ememus panes ut manducent hi?* de abbatiali spiritualium ovium cura et sollicitudine habitam.

Lectae postea sunt excusationes absentiae AA. RR. DD. Praesulum ac Abbatum Georgii (7) Adelbergensis atque Florini (8) Curiensis, necnon et R. Adm. D. Milonis (9) Praepositi Hagenviensis, praeter illas quas suprafatas Adm. R. D. Sorethanus dedit. Quorum singulorum evidentes emanendi causae ob graves corporis infirmitates, viaeque longinquitates et incommoda sunt admissae.

(1) Deel II, bl. 17, nota 5.

(2) Deel II, bl. 3, nota 4.

(3) Deel II, bl. 3, nota 5. De hier aangegeven bijzonderheid uit zijn leven schijnt door Goovaerts noch door Hugo gekend.

(4) Deel I, bl. 292, nota 1.

(5) Deel II, bl. 17, nota 2.

(6) Deel II, bl. 45, nota 4.

(7) Deel I, bl. 197, nota 1.

(8) Deel II, bl. 18, nota 7.

(9) Deel I, bl. 292, nota 2.

Cap. Suev. (Anal. Praem.) V, 1929, 2.

Exinde in Definidores electi sunt A. R. D. Urspergensis et A. R. D. Fridericus Rothensis Abbates. Atque succedaneae ipse Adm. R. D. Capituli Praeses originales indictionis Capituli Generalis oculariter inspiciendas exhibuit, nominatoque ab Adm. RR. DD. Abbatibus praesentis Capituli Secretario P. F. Ferdinando Ziegler, prima sessio fuit absoluta.

bl. 518

Pro postmeridiana atque secunda sessione in trutinam venit quaestio de quibuspiam ex Provincia in Gallias ad Rmum. Generale // Capitulum mittendis. Ubi variis rationibus, ultro citroque, in medium adductis, quaestio in sequentem diem ac sessionem tertiam protacta est.

De mane vero cum ipse Adm. R. D. Praeses, non attentis longinquae viae incommodis, irrecusatisque in protectione fortassis occurrentis periculis, ultro in missionarium sese offerret, necnon et Adm. R. D. Anastasius Omnium Sanctorum Abbas illuc sese in causa et sumptis proprii monasterii sui profecturum declararet. Concordi calculo atque sententia, sumptus ad illud iter necessarii A. R. D. Praesidi conducti sunt, pro cuiusvis contingentia conferendi, data desuper ad Rmum Generale Capitulum instructione.

Post hoc in deliberationem adducta est Praepositura Hagenviensis, quam transmissa illuc Capituli Generali indictione ac litteris Adm. R. D. Abbas Steinfeldensis (1) Circariae Wadegotiensis Vicarius Generalis, ab antiquissima, uti loquitur, membrana commotus, ad suam Circariam, cui antiquitus incorporatam fuisse dicit, retrahere tentat (2). Concordi igitur sensu declaratum est omnino adlaborandum esse coram Rmo Generali Capitulo, quatenus praefata Praepositura Circariae Sueviae uti hactenus post ejus ad S. Ordinem nostrum recuperationem incorporata remanere possit et quidem sequentes ob causas et rationes: Quod Circaria nostra Suevica suis laboribus mandatum caesareum emanare fecerit, quo magistratus Hagenviensis in cuius manibus illa centum et novem annos fuerat, postliminio, uti olim erat, Sacro Ordini nostro reddere cogeretur.

Deinde ipsa recuperatio in ingentes ac irrefusibiles sumptus Cellae Omnium Sanctorum excreverit, inque tali possessione nunquam hactenus contradicta Circaria Sueviae fuerit, atque ipse loci illius Adm. R. D. Praepositus Capitula Provinciae Suevicae et nunquam

(1) Joannes Luckenrath. Cfr. Hugo, o. c., bd. II, kol. 864.

(2) Zie deze kwestie over de inlijving van Hagenau bij de circarie van Zwaben in 't Prov. Kap. van 1644, sessio tertia, bl. 233 en 234.

bl. 519 alterius nemine reclamante, frequentaverit. Ipsa quoque Praepositura a nullo alio quam Circariae Suevicae Abbate, a tempore recuperationis suae, sciatur visitata, imo a nemine alio ad visitandum affectata. Illius denique Praepositurae facultates adeo tenues et imminutae prolixas Visitatoris Wadegotiensis profectiones // ac Visitationes sustinere haud posse, evidens est.

Quarta tandem et ultima sessione, quaerimonia et causa P. Severini Ott, Roggenburgensis professi, discuti cœpta est. Quoniam vero is, dato quaerimoniarum libello, sine modo sineque lege, cum impudenti clamore, coram Venerabili Capitulo se sistens, aperte in faciem A. R. D. Abbatem ac R. P. Priorem suum, aliosque absentes confratres suos nominaliter de occultis nunquam praeindicatis, de obsoletis, jamque punitis, de nunquam probatis aut probandis, de ante peractas Visitationes commissis ac tacibus rebus (a) criminari non pepercit. Earum omnium quaerimoniarum silentium ipsi perpetuum est impositum cum trium dierum interpolatorum in pane et aqua jejunio, quod propter recens quoque factum cum P. Clemente Schnell adversario complice jussus est subire.

Atque his ita dijudicatis visum est Adm. R. D. Praesidi, caeterisque Adm. RR. DD. Comprovincialibus, cum nihil ulterioris deliberatione dignum occurreret, Capitulum nunc in nomine Domini solvendum et concludendum. Proximum vero Provinciale Capitulum in ecclesia Sorethana celebrandum.

Acta et subscripta in ecclesia Roggenburgensi, 18 Martii anno Domini 1670.

Signatum :

F. Nicolaus, Abbas Marchtallensis, cum parapho et sigillo.

F. Mathaeus cum parapho et sigillo.

F. Fridericus, Abbas Rothensis, cum parapho et sigillo.

F. Franciscus, Abbas Roggenburgensis, cum parapho et sigillo.

F. Anastasius, Abbas Omnium Sanctorum, cum parapho et sigillo.

F. Magnus Thüer nomine mei Rmi. Dni. Bernardi, Abbatis Sorethani.

F. Ferdinandus Ziegler, Marchtallensis professus, praesentis Capituli Secretarius, cum parapho.

(a) *rebus stond er tweemaal.*

41. BEKRACHTIGING VAN HET PROVINCIAAL KAPITTEL VAN 1670 DOOR DEN GENERAAL,

bl. 520

// CONFIRMATIO RECESSUS PRAEDICTI

F. Michaël Colbert (1) Dei et Apostolicae Sedis gratia Praemonstrati Abbas, ejusdemque Ordinis caput et Generalis, Regi christianissimo a sanctioribus consiliis etc.

Reverendo Adm. Confratri nostro Dno. Nicolao Abbati Marchallensi, nostro per Sueviam Generali Vicario, caeterisque DD. Abbatibus, Praelatis et aliis in dicta nostra Provincia sub candido Smi. Parentis nostri, Divi Norberti laboro, Deo optimo famulantibus salutem et paternam nostram benedictionem.

Capituli vestri Provincialis 18 Martii currentis anni et seqq. in imperiali nostra Roggenburgensi ecclesia, Deo optimo largiente celebrati Acta seu Decreta, e suo autographo, quod apud nos pro more retentum est, Secretarii nostri manu propria fideliter exscripta, ad juris Statutorum que nostrorum trutinam prius librata ac rite perpensa, autoritatis nostrae calculo roboranda ac confirmanda esse censuimus ac per praesentes roboramus et confirmamus eorundemque per dictam nostram Provinciam publicationem et executionem praefato nostro Generali Vicario demandantes et committentes.

Datum in nostro Parisiensi Collegio, die 3 Junii, anno gratiae supra millesimum sexcentesium septuagesimo.

In quorum fidem praesentes manu nostra et Secretarii nostri subscriptas, sigilli nostri in cera rubra impressione fecimus communiri

Michaël Colbert Abbas Praemontratis et Generalis

F. Franciscus Buyrette.

(1) Michel Colbert, 53e Abt-Generaal van Prémontré. Toen le Scellier ontslag nam, wilde hij Colbert tot zijn opvolger gekozen zien. Zulks geschiedde in 't Kap. van 1666. De verkiezing, die niet geldig bleek te zijn, lokte intrigues uit, zoodat slechts in 1670, door tusschenkomst van Lodewijk XIV, Colbert de bul zijner benoeming van Paus Clemens IX ontving. Ondanks de talenten van Colbert, verzwakte de tucht en geraakte de abdij in schulden. Hij overleed den 29 Maart 1702. Goovaerts, o. c., I, bl. 129 en 130.

42. PROVINCIAAL KAPITTEL TE SCHÜSSENRIED 7 APRIL 1671.

bl. 521

*// RECESSUS CAPITULI PROVINCIALIS IN ECCLESIA SO-
RETHENSI AD 7 APRILIS DIEM ET SEQUENTES, ANNO
DOMINI 1671 CELEBRATI*

Quoniam sicut aliae omnes ad majorem Dei gloriam ac animarum salutem in Ecclesia Catholica institutae religiones a Divina Providentia, sub aliquo schemate, in divinis litteris dicuntur praeostensae, etiam Sacer et candidus Ordo noster Praemonstratensis per byssum apocalypticam, quae sponsae Agni nuptias celebrantis adjecta legitur, praefiguratus passim et creditur. Adeoque coelis tam acceptus nitor, qui immaculatus conservetur, maxime semper aestimandus, summa vigilantia observandus atque tutandus est.

Hinc juxta receptam ejusdem Sacri Ordinis nostri consuetudinem Rmo. atque Amplmo. Dno. S. R. I. Praelato Dno. Nicolao (1) ecclesiae Marchtallensis Abbati, Rmi. ac Illmi. Dni. D. Michaëlis Colbert (2) Abbatis Praemonstratensis et Generalis per Sueviae Circariam Vicario Generali ac Visitatori, profligatis hiemalium incommodorum molestiis, visum est, quatenus byssi illius divinitus institutus candor conservetur aut, si qua opus, augeatur, ad 7 Aprilis diem quendam Provinciale Conventum indicendo, omnes et singulos Provinciae sibi commissae Rmos. DD. Abbates in insignem ecclesiam Sorethensem, juxta superioris anni in ultimo Capitulo Provinciali factum decretum, ex officio conscribere et convocare, conscriptis et congregatis de expeditione sua in Gallias anno proxime elapso suscepta referre, cum iisdemque Rmis. DD. Comprovincialibus de rebus Provinciam concernentibus consultare ac Rmi. Generalis Capituli Decreta ad majorem Dei gloriam Ordinisque Candidi et Provinciae nostrae decorem promulgare.

(1) Steeds Nicolaus Wirieth. Deel II, bl. 10, nota 1.

(2) Deel II, bl. 52.

Pridie igitur praefatae diei, juxta bene memoratum Rmum. D. Praesidem comparuere RR. DD. S. R. I. Praelati et Abbates :

D. Fridericus (1) Rothensis cum R. P. Hieronymo Trestenhamer, Priore.

D. Franciscus (2) Roggenburgensis cum R. P. Adalberto Rieger, Priore.

D. Bartholomaeus (3) Minoraugiensis cum R. P. Norberto Schaller (4), Priore.

bl. 522 D. Bernardus (5) Sorethensis cum R. P. Norberto Keyl, // Priore et R. P. Nicolao Bosch, Subpriore ac pastore in Reichenbach.

R. P. Mathaeus Manz, Prior Urspergensis.

R. P. Adalbertus Rauscher (6) Prior monasterii Omnium Sanctorum.

R. P. Ferdinandus Ziegler, pastor in Kirchbierlingen.

Mane sequenti, qui dies 7 Aprilis fuit, ad promerendam divinae gratiae assistentiam, ipse Rmus. D. Praeses SS. Missae solemnia de S. Spiritu decantavit, caeteris pro sua opportunitate rem divinam privatim persolventibus.

Processum deinde fuit in conclave consultationi determinatum, ubi dicta de S. Spiritu antiphona, Rmus. D. Praeses rationes et causas convocati hunc in locum et diem Capituli exposuit ac operi universo praemisit doctissimum sermonem super illa verba Evangelii *Pax vobis* conceptum, quo ad concordiam, pacem et unitatem assidentes amplissime fuit exhortatus. Postea, ut exigebat futurarum consultationum necessitas, in Secretarium praesentis Capituli electus est P. Ferdinandus Ziegler. Secretioribus autem votis pro praesenti Capitulo in Definidores (a) electi sunt Rmi. DD. S. R. I. Praelati D. Fridericus Rothensis ac D. Bartholomaeus Minoraugiensis.

Pro sessione itaque prima lectae sunt excusatoriae absentium Rmorum. DD. Abbatum Mathaei (7) Urspergensis et Georgii (8)

(a) Hs. : *Definitores*.

(1) Deel II, bl. 48.

(2) Deel II, bl. 17, nota 5.

(3) Deel II, bl. 3, nota 4.

(4) Deel II, bl. 3, nota 5.

(5) Deel II, bl. 17, nota 2.

(6) Deel II, bl. 18, nota 4. Bij vergissing werd op vermelde plaats de bron der gegevens niet aangeduid. Deze is : G o o v a e r t s, o. c., bd. II, bladz. 77 en Hugo, o. c., bd. II, kol. 832.

(7) Deel I, bl. 207, nota 1.

(8) Deel I, bl. 197, nota 1.

Adelbergensis (a), Anastasii (1) Omnium Sanctorum, Florini (2) ad S. Lucium necnon et R. P. Godefridi Berchtele (3), Administratoris.

Ubi Rmi. D. Urspergensis et Adelbergensis ob sinistram valetudinem ac senectutis gravitatem emanentes atque ob non disparem rationem Rmus. D. Abbas ad S. Lucium pro excusatis habiti, necnon etiam Rmus. D. Abbas monasterii Omnium Sanctorum pro impedimento exequias Principis Badensis allegans, ac, etsi nullas ad praesens Capitulum excusatitias dederit Adm. R. D. Milo (4) Praepositus ad S. Nicolaum Hagenoae, tamen et ipse ob notam ejus continuam aegritudinem justo emansionis titulo visus est dignandus creditumque ejusdem litteras in itinere intercidissee. Administrator denique Curwaldensis visus est excusatus.

Ad citius expedienda hujus aliorumque Provinciae conventuum deinceps negotia Rmus. D. Praeses, ob multas rationes de loco refectionis et // numero ferculorum propositionem fecit atque mox conclusum est regularem semper mensam, excepto adventu et abitu, in praesenti aliisque deinceps instituendis Capitulis tam de coena quam de prandio gratis esse servandam nec amplius quam septem apponenda esse fercula; famulorum autem mensam ita instituendam ut supra quinque fercula non dentur; potus vero illorum ad arbitrium Rmi. D. Praesidis in quantitate sua moderetur. In adventu autem et abitu, ferculorum potusque ratio hospitalitati cujusvis Rmi. D. Abbatis, in cujus ecclesia Capitulum celebratum fuerit, libere permittitur.

Pro sessione secunda pomeridiana. Cum ante meridiem in manus cujusvis capitulo intermorantium porrectae fuissent decretorum Rmi. Capituli Generalis copiae, Rmus. D. Praeses aliorum decretorum, quae de communi Provinciae nostrae Suevicae instructione ad Rmum. Generale Capitulum fuere deposita, relationem fecit. Ac deinde per Secretarium legi jussit ipsa Rmi. Capituli Generalis Praemonstrato communicata decreta, quibus ipse, quoniam compendiosius ab Ordinis Secretario tradita fuerant, multis in locis plenioris intelligentiae lucem addidit.

(a) Hs.: *Adalbergensis*.

(1) Deel I, bl. 292, nota 1.

(2) Deel II, bl. 18, nota 7.

(3) Godefridus Berthelin was reeds administrator van Churwalden sinds 1666. Hugo, o. c., bd. I, kol. 588.

(4) Deel I, bl. 266, nota 8.

Ad propositionem deinde a Rmo. D. Rothensi Definitor (a) factam agitatum fuit de Visitorum sumptibus, communi hactenus Provinciae collatione persolvi solitis. Cujus rationibus ultro citroque consideratis, conclusum fuit ut quaevis imposterum ecclesia pro sui visitatione factos enumeret. Ratio autem egenorum monasteriorum longius dissitorum, Curiensis scilicet ad S. Lucium, Hagenoënsis et Curwaldensis sic habita ut ipsa dimidium conferant ac alterum dimidium persolvendum in se recipiat Provincia.

In sessione tertia postquam pro almutiis pro Provincia, juxta Rmi. Generalis Capituli decretum, comparandis conclusum fuit, ad trutinam sumpta est conformitas caeremoniarum ecclesiasticarum in Provinciam introducenda, ubi, considerata quarundam ecclesiarum (b) chorique angustia, conventualium paucitate et paramentorum deficientia, uniformes caeremoniae sunt decretae per universam Provinciam etiam circa pulsum campanarum observandae ut tamen, quantum possibile fuit, ab Ordinis nostri Ordinario non sit deviatum //.

Ad sessionem quartam in considerationem adducta fuit alia item uniformitas, quam regulares nostri in capitis et barbae tonsura, religioso habitu domi forisque gestando prae se ferant. Item consultata atque decreta quaedam circa lectionem mensae, remotionem reliquiarum ab ea uniformiter deinceps per Provinciam observanda.

Sessione quinta agitatum atque conclusum fuit ut imposterum latini sermonis usus tam Patribus quam Fratribus, strictius tamen Fratribus, ad perfectionem latinitatis observandus mandetur. Diebus porro Sabbathinis ac festivitatum pervigiiliis a jejuniis vacantibus spirituale colloquium aliquantulum supra quadrantem horae duraturum instituatur. Aliis vero diebus illud institui liberum cuiusvis monasterio permittitur.

Quoad praecedentiam professatorum ut in ea quoque conformitas Provinciae teneatur, ille ubique praebeat qui prior ad Ordinis habitum fuerit admissus. Si vero duo vel tres competitores simul vestiendi vel professionandi, praecedat ille qui prior pro habitu Ordinis supplicaverit. At si simul supplicaverint, ille praebeat, qui prior ad monasterium venerit. Pro respectu tamen personae qualificatae penes Abbatem atque conventum fuerit, cui praecedentiam ex illis dare voluerit. Etiam novitiis Clericis cedant Conversi professati.

Ut aemulatio inter personas ac diffinitas de Provincia proscribatur conclusum fuit provincialiter observandum ut Diaconatus or-

(a) Hs.: *Diffinitore*.

(b) in Provinciam ... ecclesiarum, stond in de marge.

dinem habentibus pro facultatibus ecclesiae portio potionis apponatur, quae inter sacerdotum et fratrum portionem intermedia sit.

Cum sessione decima Rmi. Capituli Generalis novissimi Fratribus Ordines habentibus permittatur votandi facultas, deliberatum atque conclusum fuit Subdiaconos, eo quod praefati Rmi. Generalis Capituli decretum ad illos non extendi videatur, pro veteri hujus Provinciae consuetudine ob rationes bene multas et ponderosas ad vota tam activa quam passiva non admitendos esse.

bl. 525 In sessione sexta et ultima Rmus. D. Praeses relationem fecit // de malefactis FF. Sebastiani Roth et Benedicti Schulthaiss professorum Roggenburgensium, quorum ille, relicto Ordine, in pessimam crucem abiit, alter ad triennales carceres juxta Statuta Sacri Ordinis nostri declaratus est. Ubi consideratis illorum prima apostasia et gravissimo supra quingentos florenos furto aliisque illorum insolentiis, ponderata quoque Rmi. D. Praesidis mansuetudine aliisque cum iisdem de consilio Rmorum. Dnorum. Abbatum Urspergensis et Adelbergensis agendi modis, praesens Capitulum unanimi ore confessum est nihil indiscretum aut truculentum usquam contra illos etiam in processu facto admissum ac peractum fuisse, malitio illorum graviora supplicia promerente.

His itaque ad finem feliciter perductis cum nemini Capitulo praesenti intermorantium quidquam movendum occurrisset, Rmus. D. Praeses decreta Capituli Generalis publicavit ac observari mandavit, prout de facto eadem publicat ac observari mandat.

Conclusoque praesenti Sorethensi, proximum Provinciale Capitulum in ecclesia Urspergensi celebrandum pronunciavit.

Acta, decreta subsignata subscripta, 10 die Aprilis, anno a partu Parthenio 1671.

L. S. F. Nicolaus Abbas Marchtallensis, Vicarius Generalis.

L. S. F. Fridericus Abbas Rothensis.

L. S. F. Franciscus Abbas Roggenburgensis.

L. S. F. Bartholomaeus Abbas Minoraugiensis.

L. S. F. Bernardus Abbas Sorethensis.

bl. 526 Loco et nomine Rmi. D. mei Abbatis Mathaei Urspergensis. F. Mathaeus Manzius, Prior ibidem //

Nomine Rmi. D. Abbatis mei coenobii Omnium Sanctorum F. Adalbertus Rauscher, Prior ibidem.

F. Ferdinandus Ziegler, Canonicus Marchtallensis, praesentis Capituli Secretarius.

ADDITIONES AD RECESSUM RMI. CAPITULI PROVINCIALIS IN IMPERIALI CŒNOBIO SORETHANO HABITI ANNO 1671.

In puncto uniformitatis tenendae in nostra Circaria sancitum est :

1. Circa habitum.

Habitus religiosorum S. Praemonstratensis Ordinis sit sine nodulis omnique superbiae nota careat, nec manica circa manus replicetur. Peliolos nigros habere possint DD. Abbates et conventuales in loco privato ac itinere existentes, non item in refectorio vel ubi conventus est simul. Byreta portentur a sacerdotibus ad utramque refectiōem in festis Triplicibus duntaxat. Caputia in deambulatione extra monasterium deponantur ; aliis vero diebus etiam Duplicibus passim gestentur super caput, excepta recreationis et colloquii hora, ubi e capite removeri non autem a collo deponi queant. Habeant item caputia unam eandemque formam nec in prolixum acumen infra cingulum descendant.

Caligae non fiant ad imitationem novae braccatae gentis, sed simpliciter et circa genua vel fibulis vel ligulis claudantur. De calcis statutum est fieri ex corio tincto fusco subnigro absque notabili cothurno sine fenestellis, sine cornibus aut acuminibus, cum corrigiis nigris.

Rursus in conventu habitus religiosorum juxta S. Ordinis Statuta talos attingat ita tamen ut parochorum et cellarii paulo brevior esse queat. Si autem iidem aut alii mittantur ad conventum (a) // vel magnates, in habitu honesto et decentis longitudinis compareant.

Tunicae porro itinerariae non sint nimis succinctae sed infra genua protendantur cum manicis replicatis et claudi interius queant, sintque albi coloris. Pelliceos cucullos solis Dnis. Abbatibus in itinere pro necessitate gestare conceditur. Seponantur autem dum ventum fuerit ad oppida vel urbes. Prohibentur autem religiosis sicut et mussulae ex lutris, martibus, lupinis aliisque curiosis pilis forinsecus apparentibus.

De barbarum rasura ordinatum est ut a temporibus (non item in vertice) deorsum religiosi omnes novacula radantur ; circa mentum vero barbae supra pectinem forfice aequaliter detondeantur absque mistace.

2. Circa caeremonias notandum.

Tametsi ad mentem Rmi. Capituli Generalis Ordinarii nostri con-

(a) *ad conventum stond er tweemaal.*

stitutionibus et caeremoniis ab eo praescriptis foret insistendum, attamen in aliquibus nonnihil ab eo pro tempore ob locorum incommoditates, Provinciae consuetudines, personarum et ornatuum inopiam recedendum. Unde Prior officians in Triplicibus vel Majoribus Duplicibus pro Vesperis et Matutinis, si canantur, thurificato summo altari et sacrario, si in latere existat, supra gradus presbyterii stans in medio tribus ductibus Abbatem deinde ad latus Prioris pergens supra eosdem gradus duobus et ad latus Subprioris itidem duobus conventum inclinantem thurificet. Abbatis vero vices supplens Prior, etiam solemniter thurificat altare.

Abbas officians faldistorium habeat ex cornu Evangelii, quia id aliorum Ordinum Abbatibus solemne est, nec S. Praem. Ordo minoris dignitatisque existit. Ex iisdem causis Abbas officiaturus ad altare paramenta assumat. Haec tamen ita sint ordinata ut nondum obligentur DD. Abbates consuetudinem faldistorii actualiter im-
mutare //.

Conventu in choro constituto sacerdos celebraturus transiens aut ad summum altare pergens ad gradus presbyterii versus altare et conventum inclinet. Sin Venerabile Sacramentum sit expositum vel post elevationem, quivus chorum transiens ob maiorem reverentiam et populi aedificationem versus altare flectat.

3. Circa pulsum.

In pulsando servetur ordo ab Ordinario praefixus, hoc adjecto quod initium semper a minoribus campanis ordiendum et pro solemnitate aut campanarum pluralitate maioribus et pluribus pulsandum.

In Triplicibus primo duabus minoribus, postea minore relicta, iterum duabus, tertio tribus, quarto omnibus compulsetur.

In Duplicibus primo duabus, secundo aliis duabus, tertio pluribus, excepta maxima, pulsandum.

In Celebribus et novem Lectionum ab initio una solum eaque parva et pro secunda vice alia una mediocri, denique tribus minoribus.

In Ferialibus autem et trium Lectionum duabus minimis compulsetur.

In Quadragesima hora quarta ad Vigiliis minori campana signum detur.

In Exequiis et Anniversariis Solemnibus ad Matutinas, Laudes, Commendationis initium, Missam circa finem horae de Domina, Offertorium et Communionem solemniter pulsandum.

Ad horas Canonicas minores iisdem pulsetur campanis, quibus secundo pulsatum fuit ad Matutinas.

Ad Missas privatas invicem succedentes aliquot ictibus mediocris campanae signum detur.

Ad Salutationes denique Angelicas mane media sexta unica campana pulsetur et minori in dormitorio signum detur pro meditatione.

Constitutioni mensali Roggenburgi factae anno 1662 addatur : ad signum per Praesidem datum tollantur e mensa patinae et panis, quibus amotis, ad cymbali signum lector inchoet meditationem, sub qua omnes ab omni esu, potu et annutu abstinentes in silentio quieti attendant, qua finita, lectori pulsus detur signum. Ad psalmi

bl. 529

Miserere primum // versiculum stent omnes quieti, postea non cumulatim sed ordinate facta Majestati inclinatione ordinate exeatur. Dubitatum fuit an liceat cuivis absolvere novitios ? Responsum fuit nulli regulari non deputato specialiter a Superiore licere novitios absolvere sicut nec alios juxta Statuta S. Ordinis.

4. Circa usum organorum.

Propter inopiam personarum in festis, quibus organum choro intermiscetur, Introitus pro prima vice ab organo, Versus a choro, Gloria Patri rursus ab organo, denique Repetitio a choro compleatur.

In Matutinis antiphonae et responsoria, exceptis repetitionibus post Gloria, organo suppleantur.

Additiones istae sancitae et promulgatae sunt Sorethi in Rmorum. DD. Abbatum Circariae Suevicae comitiis die 10 mensis Aprilis, anno 1671.

Subscribere iidem qui supra.

NOTAE QUAEDAM AD ADDITIONES HUIUS RECESSUS CLARIORIS INTELLIGENTIAE CAUSA JUXTA MENTEM RMI CAPITULI PROVINCIALIS ADJECTAE.

In § 2 post medium talia habentur : *haec tamen ita sint ordinatae ut nondum obligentur DD. Abbates consuetudinem faldistorii actualiter immutare.* Quae praeter mentem Rmi. Capituli huc inserta sunt. Sed ita conclusum fuit et consultum visum, posse a quovis quoad hoc punctum adhuc exspectari, donec recessus, a Praemonstrato confirmatus, remittatur.

In § 3 ad initium de pulsu sunt sequentia : *in Triplicibus primo dualis minoribus, postea minore relictis, iterum duabus etc. compulsetur.* Quod intelligendum est ubi paucae sunt campanae ; alias ubi sufficiens est earum numerus secundo duabus aliis distinctis, tertio tribus, quarto omnibus compulsetur.

Item in eodem § : *in Celebribus et novem Lectionum denique*

tribus minoribus, in Ferialibus autem et trium Lectionum duabus minimis compulsetur. Haec itidem intelligenda sunt ubi est paucitas campanarum ; ubi enim multae sunt, ad officium Summum, Vesperas et Matutinum ultimo quatuor campanis compulsetur. In Ferialibus et trium Lectionum tribus.

Item eodem § post medium : *ad Salutationes Angelicas mane media 6a unica campana pulsetur.* Id est, una eademque singulis diebus.

Item : *et minori signum detur in dormitorio pro meditatione.* Loco : *in dormitorio* subaudiendum est in campanili seu turri juxta Ordinarium.

Item infra eodem § : *ad signum per Praesidem datum tollantur e mensa patinae et panis, quibus amotis, ad cymbali signum lector inchoet meditationem.* Haec ita legi debent et observari : ad signum cymbali seu campanulae per Praesidem datum tollantur patinae et panis, quibus amotis, lector, nullo novo signo monitus, inchoet meditationem, sub qua etc. .

43. BEKRACHTIGING VAN HET PROVINCIAAL KAPITTEL VAN 1671 DOOR DEN GENERAAL

bl. 530

// CONFIRMATIO PRAECEDENTIS RECESSUS

F. Michaël Colbert (1) Dei et Apostolicae Sedis gratia Praemonstrati Abbas ejusdemque Ordinis Caput et Generalis, Regi christianissimo a sanctioribus consiliis etc., universis et singulis in nostra Sueviae Provincia sub candido Praemonstratensi laboro Deo optimo famulantibus, salutem et benedictionem.

bl. 531

Capituli vestri Provincialis in nostra Sorethensi ecclesia mensis Aprilis ultimo praeteriti, die 7a et sequentibus, Rdo. Adm. ac clarissimo confratre nostro Dno. Nicolao (2) Marchtallensi Abbate, Vicario nostro Generali, Praeside, celebrati Acta et Decreta, paginis quinque comprehensa, consueto more subsignata et sigillata vidimus, legimus et examinavimus eademque, uti // Sacri nostri Ordinis legibus et institutis conformia, approbanda et confirmanda esse censuimus ac per praesentes approbamus et confirmamus, excepto tamen sessionis quintae decreto ultimo novissimi nostri Generalis Capituli sess. XI de juniorum in Sacris Ordinibus constitutorum activa voce statutum nonnihil modificante, quod quidem (donec aliter Capituli nostri Generalis Patribus visum sit) ad litteram observandum esse declaramus et observari praecipimus, supra dicto nostro Generali Vicario praecipiendo mandantes ut ea eo suo autographo (quod apud nos, uti solet, retinuimus) per Secretarium nostrum fideliter exscripta publicet ac ab omnibus quorum interest observari faciat.

Datum in aedibus nostris Parisiensibus die 9 Junii anno gratiae millesimo sexcentesimo septuagesimo primo.

In quorum fidem praesentes manu nostra et Secretarii nostri subscriptas sigilli nostri in cera rubra impressione fecimus communiri.

(1) Deel II, bl. 52, nota 1.

(2) Deel II, bl. 10, nota 1.

F. Michaël Colbert, Abbas Praemonstratensis
et Generalis.

L. S.

De mandato Illmi. et Rmi. Dni
mei D. Abbatis Praem. et Generalis.
F. Franciscus Buyrette (1).

Recessum hunc nostrum capitularem de anno 1671 originali suo e Praemonstrato nostro ad nos misso, de verbo ad verbum, convenire attestamus. Eundemque juxta praemissam Rmi. D. Generalis nostri confirmationem, vi commissionis nostrae, omnibus, quorum intererit, promulgandum ac observandum duximus, prout eundem per hasce promulgamus ac observandum mandamus.

Decrevimus Marchtalli manus nostrae subscriptione 9 Novembris 1671.

Nicolaus Abbas Vicarius Generalis.

(1) Deel I, bl. 29, nota 1.

44. REFTERREGLEMENT VOOR DE ABDIJEN VAN ZWABEN

bl. 532

// ORDO REFECTORII SERVANDUS IN SINGULIS MONASTERIIS ORDINIS PRAEMONSTRATENSIS CIRCARIAE SUEVIAE

1. Hora et loco et tempore competente, campanula per monasterium audibili signum datur prandii, quo audito convenitur certo loco, ubi alias ab omnibus fit meditatio et examen nocturnum. Fit lotio manuum, quibus lotis, instituitur examen particulare, nutu Praesidis per *Divinum auxilium*, conventus respondet *maneant semper nobiscum* terminandum. Exinde bini et bini ordinate procedunt ad locum stationum juxta refectarium, ubi facta Majestati inclinatione, fiunt ad spatium circiter unius *Miserere* considerationes debitae juxta *Opticam* Servatii Layrvelz, ad libitum suum Prior intrat refectarium ac aliquot campanulae ictibus conventum ingredi facit. Ingrediuntur omnes inque medio refectorii bini et bini, ordine quo venerunt, inclinant, ad stalla sua ante mensas, conversis ad invicem vultibus, omnibus sic stantibus.

2. Abbas stans ante mensam majorem, conversus ad conventum (sicut et alii Praesides quilibet parte sui chori) dicit clara voce : *Benedicite*. Respondet conventus : *Dominus*. Tunc Cantor incipit : *Oculi omnium vel Edent pauperes et saturabuntur*. Prosequitur totus conventus, in medio pausam debitam servans, sine nimia acceleratione, cum mediocri gravitate, subjungit (omnibus inclinantibus in conventu regulari) dexter chorus : *Gloria Patri* etc., sinister respondet : *Sicut erat* etc.. Deinde *Kyrie* etc. ut est in breviario ; secreto ab omnibus inclinando dicitur *Pater noster* etc. ; erigit se officians vel qui pro eo absente officium facere debet in choro ac dicit : *Et ne nos* etc. ; respondent omnes : *Sed libera nos* etc. ; subjungit : *Oremus, Benedic* etc. vel aliam juxta breviarium nostrum, facit simul crucem versus majorem mensam, nonnihil ad eam conversus. Interim lector mensae ad medium refectorii progressus, facta Majestati

Bl, 533

inclinacione, postquam conventus, finita collecta, dixerit : *Amen*, ait : *Jube Domine benedicere*, eoque nonnihil ad benedicentem // inclinante, Abbas vel, eo absente, is qui priorem collectam recitavit, subjungit formans crucem super lectorem : *Cibo potuque* etc. pro diversitate temporis. Responso : *Amen*, Abbas residet, eoque sedente, lector cathedram ascendit, caeterique ad loca sua consident, manibus infra scapulare positis, donec Praeses incipiat suam mapulam explicare.

3. Sub fine refectionis, annuente Praeside, tolluntur reliquiae ciborum, recondendae per Cellarium. Quibus expletis campanula Praeses dat signum. Lector, dicto voce remissiori : *Tu autem* etc., descendit. Conventu eodem tenore vocis respondente : *Deo gratias* et, rursus dato campanula signo duorum vel trium ictuum, surgunt omnes euntque ad loca sua ante mensas. Interim minister mensae et lector stant inclinantes vel flectentes pro diverso tempore, donec Praeses manuum complosione abundi copiam faciat.

Omnibus ordine suo stantibus, Cantor incipiat : *Confiteantur* etc. subjungendo quae habet breviarium. Incepto clara voce per Cantorem *Miserere* etc., facta ordinate inclinatione versus Majestatem, graviter bini et bini procedunt ad chorum, caetera complentes quae habet breviarium.

45. PROVINCIAAL KAPITTEL TE URSPERG 11 SEPTEMBER 1672.

Bl. 534

// RECESSUS CAPITULI PROVINCIALIS IN INSIGNI ECCLESIA URSPERGENSI AD 11 SEPTEMBRIS DIEM ET SEQUENTES CELEBRATI ANNO 1672.

Omnibus, quorum interest, sequentium in Domino notitiam.

Candido atque canonico Ordine nostro Praemonstratensi aciem suam eo jugiter intendente ut abeat post vestigia ovium suarum quatenus illae ex irremisae in spiritu renovationis lavacro ascendentes, virtutum foetibus plenae ac nive candidiores ad perfectionis apicem et moetem ipsum, qui Christus est, aspirante divina gratia, valeant evadere. Hinc Rmus. et Amplmus. S. R. I. Praelatus D. Nicolaus (1), Abbas ecclesiae Marchtallensis per Circariam Suevicam Vicarius Generalis, officii sui rationibus inductus ad undecimam Septembris currentis anni diem, cum longe ante Provincialem Conventum in insigni et imperiali ecclesia Urspergensi celebrandum indixisset, praesentibus Rmis. et Amplmis. S. R. I. Praelatis et Abbatibus D. Maximilano (2) Urspergensi cum R. P. Mathaeo Manzio Priore; Dno. Martino (3) Rothensi cum R. P. Hieronymo Trestenhamer Priore; Dno. Francisco Roggenburgensi (4) cum R. P. Joanne Sapper Priore; Dno. Bartholomaeo (5) Minoraugiensi cum R. P. Christophoro Corros Circatore; Dno. Anastasio ad Omnes

(1) Nog steeds Nicolaus Wirieth. Deel II, bl. 10, nota 1.

(2) Deel II, bl. 31, nota 3. Volgens Hugo, o. c., bd. II, kol. 1156, stierf hij aan een aanval van apoplexie.

(3) Martinus Ertle. Om den lof van dezen verdienstvollen abt te verkondigen, neemt Hugo in zijn *Annales Praem.* den drie-kolommen-langen brief op, welke Ertle's opvolger, bij dezes afsterven, aan zijn medeprelaten rondstuurde. Bovendien ook het grafschrift door den opvolger gesteld. Ertle stierf den 11 Mei 1712. *Ibid.*, kol. 705-710.

(4) Deel II, bl. 17, nota 5.

(5) Deel II, bl. 3, nota 4.

Sanctos ad radices Hercyniae cum R. P. Francisco Wegerle, pastore in Ebersweyer; RR. DD. Norberto Keyl, Priore Sorethensi, Francisco Quiquerre (1), SS. Theologiae Doctore, Priore Bellelagiensi DDnorum. Abbatum suorum vices gerentibus; ac Ferdinando Ziegler Marchtallensi, et pastore in Kirchbierlingen, hora 8a matutinali, praevio solemnī pulsu, per solēnis Missae decantationem S. Spiritus assistentiam pro futuris Capituli sessionibus, ad locum rebus gerendis destinatum progressum fecit. Ubi sermonem amplissimum instituit in illa S. Evangelii verba: *Quaerite ergo primum regnum Dei* etc. ad desuper assistentes ad quaerendum indefesse Deum et quae Dei sunt locupletanter exhortatus officii ac religionis suae omnes admonuit. //

Bl. 535

Post hoc unanimi sensu in Secretarium praesentis Capituli nominatus fuit P. Ferdinandus Ziegler. In Definitores deinde electi Rmi et Amplmi. DD. Bartholomaeus Minoraugiensis et Anastasius ad Omnes Sanctos Abbates.

Lectae tandem excusatitiae Rmorum. DD. absentium Abbatum, videlicet Bernhardi (2) Sorethensis, Georgii (3) Adelbergensis, Milonis (4) Praepositi ad S. Nicolaum Hagēnoae et Joannis Georgii (5), Abbatum quorum, praescitum vero Rmorum Dnorum Sorethensis et Hagēnoensis emanendi rationes (D. Abbas ad S. Lucium (6) prope Curiam nec comparuit nec litteras misit) etiam verbotenus contestatae ac aliorum etiam emanentium causae, videlicet ob inevitabilia negotia, aeris jugem alterationem, locorum distantiam, senectutis incommoditatem et infirmitatis gravissimas molestias, pro legitimis fuerunt acceptatae. Ac tandem ingressu hunc in modum peracto viaque ad futuras consultationes sic strata, sessio prima ad medium 2ae postmeridianae fuit indicta.

Ubi tempore et loco competentī imprimis ille qui ante annum Sorethi confectus, postea a Rmo et Illmo. Dno. Praemonstratensi Generali approbatus, subscriptus ac inde remissus fuit, Capituli

(1) Jan Frans Quiquerez, geboortig te Porrentruy, religieus van Bellelay, sprak de kloostergeloften uit in 1663, was prior in zijn abdij en stierf den 6 Juli 1674. Goovaerts, o. c., bd. III, bl. 171.

(2) Deel II, bl. 17, nota 2.

(3) Deel II, bl. 197, nota 1.

(4) Deel I, bl. 292, nota 2.

(5) Jan Joris Schwaller verdedigde de immuniteit zijner abdij tegenover den abt en 't konvent, die samenspannen met den bisschop van Basel. Prelaat geworden steunde hij de tucht door woord en daad. Hij overleed den 26 Maart 1691. Hugo, o. c., bd. I, kol. 276.

(6) Deel II, bl. 18, nota 7.

Provincialis recessus praelectus, publicatus atque ad observandum serio commendatus fuit, quemadmodum a Rmo. Dno. Praeside, caeterisque Rmis. Dnis. Concapitularibus ad servandum acceptum est illud Rmi et Illmi. Dni. Generalis mandatum de Subdiaconis ad vocem in conventualibus Capitulis habendam admittendis.

Dehinc propter aliqua dubia circa nonnullas caeremonias ecclesiasticas, ut sepulturam Fratrum et alia, quae cantari ac servari juxta Ordinarium nequeunt, quaestione incidente, consultum visum est, ad introducendam uniformitatem, aliquos Priores ejusmodi rerum peritos convocari, qui ex Ordinario exciperent servatu impossibilia et excerpta postmodum per Provinciam servanda promulgarentur. Atque ad hanc provinciam gerendam monasterium Marchallense denominatum fuit, quo juxta placitum Rmi. Dni. Vicarii excerptores illi conscriberentur.

Processum deinde fuit ad illud consultationis punctum de communi // novitiatu instituendo, quod vero, die in noctem inclinato, ad sequentem diem et sessionem fuit translatum.

Sessione itaque secunda seriis omnino ac pluribus consiliis agitatum ac declaratum est an et ubi pro moderno temporis et locorum institui possit. Verumtamen, consideratis omnibus, tantae in medio prodire difficultates ut apparuerit impossibile omnes novitios in uno instrui monasterio. Medium ergo hoc unice residuum visum est arripiendum : quodsi unum, duo vel tria sint monasteria in quorum uno 4 vel 5 novitii fuerint cum viro ad illos juxta judicium Rmi. Dni. Vicarii Generalis idoneo, ad majorem illum numerum pauciores ex aliis mittendos esse monasteriis.

At vero in tali monasterio, si juxta judicium ejusdem Rmi. Dni. Vicarii vir aptus non foret, ex ejus dispositione cum consilio unius vel alterius de Provincia Abbatis, talem ex alio assumendum monasterio, qui partibus boni instructoris illic fungi possit.

Ad preces deinde et instantiam D. Praepositi Hogenoensis in paupertate ac summa aedium labefactarum necessitate lamentantis, cum Rmi. Dni. Praeses et Abbas ad Omnes Sanctos utpote oculares miseriarum illarum testes, vices ejus exponendo subsidium charitativum a Rmis. DD. Concapitularibus rogassent, et ipse praefatus D. Praeses 100 florenos promisisset, caeteri quoque ex amore Ordinis et misericordia moti pecuniarum opem pro facultatum possibilitate sponondere, opera Rmi. D. Vicarii Generalis illuc destinandam.

Post hoc vero etiam per mentionem a Rmo. Dno. Praeside factam status monasterii ad S. Lucium prope Curiam Raetorum in trutinam venit. Verumtamen ob elapsam jam tempus in sessionem tertiam

fuit delatus. Quamobrem cum sessio renovata fuit, etiam is, eo quod ob defectum personarum ibi cuncta presertim sacra jacebant, magna cum severitate et consultationis labore agitatus est, quomodo tertius ibi religiosus ali possit. Rationibus atque consiliis varimodo agitatum; tandem eo vota coincidere, tertium omnino sacerdotem ex incerto adhuc monasterio illuc deputandum et communibus annum, quo tempore rem domesticam ibi gerat, alendum esse, donec parochia Benedurensis tandem ex debitis ematur.

Bl. 537

// Insequenter cum Rmus D. Abbas ad OO. SS. gravamen exposuisset quod ratione sumptum in visitanda ecclesia sua sustinere, et inequalem ceteris monasteriis expensam facere debeat; idcirco quatenus ille in hoc juvaretur, statutum fuit, ut juxta antiquam consuetudinem visitationum sumptus visitatori deinceps persolvantur ex pari omnium ecclesiarum symbolo,, exceptis Hagenea curia, cum Curwaldia, quibus tantum dua dimidie partes conferende incumbant. Bellelagiense, licet ejusdem P. Prior sese pariter gravant hinc eximere conatus fuerit, concurrere debere.

Pro sessione quarta, loco et tempore consueto congregatis, conclusum fuit monasterium Bellelagiense partem suam in omnibus (a) communibus Provinciae sumptibus sustinendis annumerare, sive visitetur necne. Quodsi tamen, uti praefatus P. Prior nomine D. Praelati sui petiit, ab annuis visitationibus exemptum se velit, id mature ad Rmum. et Illmum. D. Praemonstratensem referat, hic enim dispensare in potestate praesentis Capituli non esse.

Ne autem defunctorum animae toties vigiliis priventur ob multitudinem festorum dioecesanorum, hinc consultum visum est ordinari ut nulla deinceps nisi principaliora et quae ferias in foro habent serventur.

Sunt autem in dioecesi Constantiensi SS. Pelagii, Galli, Othmari et Conradi.

In Argentinensi SS. Arbogasti, Amandi, Florentii, Materni, Richardis Imperii et Ottiliae. De SS. Ludano et Lazaro tantum commemorationes.

In Augustana SS. Walrici, Aefrae, Hilariae, Dignae, Eunomiae, Eutrepiae, Dionysii, Narcissi.

In Basileensi SS. Ursiani, Germani, et Condoaldi, Henrici, Pantaleonis, Galli, Himerii, Kunegundis.

Praeter isthoc specificata, si devotionis erga quaedam alia hucusque celebrata, celebrare deinceps voluerint, de iis ad Amum. et

(a) Er staat twee maal : in omnibus.

Illum. D. Generalem litteris agant, nisi alias vel a Sede Rom. vel Premonstratensi licentiam habeant.

Bl. 538

// Tandem cum juxta statuta nostra in ultima visitatione generalis concedatur recursus ad proximum Capitulum Provinciale, taliterque se sentiat P. Severinus Ott Roggenburgensis, et audiri suam causam, capitulo jam ferme ad finem deducto, petierit; hinc taliter ipsi lamentanti visum est providendum, ut soluto Capitulo a Rmo. D. Preside et vicario generali in reditu, quid gravaminum habeat, audiat.

His ergo per Spiritus Sancti assistentiam hunc in modum tractatis, discussis, deliberatis, conclusis, quoniam nihil ex omni parte gerendum, vel propositione dignum supererat, Rmus. D. Capituli Praeses ac Vicarius Provincialibus hisce comitiis coronidem impositurus, proximum Capitulum Provinciale in celebri et imperiali canonica Augie Candidae sequenti anno celebrandum promulgavit.

Sermone deinde iterum ad dimittendos Capituli assessores habito, impertitaque absolutione et benedictione, tractata, discussa, deliberata, conclusa, ut optatum ad finem suo tempore pervenire, et ad servandum promulgari possint, ipse Rmus. D. Vicarius Generalis, quemadmodum etiam caeteri Rmi. Dni. Con-capitulares abbatialibus sigillis subsignavere, propriisque manibus subscribere in insigni et imperiali ecclesia Urspergensi, anno a parte Matris Virginis millesimo sexcentesimo septuagesimo secundo, die decima tertia Septembris.

F. Nicolaus, abbas Marchtallensis.

Vicarius Generalis.

F. Martinus, abbas Rothensis.

F. Bartholomeus, abbas Minoraugiensis.

F. Maximilianus, abbas Urspergensis.

F. Franciscus, abbas Roggenburgensis.

F. Anastasius, abbas Omnium Sanctorum.

Loco et nomine Rmi. D. D. mei abbatis Sorethani F. Norbertus Kheil, prior. Loco et nomine Rmi. D. D. mei abbatis Bellelagiensis, F. Joannes Quiquere, SS. Th. Doctor,

F. Ferdinandus Ziegler.

46. PROVINCIAAL KAPITTEL TE MINDERAU.
1675.

Bl. 539

// *RECESSUS CAPITULI PROVINCIALIS IN CELEBERRIMA MINORAUGIA, AD 15 SEPT. ET SEQUENTES CELEBRATI, ANNO 1675.*

Tametsi ea legum vis esse debeat et firmitas, ut non minus quam Persarum atque Medorum decretum prevaricari haud licet, attamen ob occurrentes casus nonnunquam legis vinculum relaxare expedit. Trid. Sess. 25, c. 18; frequentius autem legem solvere, est unicuique ad leges transgrediendas aditum aperire.

Ea propter, sedatis tantisper bellone turbellis, ne forsan optimae pacis leges fuerint turbatae, oblitae seu abolitae, solliciti pastoris erat vigilare super grege sibi commisso, stationes obire, videreque si candida militia velut acies ordinata persistat, si Norbertinae disciplinae byssus immaculata perseveret, vel si maculas contraxit, in pristinum nitorem restituatur, juxta canones Sacri Ordinis visum fuit Rmo. Amplmo. S. R. I. Prelato celeberrimae ecclesiae Marchtallensis D. Abbati Nicolao (1), Illmi. D. Generalis et Abbatis Praemonstratensis per Sueviae Circariam Vicarius Generali et Visitatori ex officio ad diem 14. Septemb. in imperiali ecclesia Minoraugiae prout anno 1672 Urspergo decretum est hactenus ob belli incommoda dilatum est, Rmos. Amplmos. D. D. Abbates conscribere, convocare . . .

His ita conscriptis convocatis, praesentibus Rmis. Amplmis. S. R. I. Praelatis Circariae Sueviae D. D. Nicolao abbate Marchtallensi Vicario generali Capituli Provincialis Praeside, cum R. P. Norberto Kheyl priore, D. Maximiliano (2) Urspergensi cum R. P. Ferdinando Mamertshausen pastore, D. Martino (3) abbati Rothensi cum R. P.

(1) Deel II, bl. 10, nota 1.

(2) Deel II, bl. 66, nota 2.

(3) Deel II, bl. 66, nota 3.

Wilhelmo priore, D. Francisco (1) abbate Roggenburgensi cum R. P. Adalberto Rauscher priore, D. Bartholomeo (2) Abbate Mineraugiae, cum R. F. Hieronymo Schiz priore, Dno Vincentio (3) Abbate Sorethensi cum R. P. Nicolao Bosch priore; D. Anastasio (4) abbate Omnium Sanctorum cum R. P. Christiphoro Silnekense pastore abfuere D. Joan Georgini (5) Bellagiensis ob milites, D. Florinus (6) abbas S. Lucii ob // defectum pedum.

15. Septembris, solemni cum deportatione Sanctissimi Sanguinis Mineraugiae reservata instituta fuit processio. Inde a Rmo. D. Praeside Sacrum de octava Virginis nativitate decantatum, post Sacrum majori campana ad aulam capitularem pulsatum, ubi praemissis pro sedula paritione gratiis a Rdo D. Praeside, habitus fuit sermo super id Apoc. 6 : *Apparuit signum magnum in caelo, mulier amicta sole*, etc., ostendendo quomodo praelatus Deo filios gignere debet verbo et exemplo, et hoc finito, in secretarium praesentis Capituli nominatus fuit R. P. Adalbertus Roggenburgensis.

In Capituli definitores per vota P. secretario nominatim dicta electi fuere Rmi. D. D. Abbates Rothensis et Omnium Sanctorum. Demum prima sessione post 2dam pomeridianam.

Sessio prima ad medium testiae.

Praemissa invocatione Spiritus Sancti, Rmus. D. Praeses recensuit qualiter in Capitulis Provincialibus Sorethae et Urspergae annis 1671 et 1672 conclusum fuerit, quoniam diversi ritus et ceremoniae hinc inde sparsim in Statutis et Ordinario contenti, diversimode hactenus observati fuere, ut Rmus. D. Vicarius per aliquos ad hoc specialiter deputatos curaret, pro majori uniformitate introducenda, fieri quemdam extractum stricte, quantum fieri potest, et ornatuum, personarumque ac locorum commoditas permittunt, Ordinis nostri Ordinario inserendo. Eundem extractum Rmus. D. Praeses produxit RR. PP. Prioribus revidendum, discutiendumque tradidit. Revisum, discussum, uti jacet et correctum exemplar Marchtallense docet, exacte servandum mandavit.

(1) Deel II, bl. 66, nota 2.

(2) Deel II, bl. 3, nota 4.

(3) Vincentius Schwar, volgt op in 1673, neemt ontslag in 1683 en overlijdt in 1707. Hugo, o. c., dl. II, kal. 832.

(4) Deel I, bl. 292, nota 1.

(5) Jan Georginus Schwaller, abt van Bellelay, van 1666 tot 1691. Hugo, l. c., kol. 276.

(6) Deel II, bl. 18, nota 7.

Eademque sessione decrevit Rmus. D. Praeses servari uniformitatem cantus in lectionibus, epistola, evangelio, kyrie, benedicamus et juxta aliud exemplar Marchtallense. Denique precepit, ea que in Capitulo Sorethano et Urspergensi circa habitum, tonsura, coëremonias sunt ordinata, stricte accurateque observari, et sic finem obtinuit prima, et indicta secunda sessio.

Bl, 541

// Sessio secunda, tertia et quarta.

In his sessionibus tractatum fuit de obitu Rmi. D. Georgii abbatis Adelbergensis p. m. (1). Retulit Rmus. D. Praeses defunctum D. abbatem, cum ipse ultimus de Adelbergensi gremio fuerit, rogasse, obtestatumque fuisse, prout antehac Provinciae Sueviae monasterium Adelbergense e manibus haereticorum exemit, ita nunc eadem Provincia prefati cœnobii Adelbergensis pro tempore vi instrumenti pacis Duci Wirtenbergiae heterodoxo traditi, et possessi commodum et emolumentum perpendat, promoveat omnique diligentia curet. Quem in finem Capitulum Provinciale in reculo a Dno. Abbate Adelbergense p. m. relicto custodem et depositarium elegit, rogavitque Rmum. D. Praesidem, abbatem Marchtallensem, qui et acceptavit, simulque promisit omnem operam pro bono Ordinis et olim redimendi cœnobii Adelbergensis adpromisit. Super quo negotio operose ac et sequentibus consultatum fuit.

Sessio quinta.

In hac quinta sessione actitatum fuit negotium alicujus apostatae, suam professionem, utpote metu factam, annullare volentis, quaesitumque fuit a Dno. Praeside, casu quo veniret petens absolvi, quid agendum? Utrum per solos superiores Ordinis, an cum consortio episcopalium id fieri debeat? cum statuta nostra id non satis declararent, nec de speciali privilegio quoad hoc sufficienter constet. Rationibus pro et contra auditis, pensatisque, tandem conclusum fuit, cum de speciali Ordinis privilegio non constet, insuper declarationes cardinalium et theologi hic passim nomine ordinarii episcopum intelligant, in hoc casu non debere excludi episcopales, maxime cum ipsi hanc causam urgerint.

Consultatum denique, qui submissis idoneis personis S. Lucio et BERNARDINO succurrendum? Responsio communis fuit, occasione Rmi. quid Celsissimus Princeps et Episcopus Curiensis visitationem ur-
D. Visitoris Curiam Rectorum pro visitatione tendentis, audien-

(1) Deel I, bl. 197, nota 1.

Bl. 542 dum, quid Celsissimus Princeps et Episcopus Curiensis visitationem
urgens, informet et moveat, eoque audito, prout // opus videbitur a
Rdo. D. Praeside provisionem faciendam.

Hisce sic absolutis, cum alia non occurrerent. Rmus. D. Praeses
proximum Capitulum Provinciale in Emp. ecclesia Rothensi cele-
brandum indixit, rursum exhortans, quomodo praelatus ipse munus
suum sollicite strenueque exequi debeat, impertita absolutione et
benedictione, quo hoc et prioribus capitulis conclusa, decreta atque
mandata exactius servantur, ipse ac caeteri D. D. Praelati signavere
et subscribere. Minoraugiae anno Virginis Matris 1675, die 18. Sep-
tembris.

Nicolaus, abbas Marchtallensis,
Vicarius Generalis.

Martinus, abbas Rothensis.

Adalbertus, abbas Roggenburgensis.

Bartholomaeus, abbas Minoraugiensis.

Vincentius, abbas Sorethanus.

Anastasius, abbas Omnium Sanctorum.

Collatum cum originali.

47. PROVINCIAAL KAPITTEL TE ROTH. — 1680

Bl. 553 // *RECESSUS CAPITULI PROVINCIALIS IN INSIGNI ECCLESIA ROTHENSI 1. SEPTEMBRIS ET SEQUENTIBUS DIEBUS ANNO 1680 CELEBRATI.*

Postquam divinae Providentiae et Misericordiae placuit, pulsa ab aliquot annis durante bellorum tempestate, optatae pacis auram et tranquillitatem Patriae nostrae benignissime restituere, sacri et canonici Ordinis Praemonstratensis consentaneum legibus ac circariae nostrae Sueviae pretium opere visum fuit perutile esse ac necessarium iis, quae adversante bellona, aliove casu impositis plagis hactenus vulnerata fuerunt, omni habita cura mederi, et quae integra adhuc et sana, in suo vigore et integritate conservare.

Quo fine consultissimum iudicavit Rmus. ac Amplmus. D. S. R. I. Praelatus D. Nicolaus ecclesiae Marchtallensis abbas (1) et Ill.mi DD.ni Michaelis Colbert, abbatis Praemonstratensis et Generalis (2), per Sueviam Vicarius generalis et visitator ciere denuo et convocare Provincialem Conventum Rmorum. DD. Coabbatum, qui uno animo officium Samaritani sumerent, oleumque ac operam suam impense in hanc rem locarent. Ex officiis itaque ad inclytam ecclesiam Rothensem indixit et conscripsit dictum provincialem conventum 1a Septembris die, Dominica videlicet 12. post Pentecosten, evangelicum samaritanum ex S. Luca, cap. 10 exhibente, inchoandum.

Comparuerunt itaque pridie illius diei ad vesperam in nominato loco antefatus Rmus. ac Amplmus. Dnus. S. R. I. Praelatus D. Nicolaus, abbas Marchtallensis, Vicarius generalis, Visitator et Capituli praeses cum suo R. P. Adalberto Rieger, pastore in Kirchbierlingen; Rmus. S. R. I. Praelatus Martinus (3) Rothensis cum suo R. P. Wilhemo Weidlin priore, et Godefrido Schmid circatore; Rmus. S. R. I.

(1) Deel II, bl. 10, nota 1.

(2) Deel II, bl. 10.

(3) Deel II, bl. 66.

Bl. 544 Praelatus D. Adalbertus (1) Roggenburgensis cum R. P. Joanne Satter pastore in Tassenthofen ; // Rmus. S. R. I. Praelatus D. Vincentius Sorethensis cum R. P. Tiberio Mangolds conventuali Sorethensi ; R. P. Josephus Dirch, prior Urspergensis nomine Rmi. Dni. sui Praelati ; R. P. Godefridus Schiz, prior Minorauigiensis nomine Rmi. Dni. sui Praelati ; R. P. Godefridus Kistner conventualis Cellae Omnium Sanctorum, œconomus et pastor in Oberkirch, itidem nomine Rmi. Dni. Praelati.

Subsequenti vero die, prima videlicet Septembris, ad impetrandam pro futuro negotio gratiam opemque, cultus divinus (quia nimirum festivitatis erat D. Virginis et Martyris Verenae, ecclesiae Rothen-sis Patronae) solempni cœremonia peractus fuit, tum per eruditissimam concionem ab Rmo. Roggenburgensi habitam, tum per Summum officium a Rmo. Dno. Praeside festive de cantatum, cœteris eodem tempore, prout cuivis oportunitas erat, ad aras privatim operantibus.

Pomeridiano deinceps tempore, pulsu majori campana facta, itum ad aulam et invocato Spiritu Sancto per consuetam antiphonam : Veni Sancte Spiritus, initium datum 1. mae sessioni; in qua primo pro more per praevidiam exhortationem Rmus. D. Praeses auctoritate et ratione validissimis commonstravit veri Samaritani officium proprium esse superiorum ac rectorum, utpote norint oleum ac vinum affundere vulneribus suorum subditorum, oleum videlicet lenitatis et mansuetudinis, et vinum justae severitatis, ut ipsorum regimen aequo et firmo stet pede.

Deinde ad officium secretarii communi consensu assumptus est P. Adalbertus Rieger ; definitorio vero secretis suffragiis praefecti sunt Rmus. Dnus. Rothensis et Rmus. Dnus. Roggenburgensis, absentium insuper Maximiliani Urspergensis, Bartholomei Minorauigiensis, Anastasii Celle Omnium Sanctorum litterae excusationis productae ac publice lectae sunt, obque notorias et graves infirmitates omnes tres excusatione dignissimi habiti sunt. Exin vero, quia Rmi. Dni. Praelati Bellagiensis et S. Lucii aequae ac alii tempestive conscripti et convocati, emansionis suae causas nullas dederunt, judicatum est, ab eis causam per litteras expetendam esse.

Bl. 545 // Denique ea adhuc sessione, ventum ad consultandum et ad questionem, qui intelligendus Ordinarius Ordinis cap. ultimo, volens a singulis sacerdotibus pro defuncto fratre tres missas celebrandos esse ? Conclusum atque ex eodem ordinario deductum eas tres missas intra triginta dies a morte fratris debere a quovis sacerdote,

(1) Deel II, bl. 8, nota 4.

praeter et juxta servitia Primi, Tertii, Septimi et Trigesimi persolvi.

Sessione altera 2da Septembris antemeridianis horis habita, primo circa coëremonias cultus divini, iterum prout in quibusdam aliis prioribus Capitulis Provincialibus conclusum est, statutum est, ut quantum pro cujusvis ecclesiae et chori commoditate, hominumque numero fieri queat, ab ordinario non recedatur, praeterquam, quod servato cantu Ordinis in officio solemni Missae, coëremoniae Romanae exhibendae sint, prout jam olim e Praemonstrato Circariae Suevicae indultum est et concessum.

Secundo, severe decretum, ne pastores expositi, eorumque capellani seu cooperatores absque evidenti et rationabili causa, publica convivia nuptiarum, enceniarum, aliaque loca et aedes tam intra quam extra suam parochiam, non obtenta licentia sui superioris, sub poëna irremisibili Statutorum, adeant, D. 2., c. 23, n. 35.

Tertio facta ab aliquibus propositione an non matutinae hactenus ab aliquot annis passim per ecclesias Circariae Sueviae media nocte servari solitae (quae antehac aut post 8.vam vespertinam, aut circa 4.tam matutinam habitae sunt), amodo uniformiter per omnes ecclesias Provinciae ad 3.tiam aut 4.tam horam pro qualitate festorum essent reducendae ? Et desuper in utramque partem auditis non levibus rationum momentis, conclusum denu fuit, supplicandum esse Rmo. et Illmo. D. Generali, ut hanc gratiam impertire dignetur Circariae Sueviae, quatenus deinceps pariformitate circa dictam horam 3.tiam vel 4. tam liceat matutinas habere, eo videlicet tempore quo passim jam in his partibus frigidioribus Patres Benedictini, Cistercienses et Dominicani, medicorum consilio, aliisque motivis inducti, matutinum pensum persolvant, uti etiam vicina sacri // Ordinis nostri Provincia Bavariae ; eo quod non minores rationes militent pro circaria nostra Sueviae. Interim tamen pergendum esse, uti hactenus, media nocte, donec de mente et gratiose dispositione Rmi et Illmi. D. Generalis constet.

Bl 546

Quarto demum ad examen venit, num de moderno tempore sit erectio communis novitiatus et studii ? Verum attento presenti rerum statu, haud pridem bellicis exactionibus plurimum attenuato visa est res omnibus difficillima, tum quod nulla locorum commoditas appareat, tum quod Provincia Suevica earum nedum virium sit, ut post nondum exantlatas expensas belli, sumptus sufficientes ad hoc opus congerere possit. Interea tamen aliquot ecclesias eo inter se convenire posse, hominumque commutationem eatenus fieri, ut in una novitiatus, in alia studium institutur.

Sessione tertia negotium Curwaldiam concernens ventilatum fuit,

ratione ab acatholicis ibidem facta in dictam Ecclesiam, utpote cui sua quaevis audiendi libertate, jam olim potiora bona ademerunt modo identidem urgentes, ut traditio instrumento scripto in eorum possessione confirmetur.

Super quo resolutum est, per commissionem cum iisdem consultas tractari, ne tantillum bonorum, quod reliquum est, tandem etiam per illos violenter abstrahatur. Quam commissionem Rmus. Dnus. Praeses ac Rmus. D. Roggenburgensis ceu Curwaldiae Pater Domus in sese susceperunt, omnem conatum adhibituri, ut rem meliori modo, quo possint, eum res componant, prout Rmus. en Illmus. D. Generalis previe desuper informatus ab Rmo. D. Praeside plena eidem ad hoc per litteras concessit libertatem.

Sessione quarta, tertio Septembris ante meridiem primo actum est de P. Henrico Sartorio professo ad S. Luciam, nunc Roggenburgi commorante, vehementer urgente, ut ad domum professionis dimittatur. Quia vero Rmo. Capitulo constabat, hominem hunc disciplinae impatientem, eique nunquam subfuisse ac in domo professa, ubi formatus conventus non est, ante hac non nisi turbas, praesertim inter Rmum. D. Abbatem et modernum administratorem Benedurensem movisse, ineptumque prorsus ad intentum superiorum // quo expectunt ad S. Luciam unum alterumve virum esse, qui juventutem instruere valeat, praesertim in cantu.

Hinc conclusum fuit, eundem in Roggenburgensi ecclesia matrice retinendum esse ac disciplinae subjiendum, simulque concessum Rmo. Dno. Roggenburgensi, ut pro sua libera dispositione ob dictam causam religiosos S. Lucii vel apud se Roggenburgi retineat, vel eo remittat, prout expediens visum fuerit.

Conclusum denique annuam recreationem aliquam esse in conventu, conventualibus concedendam pro aliquali consolatione, servato tamen moderamine et evitato omni excessu.

Atque his omnibus ac singulis Dei ope tractatis et absolutis, ac nemine omnium quidquam amplius movente, praesens Capitulum Rmus. D. Praeses conclusum voluit. Proximum vero Capitulum Provinciale in ecclesia Roggenburgensi celebratum iri promulgavit, impertitaque solita benedictione confessum in Domino solvit.

Acta sunt hec, conclusa en decreta, necnon subscripta et subsignata in inclyta ecclesia Rothensi die 3. Septembris, anno Dei Hominis 1680.

Nicolaus, abbas Marchtallensis, vicarius
Martinus, abbas Rothensis.
Adalbertus, abbas Roggenburgensis.

Vincentius, abbas Sorethensis.

Nomine Rmi. Dni. mei abbatis F. Josephus Dirch, prior Urspergensis.

Nomine D. mei abbatis, F. Godefridus Schiz, prior Minoraugiensis, pastor in Oberkirch.

Nomine Rmi. D. mei abbatis Anastasii F. Godefridus Kistner, Fr. Adalbertus Rieger, canonicus Machtallensis, praesentis Capituli Secretarius.

BI, 548 // *CONFIRMATIO TRIUM PRAECEDENTIUM RECESSUUM*

Michael Colbert, abbas Praemonstratensis, ejusque Ordinis caput ac generalis, Christianissimo Francorum Regi a consiliis, visis per nos omnibus et singulis decretis Capituli Provincialis pro Circaria Sueviae, Helvetiaeque celebrati in insigni ecclesia Urspergensi 11. Septembris et sequentibus diebus A° 1672 una cum decretis Congregationum A° 1675. et 1680. in celeberrima Minoraugia et Rotha celebratarum, lectis etiam litteris Rdi. adm. Dni. abbatis Marchtalensis nostri in praedictis circariis Vicarii, ad nos transmissis, quibus eorundem decretorum vel in toto vel in parte confirmatio humiliter a nobis postulatur : Nos postulationi per ipsum facte, quod iustum est, annuere volentes, decreta praedicta approbamus, iis exceptis quae cum Ordinario et ritibus, Ecclesiaeque Praemonstratensis usibus non concordant, reservata nihilominus semper Nobis, Successoribus nostris et Capitulo generali circa alia decreta, quoties videbitur ea vel ex toto vel ex parte mutando, vel annullando disponendi facultate.

Datum Parisiis die 22. mensis Maii ao 1681.

In quorum fidem praesentes manu nostra et Secretarii nostri subscriptas sigilli nostri impressione jussimus communiri.

F. Michaël Colbert, abbas Praemonstratensis et Generalis.

De mandato Illmi. ac Rmi. Dni. mei, Domini Praemonstratensis
F. Ludovicus Ferag.

BI, 549 // *DUO PUNCTA NOTABILIA REPERTA IN PROTOCOLLO CAPITULI PROVINCIALIS ANNI 1680.*

Quandoquidem Dux Wirtenbergiae instanter adhuc desiderat documenta aliqua et instrumenta ad monasterium Adelbergense spectantia, quae difficulter denegari possunt, conclusum eadem extradenda esse, confecto prius desuper et retento eorundem extractu; modo autem extradendi Rmi. Dni. Praesidis prudentiae ac circumpectioni relicto.

Item transacta tandem res est ab Rmo. Capitulo ratione capitalis 15000 Renensium olim ob Adelberga in depositum dati monasterio Roggenburgensi, idque communi concluso reductum ad summam 6000 Renensium tum quod quaedam sub hastam missa antehac fuerint, tum etiam redempta quaedam. Ex quibus deinceps monasterium Roggenburgense annuatim dimidiatum ad decennium, elapso autem decennio integrum censum pendat Provinciae Sueviae, eumque tradat ad manus Rmi, D. Vicarii Generalis ejusdem, ita quidem ut loco expensarum quas memorata Circaria fecerat in ultima Adelbergae ad S. Ordinem restitutione, censum istum in suam utilitatem convertere queat, salvo semper remanente capitali, donec Deo disponente, de novo Adelberga ad S. Ordinem redeat.

48. PROVINCIAAL KAPITTEL TE ROGGENBURG.
1684.

Bl. 550

// *RECESSUS PROVINCIALIS CAPITULI IN INSIGNI ET IMPERIALI ECCLESIA ROGGENBURGENSI A° 1684, 2. JULII CONGREGATI ET HOC ET SEQUENTIBUS DIEBUS CELEBRATI.*

Supremus rerum Architectus quod in perficiendo opere universi omnia in numero, pondere et mensura sapientissime disposuerit et ordinaverit, hoc ipsum sacrorum ordinum architectus luculenti exempli loco reliquisse jure putandus est, ut videlicet in quavis spirituali structura ad ipsum attenderent ac suis dispositionibus numerum, pondus et mensuram adhiberent, quo etiam gentium Doctor collimavit inquit : Omnia honeste et secundum Ordinem fiant. Huc mentem advertisse contra eos omnes, quotquot fuere, qui ex vivis lapidibus candidae Praemonstratensis religionis vel primo struere, vel vel postmodum religiosis augmentis expolire, nisi sunt, quod ipsummet est, quod electissimi artifices in Circaria Sueviae sacris aedificiis et ecclesiis in hodiernam diem pro virili praestare conantur.

Unde cum in hunc finem plurimum prosint eorum provinciales conventus, tametsi similem convocandi Rmo. Dno. Vicario Generali superiori anno in animo fuerit, ea tamen sese obstacula et impedimenta objecere, ut is in hoc usque tempus transferendus fuerit, eo ad nunc de more conscripto et convocato 1. Julii, pridie Festivitatibus S. Matris Visitantis, ad montana Roggenburgensia confluxere sequentes Provinciae Patres Coabbates, et imprimis ipsemet Capituli Praeses Rmus. et Amplmus. S. R. I. Praelatus D. Nicolaus(1), abbas Marchtallensis, Rmi. et Illmi. Dni. Michaelis Colbert (2) Generalis Praemonstratensis per Sueviam Vicarius generalis et Visitator,

(1) Deel II, bl. 10, nota 1.

(2) Deel II, bl. 52.

Cap. Suev. Anal. Praem. VI, 1930, 1-2).

Bl. 551

cum suo R. P. Adalberto Rieger (1), pastore in Munderkingen; Rmus. et Amplmus. S. R. I. Praelatus D. Josephus (2) Urspergensis cum suo priore R. P. Ferdinando Mammertshausen; Rmus. et Amplmus. S. R. I. Praelatus D. Martinus (3) abbas Rothensis cum suo R. P. Priore Godefrido Schmid; Rmus. et Amplmus. S. R. I. Praelatus D. Adalbertus (4) Abbas Roggenburgensis cum suo Priore R. P. Francisco Reser; Rmus. et Amplmus. S. R. I. Praelatus D. Tiberius (5) abbas, Sorethanus cum suo Priore R. P. Innocentio Faber; R. P. Godefridus Schiz // Prior Minoraugiensis nomine sui Rmi. D. Praelati; R. P. Josephus Seiz, prior Cellae Omnium Sanctorum, nomine quoque sui Rmi. D. Praelati.

His praesentibus, altero mane per solemne officium in templo S. Dei parenti et S. Legislatori Augustino Sacro, ab Rmo. D. Urspergensi decantatum, Rmo. D. Praeside ob ambiguum valetudinem, aliisque privatim ad aras operantibus, Divinissimus Spiritus jugiter invocatus fuit, quatenus futurae capitulari tractationi benignus adsit. Exinde horis etiamnum antemeridianis, pulsu majori campana dato, ad aulam in rem destinatam processum est, ibidemque post: Veni S. Spiritus, de genibus recitatum, consessus primus coeptus ab actis per Rmum. D. Praesidem ad Rmos. Dnos. Comprovinciales quod ad convocationem tam prompte comparuerint, gratiis et exhortatione, quam loco Rmi. D. Praesidis, qui ob dictam valetudinis inconstantiam potens non erat, fecit Rmus. D. Roggenburgensis, nerveose amplificando supra adducta verba: *Omnia honeste et secundum ordinem fiant.*

Postmodum resumpto P. Adalberto Rieger ad officium secretarii, secretorum calculorum majoritate in praesentis Capituli Deffinitores electi sunt Rmus. D. Rothensis et Rmus. D. Roggenburgensis.

Demum non comparentium, nimirum Rmorum. DD. Minoraugiensis, Cellae Omnium Sanctorum et S. Lucii abbatum excusatoriae praelectae, allataeque in eis emansionis causae ratificatae, ut etiam R. P. Prioris Hagenoënsis.

Ultimi publice quoque postremorum omnium Provincialium Ca-

(1) Adalbertus Rieger, later abt van Marchtall van 1691 tot 1705, † 17 oct. 1706. L. Goovaerts, *l. c.*, dl. II bl. 95.

(2) Josephus Durr, abt van Ursperg in 1681, neemt ontslag in 1708. Hugo, *l. c.*, dl. II, kol. 1156.

(3) Martinus Ertle, prelaat van Roth in 1672, vicaris generaal der Suevische circarie, overlijdt in 1712. Hugo, *l. c.*, deel II, kol. 705-710.

(4) Deel II, bl. 18, nota 4.

(5) Tiberius Mangoldt, prelaat van Soreth in 1683, neemt ontslag in 1710. Hugo, *l. c.*, dl. II, kol. 832.

pitulorum Urspergensis A° 1672, Mnoraugiensis A° 1675, Rothensis 1680 celebratorum recessus prout ii ab Rmo. et Illmo. Dno. generali confirmati, ad Rmum. D. Praesidem remissi sunt, praelecti fuere, et consequenter mox a Rmo. Dno. Praeside promulgati, ut juxta tenorem confirmationis observarentur, sicque finiit 1ma sessio, indicata altera ad 2dam pomeridianam.

Bl. 552 In hac sessione resumptum denuo fuit punctum ex postremo recessu de Matutinis media nocte, ut hactenus persolvendis, consentaneae ad Capitulorum generalium voluntatem, // litterasque peculiare, quas idcirco Rmus et Illmus. Generalis ad Rmum. Dnum. Circariae Vicarium dedit.

Dein declaratum, festa et officia ad libitum de quibusdam Beatis Ordinis novis Breviariis Praemonstratensibus appressa, servari et celebrari publice non posse in hac Circaria, tum quod dicti Beati Ordinis necdum ab Apostolica Sede pro talibus declarati sint, tum quod usu receptum non sit in Circaria decretis novissimis Summorum Pontificum severe prohibentibus.

Conventum porro, ut una certa et humilis formula, rejectis quibuscumque eloquentiae ampullis in litteris seu rotulis mortalibus, hinc inde ad confederatos mittendis ubivis per Circariam pro insinuando obitu fratris defuncti teneatur et observetur.

Actum itidem hac cessione, quomodo uniformiter obviandum episcopalibus varia intentantibus religiosis in curis pastoralibus existentibus, ne aut cum offensa repellantur in iis, quae fundati juris sunt, uti in sacramentalibus visitandis; aut econtra ne aliquid audeant in ipsos personas religiosorum, eorum mores corrigendo, aut aedes visitando.

Serio denique Rmus. D. Praeses adhortatus est et ex officio injunctum voluit, ut in Circaria cantus choralis ad formam et usum Matris Ecclesiae Praemonstratensis noviter correctus, prout is quoque a Galliae et Belgii Circariis jam receptus est, pariformiter introducatur et observetur; id quod abs se, suisque partim jam fieri, partim quoad primum posset futurum, Rmi. DD. Comprovinciales annuerunt.

Sub finem hujus sessionis praeter spem Rmus. D. Joannes Georgius, abbas Bellelagiensis cum suo R. P. Priore Norberto Peria inter intentissimos aestivos calores novem dierum itinere confecto, supervenit non sine praesentium Rmorum. Coabbatum singulari amicissima congratulatione, gaudio et consolatione, quod septuaginta quinque annuorum, venerandissimaeque canitiei senex Sacro Ordini obœdientiam hanc praestandi, animumque viresque sumpserit.

Bl. 553

// Sessione tertia, tertio Julii post divina de mane peracta, actum ratione sumptuum visitationis ecclesiae Bellelagiensis, ac praesente assentienteque Rmo. Bellelagiense conclusum, ut quoties visitari contingat dictam ecclesiam, toties Rmo. Dno. visitanti, quicumque is fuerit, 40 imperiales inde pendantur neque ad amplius, nisi ad alios communes sumptus Circariae teneantur.

Status postmodum Curwaldiae praepositus, ac projectum a Rmo. Dno. Praeside antehac conceptum tractandi cum acatholicis ibidem super redditibus pastori acatholico annuntiatim pendendis productum, desuperque decretum, projecto aut inhaerendum, aut si nolit id amplecti coram Fœderis Rhetici iudicibus prius sufficientibus contra eos probandi fundamentis querelam movendam esse.

Porro ad litteras Celsissimi Principis Curiensis et Rmi. Capituli Cathedralis ibidem pro R. P. Augustino Roggenburgensi ad S. Lucium a multis annis commorante datas, quatenus ibidem diutius retineatur, quamvis ad regularem disciplinam reducendus videatur, ob respectum tamen intercessionis antedicti Celsissimi Principis et Rmi. Capituli Cathedralis, consensere Patres Capituli posse dictum religiosum ibidem pro nunc etiamnum subsistere donec ad liberam superiorum Ordinis dispositionem aequale, aut praestantius subiectum substituendum videatur.

Exinde denique hac sessione, an praepositurae Hagenoënsi ab aliquot annis vacanti et ab solo Priore claustrali administratae, iterum de praeposito providendum, et desuper convenientibus visum quod sic : tum dignitatis ejusdem praepositurae conservandae ; tum rei domesticae melius curandae causa.

Bl. 554

Sessione quarta pomeridiana ventilatum, quo facto tandem opus ad terminandam controversiam Celsissimum Principem Basileensem inter et monasterium Bellelagiense a multis annis agitatam, ac censum, cum haec controversia agitari cœperit, antequam dictum monasterium Circariae incorporatum fuit, expensis et sumptibus hujus solius Circariae nequitiam eam prosequendam // esse, sed prosecutionem ad Rmum. et Illmum. Dnum. Generalem et totum Ordinem remittendam esse, cum spes difficillima videatur aliquid contra episcopales moderno tempore in Curia Romana impetrandi aut evincendi, aut certe, quod consultius visum, ut plenaria potestas e Praemonstrato Rmo. Dno. Praesidi, de cujus dexteritate efficacius et studiosius tractandi cum altedicto Celsissimo Principe Rmum Capitulum Provinciale plurimum confidat, concedatur, eo quod saepe dictus Celsissimus Princeps nolit tractare aut transigere cum quaquam non habente plenam potestatem.

Sessione quinta, quarto Julii, horis antemeridianis, similia dubia et quaestiones reassumptae et resolutae, ut ad uniformitatem in Provincia tenendam, quam fieri posset, propinquissime accederet, quo fine resolutum, ut pro oculis habeatur ordinatio circa cœremonias, habitum, vestitum et in Provincialibus Comitibus Sorethi A^o 1671, 10 Aprilis celebratis, facta, sancita et promulgata, atque ut deum hae et aliae S. Ordinis tam in Generalibus quam Provincialibus Capitulis factae ordinationes tenacius memoriae adhaereant, decretum, ut semel ad minus quotannis recessus omnium tam Generalium quam Provincialium Capitulorum sub regulari mensa praelegantur.

His additum, ut renovatio annua votorum, in festo SSmi. Patris Norberti non privatim in capitulari loco fiat deinceps, sed in templo coram summo altari, cum ab experientia habeatur, quod ubi hactenus ita fieri consueverit, non sine magna astantium tam regularium quam secularium aedificatione acciderit.

His ut praemissum transactis, alioque discussione digno non occurrente, concessus resolutus, indictumque a Rmo Dno Praeside futurum Provinciale Capitulum ad insignem et Imp. ecclesiam Sorethensem.

Seria postmodum admonitione, ut a singulis, quae sui muneris sunt, fideliter obedienterque praestentur, subjuncta et postdicta ab omnibus generali confessione, solita absolutione et benedictione impertita.

Bl. 555 // Tractata sunt haec capitulariter, necnon consueta subscriptione et subsignatione firmata, die, loco, quibus supra.

Nicolaus, abbas Marchtallensis, Vicarius generalis.

Josephus, abbas Urspergensis.

Martinus, abbas Rothensis.

Tiberius, abbas Sorethensis.

Joannes Georgius, Bellagiæ abbas.

Nomine mei Rmi. D. Abbatis, F. Godefridus Schiz, prior Minorau-giensis.

Nomine mei Rmi. abbatis, fr. Josephus Seiz, prior ad Omnes Sanctos.

Fr. Adalbertus Rieger, canonicus Marchtallensis, praesentis Capituli Secretarius.

Concordat cum Originali ad Illmum. et Reverendissimum Generalem misso.

Ita testor

Fr. Renatus Deversor, secretarius assumptus.

CONFIRMATIO

Nos abbas Praemonstratensis, totiusque Ordinis caput ac Generalis, visis his actis et examinatis, ea rata, grataque habuimus et confirmavimus, et tenore praesentium confirmamus, decernentes ea plenum et integrum effectum sortiri.

Datum Parisiis in aedibus nostris abbatialibus die 17. Augusti 1684.

In quorum fidem ac robur praesentes manu propria et secretarii nostri subscriptas, sigilli nostri appressionem communiti jussimus.

F. Michaël Colbert, abbas Praemonstratensis et Generalis.

De manu Illustrissimi et Rmi. D. mei Abbatis et Generalis.

F. Deversor, secretarius assumptus.

Bl. 556

// ADDITIONES AD RECESSUM PROVINCIALIS CAPITULI
ROGGENBURGENSIS 2. JULII ETC. Ao 1684 CELEBRATI.

1. Pro Confoederatis defunctis sola imposterum dicetur Missa a sacerdotibus, a fratribus 7 psalmi poenit., a conversis tria rosaria.

2. Quando in aliquo festo triplici, seu quod celebratur cum octava, incidit Dominica, sive in ipso festo, sive infra octavam in Missa de Dominica, color erit conveniens festo.

3. Religiosi in conventu vel etiam extra conventum aliter non nominentur, nisi Patres et non Domini.

4. Quodcumque festum incidens infra octavam festi 1mae Classis, quando de tali festo dicitur Missa, etiam privatim, semper habet Credo, etiamsi alias non diceretur.

5. Quaeritur, qui in absentia lectoris mensae legere debeat? R. is, qui ordine sequitur, sive sit sacerdos, sive frater.

6. Sub lectione meditationis in mensa, nullus comedat vel bibat.

7. Singulis annis ad minus legantur publice recessus Capitulorum Generalis et Provincialis.

8. Denique nulli religioso in quocumque officio constituto, excepto Priore, tribuatur titulus: Adm. Rde. Pater, sed solum Rde. Pater.

9. Ave et Salve Regina et Alma in triplicibus festis in totum cantentur, addito pulsu organi.

10. Sabbatho Sancto dicantur Matutinae circa octavam vespertinam.

11. Renovatio votorum in Summo Officio fiet publice post offertorium.

49. PROVINCIAAL KAPITTEL VAN SCHÜSSENRIED 1686.

Bl. 557

// *RECESSUS PROVINCIALIS CAPITULI IN INSIGNI ET IMPERIALI ECCLESIA SORETHENSI 10 MARTII ET SEQUENTIBUS CONGREGATI AC CELEBRATI Ao 1686.*

Generali Capitulo per Illmum. ac Rmum. Dnum. Michaellem Colbert, Sacri et Canonici Ordinis Praemonstratensis Generalem ad Dominicam Cantate, 12. die Maii praesentis anni celebrando ad Praemonstratense archicoenobium indicto, ejusdem per Circariam Suevicam Rmus. D. Vicarius Generalis et Visitator non minus e re dictae Circariae fore arbitratus, quam de obedientia sacro Ordini praestanda ad inclytam ecclesiam Sorethensem alias ex sorte designatam, Provinciale conventum tempestive conscripsit, indixitque Dominica Reminiscere in 10. Martii incidente designata, ad praevia maturiori judicio, consiliis et consultationibus discutienda negotia ad dictum generale Capitulum referenda.

Quamobrem pridie illius diei indictioni religiosissime obtemperantes ibidem subsequentes Provinciae Patres et Coabbates sub vesperum convenerunt, imprimis ipsemet

Rmus. et Amplmus. Capituli Praeses, sacrique R. Imp. Praelatus, D. Nicolaus (1) abbas Marchtallensis, cum suo R. P. Adalberto Rieger, pastore in Munderkingen, pro Capituli secretario assumpto.

Rmus. et Amplmus. S. R. S. Praelatus, D. Josephus (2) abbas Urspergensis, cum suo R. P. Alexandro Kramer, SS. theologiae lectore.

Rmus. et Amplmus. S. R. S. Praelatus D. Martinus (3) abbas Rothensis, cum suo Priore R. P. Godefrido Smid.

(1) Deel II, bl. 20, nota 1.

(2) Deel II, bl. 82, nota 2.

(3) Deel II, bl. 82, nota 3.

Rmus. et Amplmus. S. R. I. Praelatus D. Adalbertus (1) abbas Roggenburgensis, cum suo priore R. P. Francisco Keser.

Rmus. et Amplmus. S. R. I. Praelatus D. Michaël (2), abbas Minoraugiensis cum suo priore Godefrido Schiz.

Rmus. et Amplmus. S. R. I. Praelatus D. Tiberius (3), abbas Sorethensis cum suis R. P. Innocentio Fabro Priore et R. P. Eusebio Ertlix circatore.

Bl. 558 // R. P. Josephus Seiz, prior Cellae Omnium Sanctorum, nomine sui Rmi. D. Anastasii abbatis.

R. P. Joannes Molitor, prior Bellelagiensis, nomine sui Rmi. Dni. Joannis Georgii abbatis.

Hi omnes constituta die, officio solemniter decantato, sacrisque de mane ut cuius oportuno erat, factis, locum concessum destinatum ingressi, invocata primitus S. Spiritus assistentia, consederunt ac propositioni, exhortationique, quam Rmus. D. Praeses super occurrentis Dominicalis Evangelii verba: *Domine, bonum est nos hic esse*, Matth. 17, eruditissime exhibuit, attentas dedere aures. Ea terminata, secutorum votorum pluralitate in praesentis Capituli definitores electi sunt Rmi. DD. Rothensis et Roggenburgensis.

Exinde litterae emansionis Rmorum DDnorum Abbatum Cellae Omnium Sanctorum, Bellelagiensis et S. Lucii perlectae fuerunt, et allegatae causae pro legitimis agnitae. Absentia vero R. P. Prioris Hagenoënsis utpote nullis litteris excusata, culpabilis iudicata et correptione digna. Ad hoc postremi Capituli Provincialis recessus ab Rmo. et Illmo. D. Dno. Generali approbatus et confirmatus, lectus est atque ab Rmo. D. Praeside observari iussus. Denique majoris momenti punctis ab eodem Rmo. D. Praeside propositis, eorundem decisio ad pomeridianam sessionem visa est reservanda.

Sessio igitur secunda pomeridiana, quaestio, an de Circaria Sueviae ad indictum generale Capitulum, durante adhuc gravi bello Turcico et male aliunde impendentibus cum non modica contributionum exactione mittendum! Majoritate vocum pro Sacri Ordinis decore, et ad maiorem observantiam respectumque Illmi. Dni. Generalis nihilominus in affirmationem resoluta est, modo maiores et periculosiores motus bellici deinceps non obsisterint.

Porro in consultatione, quis aut quoniam mittendi?, communi consensu Capituli Patres Rmum. Dnum. Praesidem rogarunt, ut ipse hanc provinciam in se susciperet, ex animo exoptantes vires

(1) Deel II, bl. 18, nota 4.

(2) Michaël Muesacher, prelaat op 18 Nov. 1684, overlijdt te Weenen op 15 Juni 1696 (HUGO, l. c., dl. II, col. 292).

(3) Deel II, bl. 82, nota 5.

difficultatibus itineris omnino pares, ac consenserunt ut alius Dnus. Praelatus eidem associaretur. Secretis igitur suffragiis primo electus est Rmus. D. Rothensis. Auditis tamen ejusdem // excusationibus et causis, denuo per secretam electionem majora vota in Rmum. Dnum. Roggenburgensem collimarunt, ea intentione ut si praeter spem Rmus. D. Praeses proficiscendi vires non haberet, is tanquam Circariae commissarius obligaretur, adjuncto uno religioso patre de provincia in rem idoneo et bene viso.

Sessione tertia, 11. Martii a Rmo. Dno. Praeside insinuata ad saepe dictum generale Capitulum debita talliarum solutio; ad instantiam Rmi. Dni. Abbatis S. Lucii per litteras factam de charitativo subsidio ad suum tenuissimae fortunae monasterium, responsum quam prompte, et commiserante affectu, hocce subsidium a Circaria ferretur, tam difficile propter occurrentas plures expensas itineris, videlicet ad generale Capitulum debitarum, ad id talliarum hac vice succurri posse; non dandum tamen oblivioni quin tenuitas et indigentia tanta hujus ecclesiae moventer Rmo. Generali Capitulo proponenda sit: superatis insuper his expensis etiam Circariam Sueviae, juxta promissum, quam primum fieri possit, et pro virili suppetias laturam.

Similiter Rmus. D. Urspergensis instanter petiit, ut quisquis ad generale Capitulum ablegandus sit, is causam suam cum filiabus ecclesiis in Bavaria, praesertim cum Neocellensi ibidem sibi commendatam habeat, ne jura paternitatis suae hactenus non exiguam violentiam passa, non sine praejudicio etiam toti Ordini Sacro noxio, ex toto pessum delui.

Supplicandum insuper Rmo. et Illmo. Dno. Generali censuere Capituli Patres, ut quemadmodum in priori generali Capitulo concessit, ut circatoris loco Vicarius quoque visitet in Circaria Sueviae, ita futuro Capitulo generali pariter pro eadem circatorem non designet, experientia docente, hactenus eodem hanc Circariam utilius et pro implantanda et conservanda disciplina salubrius caruisse, cum status ecclesiarum taliter ab uno visitatore recognosci queat melius et juvari, ubi necesse fuerit.

Bl. 560 // Sessio quarta pomeridiana fere tota impensa in dandis instructionibus commissariis Provinciae ad generale Capitulum et expediendis litteris credentialibus. Hoc uno exposito ab ecclesia Sorethensi, an festum S. Ruperti, confessoris a centenis et amplius annis celebrari solitum etiam deinceps, non obstante priorum recessuum prohibitione coli possit. Responsum a patribus Capituli, sibi difficile videri id abrogare, quod ab immemorabili tempore celebratum

fuert, et e contra, cum de licentia hujus festi non constet, an semel ab Ordine obtenta sit pro dicta ecclesia, concedere. Sed consultius fore, si eadem a Rmo. Capitulo generali petatur.

His, ut præmissa sunt, peractis, denique proximum Capitulum Provinciale a Rmo. D. Praeside indictum est ex ordine ad insignem et imperialem ecclesiam Urspergensẽ, ac de genibus postmodum ab omnibus dicta generali confessione, absolutio ab eodem et benedictio data.

Acta sunt hæc, capitulariter decreta ac consuetis conscriptionibus et subsignationibus firmata, anno, mense, die, loco, quibus supra.

Nicolaus, abbas Marchtallensis.

Josephus, abbas Urspergensis.

Martinus, abbas Rothensis.

Adalbertus, abbas Roggenburgensis.

Michael, abbas Minoraugiensis.

Tiberius, abbas Sorethensis.

Nomine Rmi mei abbatis Fr. Josephus Seiz, prior ad Omnes Sanctos.

Nomine Rmi. mei abbatis, F. Joannes Petrus Molitor, Bellelagi-ensis prior.

Fr. Adalbertus Rieger, canonicus Marchtallensis præsentis Capituli secretarius.

// CONFIRMATIO PRÆCEDENTIS RECESSUS

F. Michaël Colbert, Dei et Sanctæ Sedis apostolicæ gratia Præmonstrati abbas, totiusque canonici ordinis Præmonstratensis caput et reformator generalis, Regi Christianissimo a sanctioribus Consiliis, etc., omnibus quorum interest salutem in Domino.

Acta Capituli Provincialis supra in insigni et imperiali ecclesia Sorethensi 10. Martii et seqq. anno 1686. congregati et celebrati integrè pervolvimus et omnibus ac singulis mature examinatis nihil in eo Ordinis juribus, moribus seu rectæ disciplinæ contrarium reperimus, quin imo omnia sapienter proposita et salubriter resoluta. Quare prædicta omnia et singula dicti Capituli acta laudavimus, approbavimus et confirmavimus, sicuti per præsentis laudamus, approbamus et confirmamus.

Datum in archicœnobio nostro Præmonstratensi die 10. Junii Ao 1686.

In quarum fidem ac robur præsentis manu propria et secretarii nostri subscriptas, sigillo nostro jussimus communiri.

F. Michael Colbert, abbas Præmonstratensis et Generalis.

De mandato Illmi et Rmi in Christo Patris ac Domini mei D. Ab-
batis Praemonstratensis, ac totius Ordinis generalis.

F. J. Bennoist, secretarius.

Puncta ad Capitulum Generale perferenda, vide infra folio 568.

50. PROVINCIAAL KAPITTEL TE URSPERG — 1687

Bl. 562 // *RECESSUS PROVINCIALIS CAPITULI IN INSIGNI ECCLESIA URSPERGENSI OCTAVO SEPTEMBRIS ET SEQUENTIBUS DIEBUS AO 1687 CELEBRATI*

Candidissima Dei Mater recens luci data piae contemplationis obtutibus non invenuste a non nemine quondam objiciebatur instar mundissimae tabulae, in quam digitus Dei notaret et scriberet, quidquid placeret, et non nisi ut ancillae praeciperet, quod vellet. Quam submissionem candida Praemonstratensis religio, a singulari sua Patrona, electissima Dei Parente transsumptam, adeo sibi familiarem a priaeva institutione fecit, ut noluerit esse, nisi tabula rasa ac munda, in quam notarent et veluti humili ancillae Dei praeciperent constituti divinae voluntatis interpretes et digiti ejusdem rectores, quidquid Domino placeret. Ad quod Dei placitum explicatius percipiendum, candidae hujus ancillae rectores semper pro salutari medio agnoscere, si frequentius convenirent, et communicatis ritibus et consiliis, quod factu melius Deoque acceptius, decernerent.

Placuit idcirco, et ob causas infra referendas Rmo. D. Vicario generali Sueviae ad dictae candidissimae Dei Parentis natalia in inclytam Ecclesiam Urspergensensem convocare Provinciale Capitulum.

Confluxere igitur pridie vesperi in memorata Ecclesia sequentes provinciae coabbates et Patres, ipsemet imprimis Rmus S. R. I. Praelatus, D. Nicolaus Marchtallensis (1), vicarius generalis, visitator et Capituli praeses, cum R. D. Adalberto Rieger (2), pastore in Munderkingen; Rmus. S. R. I. Praelatus D. Josephus (3) Urspergensis cum R. P. Ferdinando Mammertshauser, priore; Rmus. S.

(1) Deel II, dl. 10, nota 1.

(2) Deel II, bl. 82, nota 1.

(3) Deel II, bl. 82, nota 2.

Bl. 563

R. I. Praelatus D. Martinus (1) Rothensis cum R. P. Godefrido Schmid, priore ; Rmus. S. R. I. Praelatus D. Adalbertus (2) Roggenburgensis, circator Provinciae, cum R. P. Adalberto Manner subpriore ; Rmus. S. R. I. Praelatus D. Michaël (3) Minoraugensis cum R. P. Godefrido Schiz, priore ; Rmus. S. R. I. Praelatus D. Tiberius (4) Sorethensis cum R. P. Innocentio + Fabro, priore ; Rmus. D. Anastasius (5) Collae Omnium Sanctorum abbas, octogenarius venerandissimus senex cum R. P. Josepho Seiz, priore.

Ipsa proin Natae Virginis die, cultu divino solemnissime peracto inter festivos concentus musicos cum concione accommodatissima ab Rmo. D. Roggenburgensi habita et summo Officio ab Rmo. D. Cellae Omnium Sanctorum, cui id honoris et senii ergo oblatum fuerat, in maximo confluxu populi decantato, Rmo. D. Praeside, aliisque Rmis. Dnis. ut cuius commodum erat, privatim celebrantibus, confestim ad aulam sessionibus destinata itum est, et per consuetam Spiritus Sancti invocationem negotiis et consultationibus initium datum, adjecta nervosissima exhortatione in commendationem oboedientiae Deo Deique vicariis instar paratissimae Ancillae ad exemplum Matris Dei praestandae. Qua finita et reassumpto ad secretarii officium P. Adalberto Rieger ; in praesentis Capituli definitores secretis majoribus calculis electi sunt Rmi. DDni. Rothensis et Cellae Omnium Sanctorum. Lectae postmodum excusationes Rmorum. DDnorum. Praelatorum absentium S. Lucii et Bellelagiensis, item R. P. Prioris Hagenoensis, ac omnes rati habitae acceptae, nisi quod Rmus. D. Bellelagiensis loco sui alium neminem miserit, quod per litteras eidem intimandum, quibus peractis, prima sessio finiit.

Bl. 564

Sessio 2. da pomeridiana pene tota insumpta est in perlegendis actis et decretis postremi Capituli Generalis, quae ubi idoneum et necesse erat, Rmus D. Praeses suis declarationibus ulterius deduxit et explicuit, nec non promulgavit, mandando ut Rmi. Abbates dent operam, quatenus per circariam, in quantum ipsa concernant executioni rite mandentur et observentur. Super quae produxit, et Rmo. Capitulo exhibuit Rmus. D. Praeses rationem sumptuum et expensarum totius itineris ad Generale Capitulum Praemonstratense necnon quitantiam talliarum ibidem pro parte Circariae Sueviae // solutarum. His demum subjunxit idem Rmus. Dnus. Praeses rati-

(1) Deel II, bl. 82, nota 3.

(2) Deel II, bl. 18, nota 4.

(3) Deel II, bl. 88, nota 2.

(4) Deel II, bl. 82, nota 5.

(5) Deel I, bl. 292, nota 1.

onem gestorum suorum cum Celsissimo Principe Basileensi in causa Bellelagiensi.

Sessione 3.tia antemeridiana, 9. Septembris, Rmi. DD. Patres Capituli praeter festum Conversionis S. P. Augustini sub duplice ab sacro Ordine noviter receptum et S. Matris ejus Monicæ ad Duplex elevatum juxta prae memorati Generalis Capituli decreta, pariter Dominica infra octavam Nativitatis B. V. celebrandum precepit festum Sanctissimi Nominis Mariæ, prout illud a Sua Sanctitate ad Sacrae Caesareæ Majestatis instantiam in Sacro Rom. Imperio fieri et coli non tantum concessum sed etiam mandatum fuit.

Dein agi cœptum de uniformitate tam circa cultum divinum et praesertim circa cantum in eodem, qui juxta novam librorum Antiphonarii et Gradualis editionem uniformiter observandus sit, exceptis epistolis et Evangeliiis cantandis modo antehac in Ordine usitato et in generali Capitulo ad instantiam circariae concesso; quam circa religiosum habitum, ne videlicet is, quacumque saeculari superfluitate in quocumque notabilis taxari queat sed potius ad sacrae regulæ praescriptum in incessu, statu, habitu et in omnibus motibus nihil fiat, quod sine offensione aspectus cujusvis religiosam deceat sanctitatem; quibus adjectum, ut usus almutiorum in circariam iterum, ad formam quæ modo Praemonstrati observatur, introducatur, utpote proprium canonicorum symbolum.

Sessione 4.ta pomeridiana, Rmus Cellæ Omnium Sanctorum proposuit meditationes de Venerabili Sacramento, ab Adm. R. P. Georgio Lumper, priore ibidem p. m. olim compositas intendere se suis sumptibus praelo subjacere, quam intentionem Rmum. Capitulum laudavit et approbavit.

Proposuit insuper idem Rmus D. Cellæ Omnium Sanctorum ab se et monasterio suo per Vicarium generalem Argentinensem petitam contributionem, ad erigendum novum seminarium ibidem, cuique Bl. 565 // summa ab quatuor annis excurrat ad 894. florenos, requisivitque an quicquam contribuendum? Declaravit Rmum. Capitulum, si a S. Concilio Tridentino requisita adsint, praesertim necessitas seminarii erigendi, et petatur contributio juxta modum ab eodem praescriptum, etiam exemptos quidem ad eam teneri. Cum autem hujus seminarii erigendi non appareat necessitas, nec petitio contributionis ad id modo a Concilio praescripto facta sit, merito posse Rmum. Dnum. Cellæ Omnium Sanctorum reluctari et renuere.

Quod vero ulterius collecta 149.fl. petita sit ad statuendum altare summum in cathedrali templo Argentinense, respondit Capitulum posse et debere Rmum. D. Cellæ OO. SS. exemptiones et privilegia

Ordinis allegare nec quicquam dare, nisi libere et gratuito. Neque religiosos, praepositos, beneficiatos teneri, ut annuatim pendant ad officia Officium tres florenos, cum non habeant facultatem testandi, sicuti beneficiati saeculares, neque concedi eis possit. Pro quibus exemptionibus manu tenendis omnem promisit assistentiam memoratum Rmum. Capitulum.

Denique renuntiatum, quod proximam renovationem studiosorum in monasteriis Marchtallensi et Cellae Omnium Sanctorum studium theologicum et philosophicum inchoandum sit, ut si Rmis. DD. coabbatibus placeat, quosdam de suis ad alterutrum locum mittere, tempestive referant ac disponent.

Sessione 5.ta, 10. Sept. ante meridiem, ad litteras R. P. Prioris Hagenoensis, ac informationem, quod ibidem nonnihil contra privilegia Ordinis hactenus actum fuerit, resolvit Rmum. Capitulum, ob emanatum regium mandatum, ut nemo nisi de Galliae partibus monasteria sub regia ditione visitet, adeoque sine fructu et effectu ab hac circaria ibidem aliquid tentaretur, factu optimum, si Rmus. D. Praeses Rmo. et Illmo. DD. Generali scribat, quatenus ipse Hagenoënsi ecclesiae provideat et exemptiones sacri Ordinis ibidem manu teneat.

BI, 566 // His peractis ac pertractatis, cum aliud pro praesenti dignum consultatione non obviasset, consessus resolutus est, et futurum Provinciale Capitulum indictum ad inclytam Ecclesiam Cellae Omnium Sanctorum ex occasione, quod si Rmo. D. Abbati ibidem benignissimus Deus supervivere concedat, omnes Rmi. DD. Coabbates Circariae eidem ad jubileas Primitias amicissime congratulentur, et assistant.

Acta, praelecta, subscripta et subsignata sunt ista in praenominata Ecclesia Urspergensis, anno et diebus ut supra.

Nicolaus, abbas Marchtallensis, qui supra, cum sigillo proprio.

Josephus, abbas Urspergensis, cum parapho et sigillo proprio.

Martinus, abbas Rothensis, cum parapho et sigillo proprio.

Adalbertus, abbas Roggenburgensis, cum parapho et sigillo proprio.

Michael, abbas Minoraugiensis, cum parapho et sigillo proprio.

Tiberius, abbas Sorethensis, cum parapho et sigillo proprio.

Anastasius, abbas OO. Sanctorum, cum parapho et sigillo proprio.

Fr. Adalbertus Rieger, canonicus Marchtallensis, praesentis Capituli secretarius.

CONFIRMATIO RECESSUS

Michael Colbert, Dei et Sanctae Sedis Apostolicae gratia Praemonstrati abbas, necnon canonici Praemonstratensis Ordinis caput

et reformator generalis, Regi Christianissimo a sanctioribus consiliis etc., omnibus quibus intererit salutem.

Bl. 567

Perlectis a nobis et mature discussis actis et decretis præsentis Capituli Circariæ Sueviæ in insigni Ecclesia Urspergensi 8. Sept. Ao 1687 legitime congregati et celebrati, ipsa omnia et singula tanquam utilia et salubria Ordinis disciplinæ conservanda rata habuimus, confirmavimus et // approbavimus mandantes in virtute salutaris obœdientiæ omnibus dictæ Circariæ Sueviæ tum praelatis tum religiosis nobis subditis, ut iis omnibus in dicto Capitulo sancitis decretis prompte pareant, eaque ad amussim observare curent ac observent.

Datum Parisiis in aedibus nostris abbatialibus die 22. Novembris Ao 1687.

In quorum fidem ac robur præsentibus manu propria et secretarii nostri subscriptas, sigilli nostri impressione jussimus communiri.

F. Michael Colbert

Abbas Praemonstratensis et generalis.

De mandato Illmi. ac Rmi. in Christo Patris ac Domini mei, D. Abbatis Praemonstratensis ac totius Ordinis Generalis.

F. Joannes Bennoist, secretarius.

51. PUNTEN UIT PROVINCIAAL KAPITTEL VAN 1688 BESTEMD VOOR HET GENERAAL KAPITTEL

Bl. 568

// PUNCTA EX PROTOCOLLO PROVINCIALIS ANNI 1686 SORETHI CELEBRATI EXTRACTO, PRAEMONSTRATUM AD CAPITULUM GENERALE PERFERENDA, QUAE RECESSUI INSERTA NON SUNT

1. Ad propositionem, an relictis visitationum Praemonstratum perferenda? Resolutum ea quidem colligenda, sed ac si per oblivionem accidisset, omittenda.

2. Editi aliquot diversis formis cantus choralis Ordinis, pro uniformitate tenenda ad categoriam et ultimam resolutionem Generalis Capituli urgendum, cui formae tandem insistendum? Consultiusque visum, si Epistolae et Evangelia ad antiquum ritum Praemonstratensem retineantur et cantentur, nova eorum forma ac modulo omissis.

3. Circa communem novitiatum et studium in Generali Capitulo nil movendum, sed quoad Circariam Sueviae in statu quo relinquendum. Si ab alia Circaria quidquam desuper moveatur, impediendum pro viribus, ne ad hanc circariam extendatur.

4. Casu quo quibusdam novis festis Breviario Praemonstratensi inserendis ab aliis in Generali Capitulo quidquam proponeretur? In generalibus posse interrogari an festa in Romano Imperio ad instantiam Sac. Caesariae Majestatis celebrari solita apud Romanos, a Circaria Sueviae similiter recipi et servari possint?

5. Item an non ad morem aliorum religiosorum Ordinum, qui Sanctorum Fundatorum suorum officia singulis mensibus die non impedito recitent, simile officium de Smo. P. Norberto peragi possit?

6. Tametsi Hagenöe praepositum iterum praeficiendum antehac decretum fuerit, ob emergentes tamen novas causas consultius visum, si per priorem claustralem etiam posthac regatur, qui tamen ad nutum Rmi. Dni. Abbatis Cellae Omnium Sanctorum amoveri queat.

52. PROVINCIAAL KAPITTEL TE OBERKIRCH BIJ ALLERHEILIGEN. 1688.

Bl. 569

// RECESSUS PROVINCIALIS CAPITULI OBERKIRCHII PROPE CELLAM OMNIUM SANCTORUM 3 TIO MAIJ ET SE- QUENTIBUS CELEBRATI AO 1688

Rara, ut vulgo dicitur, delectant et quo simul ea sacratiores sunt, eo honestius oblectamentum creant. Duo rara, quorum unum alteri praebeuit ansam concurrerunt, primitiae videlicet Rmi. et Amplmi. Dni. Anastasii, abbatis insignis Ecclesiae Cellae Omnium Sanctorum, quas jubilarius renovandas suscepit, in tanta dignitate et a solemni quo institutae sunt, ritu rarae, quaeque cum animorum stimulum excitarunt, ut RRmi. DDni. Circariae Sueviae coabbates in postremis provincialibus comitiis de facili in una coierunt sententiam, ad tempus illarum Oberkirchii juxta praedictam Omnium Sanctorum Cellam futurum conventum provincialem celebrandi, quod de raro ibidem, aut nullo hactenus erat contingente.

Ad indictionem igitur Rmi. D. Vicarii generalis Circariae, ut in dicto Oberkirch conventio fieret, ibidem certatim de longinquis terrae ad vesperam diei 1. Maii confluxere subsequentes Provinciae patres:

Rmus. et Amplmus. S. R. I. Praelatus D. Nicolaus Marchtallensis (1) Capituli Praeses cum R. P. Adalberto Rieger (2) pastore in Munderkingen et secretario Capituli.

Rmus. et Amplmus. S. R. I. Praelatus D. Josephus (3) Urspergensis cum R. P. Ferdinando Mammertshausen, priore.

Rmus. et Amplmus. S. R. I. Praelatus D. Martinus (4) Rothenensis cum R. P. Godefrido Schmidt, priore.

(1) Deel II, bl. 10, nota 1.

(2) Deel II, bl. 85, nota 1.

(3) Deel II, bl. 82 nota 1.

(4) Deel II, bl. 82, nota 3.

Rmus. et Amplmus. S. R. I. Praelatus Adalbertus (1) Roggenburgensis cum R. P. Gabriele Schmidt, priore.

Rmus. et Amplmus. S. R. I. Praelatus D. Tiberius (2) Sorethensis.

Fl 570

Rmus. et Amplmus. D. Anatasius (3) Cellae Omnium Sanctorum abbas, cum R. P. Josepho Seiz priore, ac R. // P. Godefrido Kistner (4) postore in Oberkirch.

R. P. Godefridus Schiz, prior, nomine sui Rmi. ac Amplmi. S. R. I. Praelati D. Michaelis (5) Minoraugiensis.

R. P. Joannes Petrus Molitor, nomine Rmi. et Amplmi. D. Joannis Georgii (6) abbatis Bellelagiensis, ambo hi cum recusatoriis emansionis suorum Rmorum Dnorum, quae ut graves et sufficientes utrinque agnitae et receptae sunt.

R. P. Sinoth, prior ad S. Nicolaum veteris Hospitalis Hagenoënsis.

Secunda igitur Maii sacer primitiarum actus ea ordinatissima dispositione coëpit tempestive, ac usque ad meridianam duodecimam tanta religione ptottractus es, ut ei sive de majestate cultus divini ac officii solemnissime inter festivos concentus musicos et sonorum pulveris termentorum accensione persoluti, sive de frequentissimo tam ecclesiasticorum quam laicorum concursu, sive de zelosissimo sacrorum sacramentorum Pœnitentiae et Communionis usu cum plenariis indulgentiis, in hunc finem a Sua Sanctitate specialiter concessis, nihil defuerit, quod non ad devotionem communem omnium insigniter deservierit. Reliquum hujus diei tempus pene totum faustissimis Rmi. Dni. Jubilarii Primitiantis apprecationibus et applausibus indultum est.

Tertio igitur Maii, divinis mature peractis, sonitu majoris campanae audito, sessio 1ma coëpit ab hora octava in conclavi eidem apto, ubi praemissa assistentis divinae gratiae de genibus invocatione, a Rmo. Dno. Capituli Praeside convenientissime ex antecedentis Dominicae sacro Evangelio exhortatio de Boni Pastoris requisitis ad pascendos oves per fructuosam spiritualium et corporaliū necessitatum provisionem, concessui exhibita fuit.

Inde definitores praesentis Capituli secretorum votorum praevalentibus calculis electi sunt Rmi. DD. Rothensis ac Cellae Omnium Sanctorum.

(1) Deel II, bl. 18, nota 4.

(2) Deel II, bl. 83, nota 5.

(3) Deel I, bl. 292, nota 1.

(4) Deel I, bl. 287, nota 2.

(5) Deel II, bl. 88, nota 2.

(6) Deel II, bl. 72, nota 5.

Bl. 571

His praemissis subsecutae sunt consultationes, et quidem // primitus circa ea quae concernunt chorum, cultumque divinum pro quo festorum quorundam Ordinis ad libitum servandorum officia novis brevioriis appressa, nedum in Circariam hanc esse introducenda resolutum est, usque dum de ulteriori ac legitima eorundem confirmatione plenius constet.

Porro ne Praemonstratenses intra S. R. I. fines existentes (quales ferme omnes sunt in Circaria Sueviae) minus cœteris ecclesiasticis ac regularibus in cultu ac veneratione sanctorum praestare videntur, ac ut abs se omnis malae suspicionis notam removeant, censum est festa, quae ad praeceps et instantiam Sac. Caesareae Majestatis, ab omnibus sub praecepto intra Sacri R. Imperii terminos ac in dioecesis nostris recepta colantur, non minus recipienda esse, ac servanda sub eadem dignitate, quam apud illos sunt, ut sunt festa Desponsationis ac Septem Dolorum Bmae Virginis, S. Josephi, Angeli Custodis, etc. His adjectum est, si contingat extra proprias ecclesias Ordinis officium Missae fieri, convenientius esse, aliorumque criminationi minus obnoxium, si fiat conformitas ad ritum Romani Missalis, ut v. g. Romanis in festis Doctorum Ecclesiae habentibus *Credo*, et tempore paschali ad *Ita Missa est*, non amplius addentibus *Alleluia*, etc. Idem fiat cum ipsis.

Sessione 2.da pomeridiana primo in questionem venit cum Rmorum, DDnorum, absentium deputati seu commissarii Priores et alii Patres, quos horum loco Rmi. Abbates ad capitulum secum assumunt, gaudeant voce consultativa, an non prius audiendi sunt quam Rmi. Dni: Abbates vocem dent decisivam. Hac enim data ante illam, consultatio eorum foret infructuosa, nullamque vim haberet? Ac desuper resolutum, consultationem hanc ob dictam causam utilius praemitti voci decisivae Rmorum, Dnorum, Abbatum.

Bl. 572

2.do praelectis Illmi. Dni. legati apostolici et Nuntii Lucernensis litteris datis Rmo. D. Vicario generali, auditisque minis et comminationibus in eisdem contentis de monasterio S. Lucii Curiensi Cathedrali ecclesiae iungendo, nisi sacer Ordo Praemonstratensis eidem de sufficienti numero religiosorum pro choro et temporalibus mediis seu subsidiis melius provideat: in seriam trutinam, cui juvari queat, abiit, desuper consultum visum Rmo. et Illmo. DDno. Generali repraesentandum statum ecclesiae S. // Lucii sat miserum, nulloque medio relevandum, nisi autoritate sua curet modernumque abbatem ad resignationem disponat, utpote qui, ut perhibent alledictae legati apostolici litterae ob senium et perpetuam corporis invaletudinem nec pro disciplina, nec pro re domestica aliquid fit

valeatque. Ecclesiam autem S. Lucii saltem ad tempus, donec ad meliorem fortunam redeat, vel ecclesiae Roggenburgensi, utpote Matrīci, si velit aut possit, vel loco hujus alteri si quae velit, incorporandum esse, ut unus Rmus. titulum abbatis super utramque ecclesiam gerat et ad S. Lucium priorem claustralem cum sufficienti religiosorum numero constituat, sicque ecclesiae hujus pauperulae status meliorari et instaurari queat.

Ceterum non renuere circariam, quin saltem intuitu incendii quo recenter aedes S. Lucii magna ex parte exustae sunt, aliquid de possibili ex illa colligatur ac contribuatur; ut enim singuli aliquid notabile praestent, impossibile esse, cum plerique necessitentur ad propria aedificia reparanda et aliis quoque oneribus gravati vix sibi ipsis sufficient.

Tertio annuam praestationem talliarum patri Procuratori generali in Curia Romana mittendarum equidem Rmi. Patres Capituli resolverunt, at simul judicarunt Rmum. et Illmum. Dnum. Generalem rogandum, ne ultra taxem sive quotam antiquam, videlicet sexaginta trium librarum franciarum // Circariam Suevicam adigat, cum de facto constet augmentum earum universale ad omnes circarias non esse, prout in specie retulit Rmus. Dnus. Wadegotiensis circariam Westphaliae in praestatione postrema dictarum talliarum ultra illam antiquam quotam non fuisse oneratam.

Sessio 3.tia antemeridiana, 4.to Maii declaratum Rmum. D. Abbatem loci in quo Provincialis conventus agitur, a communi collecta donarii, quod ibidem in fine Capituli datur, liberum esse; non minus etiam Rmum. Dnum. Capituli praesidem tam ab hoc honorario vel Zecha, si quae danda, quam ab expensis visitationum exemptum esse. Item extra ordinarias expensas visitationis sustinendas esse ab illa sola ecclesia, quae ita extraordinarie visitatur; ordinarias autem debere esse communes. Ad haec rationem expensorum et acceptorum in visitationibus a Rmo. D. Praeside exhibitam, et quod de acceptis in residuo deductis, etiamnum maneant centum et viginti floreni, cum quadraginta et uno crucigeris Rmi. Dni. comprovinciales ratihabuerunt.

Ad quaestionem motam a P. Priore Hagenoensi, an in monasteriis, in quibus non nisi quatuor, quinque aut sex sunt sacerdotes, ut in circaria Sueviae sunt monasterium Sanct Lucense et Hagenoëse tres quotidianae missae seu familiares servari debeant? — Respondum: inhaerendum decreto Generalis Capituli de anno 1666, sess. 11, ubi Capitulum declarat, id debere decerni a Vicariis generalibus vel visitatoribus in cursu visitationum. Cum enim in monasterio

sint pauci sacerdotes, attamen juxta facultatem ejus plures alii possent, in altero non; imo etiam missarum votivarum (quarum numerus, uti etiam aliae monasterii facultates subinde augeatur, subinde minuantur) salarium in congruam sustentationem convertendum sit; idcirco communem utriusque decisionem fieri non posse, sed praedictorum vicariorum atque visitorum judicio ac determinationi prudenter relinqui.

Bl, 574

// Hisce ad finem felici successu perductis, ac nihil amplius, quod movendum esset, praesenti Capitulo intermorantibus occurrente, Rmus. D. Praeses isthaec decreta praelegi curavit, praenuntians simul futurum Provinciale Capitulum in ecclesia Minoraugiensi celebrandum fore. Annexa demum, ut moris est, ac recitata ab omnibus generali confessione et per Rmum. Dnum. Praesidem impertita absolutione atque benedictione.

Capitulariter tractata sunt isthaec loco, anno, mense et diebus quibus supra, necnon denique consueta subsignatione et subscriptione firmata die 6.to mensis Maii.

Nicolaus, abbas Marchtallensis, cum parapho et sigillo.

Josephus, abbas Urspergensis, cum parapho et sigillo.

Martinus, abbas Rothensis, cum parapho et sigillo.

Tiberius, abbas Sorethanus, cum parapho et sigillo.

Anastasius, abbas O.O. Sanctorum, cum sigillo et parapho.

F. Godefridus Schiz, nomine mei Rmi. Abbatis Minoraugiensis.

F. Joannes Petrus Molitor, prior, nomine Rmi. D. mei abbatis Bellelagiensis.

F. Hugo Sinoth, praesbyter, prior ad S. Nicolaum Hagenoensem, cum parapho.

Secretarius cum parapho.

CONFIRMATIO

F. Michael Colbert, Dei et sanctae Sedis Apostolicae gratia, Praemonstrati abbas, totiusque Praemonstratensis Ordinis caput ac generalis, omnibus quibus inierit, salutem.

Bl, 575

Visis a nobis et diligenter perlectis, matureque perpensis actis et decretis recessus Provincialis Capituli Oberkirchii prope Cellam Omnium Sanctorum, Ordinis nostri, // die 3.tia et sequentibus Maii Ao 1688 celebrati, sub indictione Amplmi. D. Abbatis Marchtallensis S. R. I. Praelati dicti Capituli praesidis, omnia dicta acta et decreta, (et speciatim illud sessionis 1.mae quo statutum et decretum fuit, festa quae ad praeces et instantiam Sacrae Caesariae Majestatis ab omnibus sub praecepto intra Romani Imperii termines

coluntur, eodem modo ac ritu in ecclesiis Ordinis nostri, intra dicti Romani imperii limites contentis observanda et colenda esse) laudavimus, approbavimus et confirmavimus, laudamus, approbamus et confirmamus, mandantes ut ab omnibus Ordinis nostri, cujuscumque nominis et dignitatis religiosis nobis subjectis, in Circaria Sueviae exacte et religiose observentur.

Datum Parisiis die 3. mensis Julii anno 1688.

In quorum fidem ac robur praesentes manu propria et secretarii nostri subscriptas, sigillo nostro jussimus communiri.

F. Michael Colbert, abbas Praemonstratensis et generalis.

De mandato Illmi. ac Rmi. Dni. mei D. Abbatis Praemonstratensis ac totius Ordinis Generalis.

F. J. Benoist, secretarius.

*CAPITULORUM PROVINCIALIUM CIRCARIAE SUEVIAE
SAECULI 17. MI SEU AB AO 1600 USQUE 1700*

FINIS

Indices nominum et rerum postea sequuntur

